

FLÄSTA

EN BY MITT I HÄLSINGLAND

gårdar historia
utveckling framtid

Förord

Varför skriver vi en bok om Flästa? Ja, vi är fyra bondpojkar som växt upp i Flästa och är nyfikna på vår bys historia och nutid. Vi har minnen som vi plockat fram, fått bekräftade och utredda. Vi har läst gamla dokument och pratat med människor för att komma verkligheten nära. Fotografier säger mycket. Händelser och företeelser ger en bild av det som varit och är en del i byns spännande utveckling. Årtal och siffror ger struktur åt historien. Berättelser ger det känslomässiga innehållet.

Vi har inte bara tittat i backspegeln. Vi tittar också på nutiden. Vad tycker t. ex. de nyinflyttade om att flytta till Flästa? Vilka är deras intryck? Vad händer i byn idag? Och i morgon? Naturligtvis har många enskilda personer gjort stora insatser på olika områden. Det vill vi uppmärksamma.

Självklart har vi fotograferat alla gårdarna i vår långsträckta by för att visa en aktuell bild av Flästas alla gårdar. Vilka som bor där och vilka som bodde på gårdarna tidigare. Lite gårdshistoria och en dokumentation. Visste ni att det finns 116 gårdar i Flästa? Stora och små.

Förstagångsbesökarna säger att vår by är vacker. Mycket vacker och vi säger inte emot även om vi blivit hemmablinda och inte alltid ser det böljande landskapet, de blågröna bergen, de vackra kullarna och utsikten mot Flästasjön där landsvägen drar fram genom byn. Någon gör jämförelser med Toscana så vi flästabor kan stolt sträcka på oss.

Vi hoppas på en spännande läsning!

Flästa i november 2018

Lars-Göran Larsson

Stig Larsson

Sivert Norell

Stefan Permickels

Tryck Bok & Tryck AB 2018
ISBN 978-91-659-9160-8
Omslagsfoto: Stig Larsson
Långren i Flästa, utsikt från Hanks

Innehållsförteckning

Den gamla byn	5	Flästas ende riksdagsman	125
Karta och gårdar del 1	8	Julius Forsman	126
Karta och gårdar del 2	28	Gustav Asp	127
Karta och gårdar del 3	52	Signe Frank	129
Namnet Flästa	76	Ingrid Östergård	130
Flästa i korthet	77	En 118-åring	132
Affärer i Flästa	78	Flyget kommer till byn	133
Skolorna i Flästa	79	Gamla bilder berättar	134
Dricksvattnet i Flästa	84	En soldats legokontrakt	146
Flästasjön	85	Flästas köttbonde	147
Vikingagraven	86	Flästas mjölkbonde	148
Elgs-Kalla berättar	88	Skolträff	149
Ett kvinnoöde i det tysta för 100 år sen	94	Flästa från ovan	150
Höga Snickerifabrik	99	En riktigt snöig vinter	156
Västerbackens Bygdegård	100	En rekordsommar	158
IOGT	103	Flästa idag	159
Bönhuset	105	Personliga berättelser	173
Lars-Larstjärn	106	-	<i>Georges Hennemont</i>
Linet	109	-	<i>Lena Ramel</i>
Sporten	111	-	<i>Stina Staffansdotter</i>
Öjungen	115	-	<i>Per-Anders Jakobsson</i>
Vägbelysningen	118	-	<i>Helen Simas</i>
Spruthuset	119	-	<i>Kristina Pennlöv</i>
Fallsvea	120	-	<i>Julia Eriksson</i>
Kvartsmilstolpar	121	-	<i>Thomas Jonsson</i>
Stegelbacken	122	-	<i>Karin Beck</i>
Norbergsmyrans och Byssmyran	123	-	<i>Stig Larsson</i>
Bomärken	124	Efterord	191
		Tack till bidragsgivare	192

Den gamla byn

Under vikingatiden, eller troligen ännu tidigare, kom de första innevånarna till vår by. Det var de stiglösa skogarnas män, som hade tröttnat på det flackande och osäkra livet, på de ständiga faror som skogarna bjöd. Nu skulle de röja mark, skapa ett hem och en tryggare tillvaro. Så en dag ekade yxhuggen i Ljusnans dalgång där Flästa by nu ligger, den första tegegen röjdes och det första lilla huset byggdes. Många vindar har blåst sedan den dagen. Där då skogen stod ligger nu bördiga åkrar. Runt om den halv mil långa byn ligger gårdar, några i flock och helt nära varandra, andra något spridda från de övriga. Marken är starkt kuperad i hela byn och även om det ibland vållar besvärligheter vid jordbrukets skötsel så är det omväxlande att se på. Här och där sticker en lövskogsbeklädd kulle upp och ramen omkring allt utgöres av våra stolta hembygdsberg, Hisnapp, Norrberget med flera. Man kan dela upp Flästa i fyra delar: Byn (vid Bysmyra), Vålberg (ungefär mitten av byn), "Bortiännen" (slutet där skogen tar vid) och Berget (en bebyggelse nedanför Norrberget). Alla namn utom Vålberg är nog lätta att förstå men detta tarvar kanske en förklaring. Det syftar troligen på att täkterna varit fulla av "vål" (bråte och skräp) och att det var backigt och kuperat.

Den gamla byn, det är Byn vid Bysmyra (en liten vattensamling) och där har en gång alla bondgårdarna legat. Några ligger kvar där ännu, men de flesta är utflyttade. På 1500-talet brann hela byn, endast 2 härbren tillhörande Lars Lars lämnades kvar. Orsaken till denna brand säges ha varit ett ljus som glömts kvar i ett skåp i en lada. En dräng höll nämligen på att tröska och glömde släcka ljuset som han planterat i skåpet. Med den tidens dåliga brandskydd var det

omöjligt att kunna rädda den ihopgyttade byn. Än idag lämnar jorden minnen av den dystra händelsen. En del av Bysmyra är ävenså igenfylld av kolstybb. Men Lars Lars över 400-åriga härbren har trotsat tid och eld och finns ännu kvar.

Bondgårdarnas antal var 13 och de har legat i nummerordning med början vid Oppegården.

Nr 1. Oppegården. Per Andersson, min sagesman, berättade något om den gamla gården, som när han var ung såg helt annorlunda ut. Mangårdsbyggnaden var kanhända den samma som nu, men där fanns flyglar innehållande stall och andra nödiga utrymmen på båda sidor om densamma. Säggen förtäljer att det en gång, under ofärd och krigsår, var karltorka i vår by. Hos Oppegårn fanns då en "lannarva" (ensam arvtagerska). En dag kom en främling, en finne, till byn och frågade efter en ensam kvinna. När han mötte denna lannarva och frågade henne var hon fanns fick han till svar: "Bäst du går in och ser efter". Finnen blev kvar men ej hans släkt. Gården har tillhört många och försålades omsider till Långrörs, men är nu ånyo i privat ägo.

Nr 2. Det var Nygården, även denna ligger kvar men ingenting av det gamla finns kvar. Jorden är uppdelad i flera lotter och skogen är såld till bolag. Byggnadssättet var här lika som hos Oppegården, men kan nämnas att ett lider var placerat över Bysmyran.

Nr 3. Jon Hans låg mitt i byn mitt emot Jon Ers på andra sidan om vägen. Redan på 1830-talet utflyttades denna gård till sin nuvarande plats. Så mycket av de gamla bygg-

naderna återstår väl ej heller här men den har gått i samma släkt i hundratals år, från Anders Nilsson till Nils Andersson, Anders Nilsson, Nils osv.

Nr 4. Jon Ers var belägen på södra sidan om Lars Larsgatan och blev vid utflyttningen anvisad plats bredvid Jon Hans. Här härskade Jon Jonsson i flera led men nu är släkten borta från gården. Den stora mangårdsbyggnaden är riven och hemmanet införlivat med Jon Hans.

Nr 5. Per Mickels är bofasta sen fordom men även här har betydande ombyggnader ägt rum. Gammal släktgård som fordonsdags hade samma byggnadssätt som hos nr 1 och 2.

Nr 6. Östergården är likaledes bofast, ursprungligen likadant som ovannämnda 1, 2 och 5 sedermera omändrat. Gården har ägts av riksdagsmannen Hans Larsson och hans släkt men är nu i inflyttads ägo.

Nr 7. Andersjons var en gång placerad mitt emot Per Mickels gård på andra sidan landsvägen men utflyttades redan 1790. Några gamla byggnader finns ej numera kvar, möjligen finns dock något av det gamla kvar i mangårdsbyggnadens timmervägar. Detta hemman har gått i handel och vandel sedan 1847 i samma släkt.

Nr 8. Lars Lars låg nordväst om Andersjons närmare Pell Pers. Dess gamla källare finns ännu kvar. Utflyttning efter skifte till den så kallade Lars Larstjärn. Endast de ovannämnda härbrena finns kvar av den gamla gården, enär den 2 gånger inom loppet av 8 år härjats av eld. En del av dess ägare drev en gång i tiden järnbruk vid Nyfors.

Nr 9. Pell Pers är alltså beläget i Byn. Även här har betydande förändringar vidtagits och många har varit ägare. Den gamla

gården var byggd som en borg med portlider, d.v.s. de många byggnaderna var placerade så att de bildade en fyrkant.

Nr 10. Utigården utflyttades efter skiftet. Samma släkt i hundratals år. Den gamla gården nedbrann till grunden 1944 och en ny mangårdsbyggnad är uppförd.

Nr 11. Olars säges även ha brunnit någon gång på 1700-talet. Var den gården legat är mig ej bekant, men av den systematiska grupperingen som varit gällande torde den ha legat i närheten av nr 10 – 12.

Nr 12. Simas. Utflyttat efter skiftet. Av namnet att döma och efter vad som sägs har det en gång ägts av en finne (Simon el. dyl.) som kom i sällskap med främlingen till Öppegården. Skilda ägare men i samma släkt sen cirka 1900.

Nr 13. Sven Pers. Det gamla gårdsnamnet är bevarat men hemmanet är i bolags och andras ägo. Av den forna bebyggelsen finns intet kvar, bara minnet av de många byggnaderna, den stora mangårdsbyggnaden, koladan och de många uthusen runt omkring. På den gamla gårdsplatsen står en relativt nybyggd gård.

Av det gamla finns ej så mycket kvar, något försvinner och något blir nytt. De är ej mer de tiderna då det fanns 2 drängar och 2 pigor och kanske därtill en extra karl i varje bondgård. Och det är svårt att föreställa sig 20 dagkarlar på slåttern. Det var bygdens folk men en del av slätterkarlarna var från Rengsjö. Flästabönderna brukade nämligen sätta tjockmjölk i stora såar åt Rengsjöborna, och det var då vanligt att byta ihop istället för att använda pengar som betalningsmedel. Den första slättermaskinen introducerades 1875 eller 76. Den kallades av Olars gammelmor för ”Styggplogen”. Lin odlades allmänt och det hände att en bonde

kunde ha 8-10 linåkrar. Utom jord och skog hörde till varje hemman ängen, myrtag och strandträtt.

På söndagskvällarna samlades byns ungdom i någon av bondgårdarna. Hos Andersjons, i bakstugan, flyttades drängarnas sängar ovanpå varann och en schal hängdes för spisen alltmedan dansen gick till byspelmannens muntra toner. I Per Mickels kabinettet, ett varmbonat rum på övre våningen gjordes lekar, utrymmet tillät ej annat, man bytte namn, målade tavlor som föreställde det och det, m.fl. lekar

Mycket gammalt och värdefullt har funnits, bl.a. kan nämnas ett fornfynd, en pilspets av flinta. Åtskilligt har förts till Fornhem-

met, något har tyvärr blivit uppbränt av ren ovarsamhet eller försåts för en billig penning till någon kringresande jude. En del finns fortfarande kvar i hemmen.

Byn är ungefär lika som för 60-70 år sen vad odlingen beträffar men de gamla utslätterna och ängarna växer igen. Snart blir det bara buskar där fordom lien gick fram. Vi trivs gott i vår by, vår lilla vrå bland bergen, i bygden där fäderna plöjde hundratals gånger i hundratals år, där de röjde marken och jämnade vägen för kommande släkten, för oss. Vi anar tusen år bakom oss och framför tusen år, tusen framtidsår.

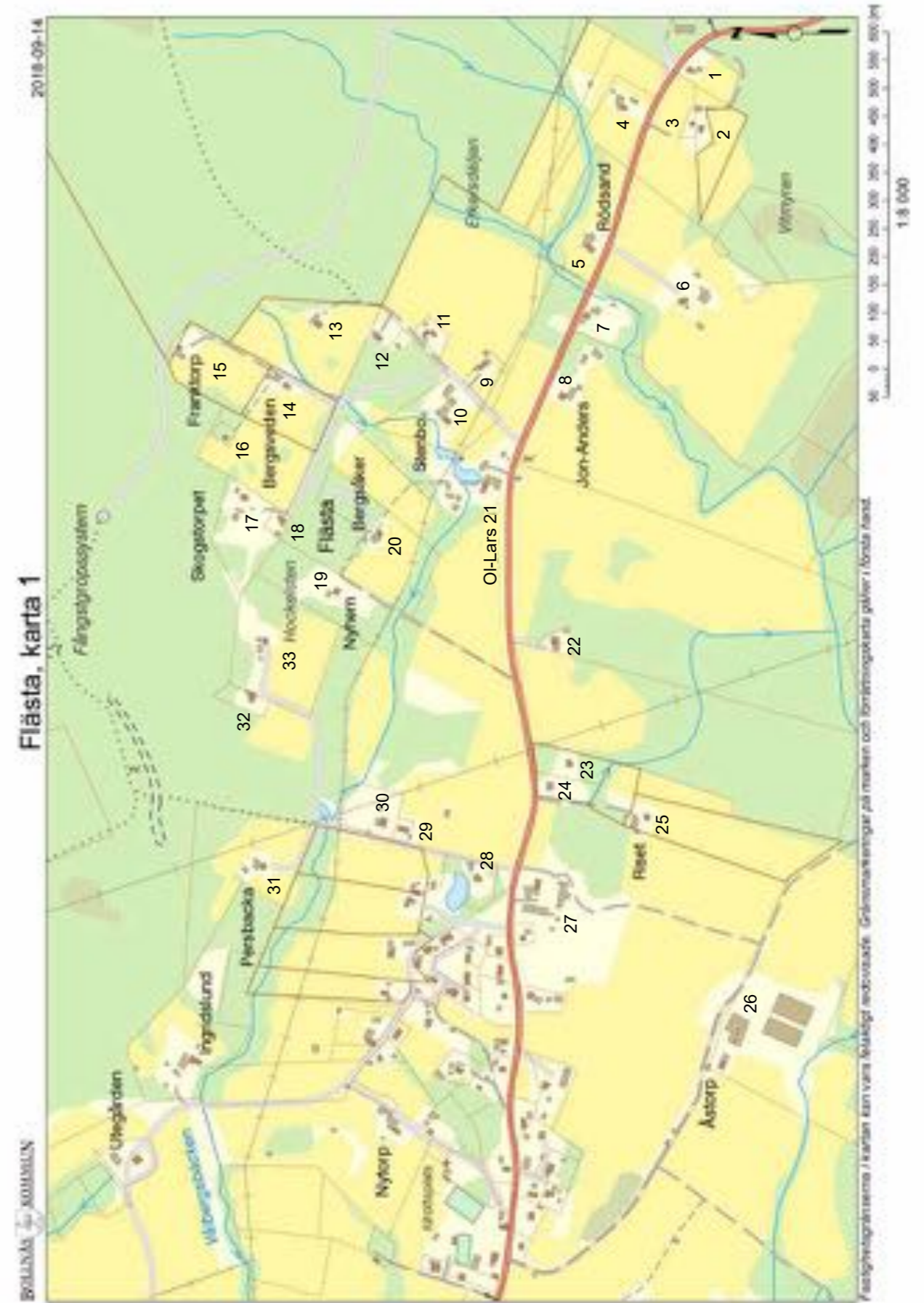
*Signe Persson (Frank) sommaren 1946.
Infört i tidningen Arbråbygden nr 7-8 1946.*

Modell från 1700-talets slut med byns 13 stamhemman.

GÅRDAR KARTA 1

1. Sundbergs Flästa 2:14	18. Huckels Flästa 12:4
2. Flästa 13:27	19. Nyhems Flästa 12:
3. Flästa 25:2	20. Nilses Flästa 11:8
4. Norells Flästa 2:12	21. Ol-Lars Flästa 11:10
5. Rödsands Flästa 2:2	22. Björkbacken Flästa 11:20
6. Mårtens Flästa 11:5	23. Soldatjorden 2:4
7. Rosanders Flästa 11:15	24. Cementfabriken Flästa 2:1
8. Jon-Anders Flästa 11:13	25. Rönns i riset Käbbängsriset 1:1
9. Erskers Flästa 11:18	26. Isaks Flästa 6:5
10. Stenbo Flästa 18:1	27. Simas Flästa 12:15
11. Sörliden Flästa 18:3	28. Ol-Hanssons Flästa 41:1
12. Högbo Flästa 11:9	29. Nordlunds Flästa 17:2
13. Wåhléns Flästa 9:4	30. Solhaga Flästa 17:1
14. Bergjans Bergsveden 2:1	31. Walls Flästa 10:2
15. Franks Franktorp 1:1	32. Aspses Flästa 12:3
16. Lundströms Flästa 12:11	33. Franks Flästa 12:5
17. Huckel-Olles Flästa 12:12	

1. Sundbergs Flästa 2:14

I dag bor Inge Bergquist här. Soldattorp byggt runt 1860 av Olov Jonsson Norell. 1941 köpte Per och Marta Sundberg gården av Magnus Lundberg. Per var duktig på att fila fogsvansar. Därefter bodde sonen Evert Sundberg här till 1987 när Inge köpte Sundbergs.

3. Flästa 25:2

Fritidshus som ägs av Kwick-Arnes son Stefan Jonsson boende i Stockholm. Byggt 1968 av Hanna Rosander.

2. Flästa 13:27

Fritidshus. Ägare är Maria Rosander Hagen som bor i Oslo. Huset byggdes av Marias pappa Erik Rosander 1967. Erik hade fiskodling i Eskersdammen under många år.

4. Norells Flästa 2:12

Här bor Ingrid Tjäder och Björn-Åke Bergquist. Denna gård byggdes 1907-08 av Olle Norell, son till Olov och Karin Norell. Här bodde Olle och hans hustru Sara, sedan deras son Johan "Janne" Norell och Anna Malmberg och därefter deras son John och Liisa Tanskanen. Sedan flyttade Ingrid och Björn-Åke hit 2001, John var Ingrids morbror.

5. Rödsands Flästa 2:2

Här bor familjen Elisabeth och Torbjörn Bergqvist. Byggt ca 1850 av bondsonen Olov Nilsson från Nygården nr 2 och är en avstyckning därifrån. Dottern Gölin gifte sig med Per Nilsson. Deras son Olof Persson gifte sig med Helena Olsson och deras son Olle Olsson gifte sig med Valborg Jonsson och flyttade hit ca 1945. Sonen Anders Olsson och Elsy bodde här till 1987 när Karin och Sven Olsson köpte gården och flyttade in 1988. 2010 köpte dottern Elisabeth och Torbjörn gården.

6. Mårtens Flästa 11:5

Obebott. Byggs ca 1880 av Mårten Svensson från Sven-Pers Flästa 13. Han var pumpmakare och ordnade med vattenledningar av trästockar i byn. Sonen Erik fortsatte jordbruket med sambon Frida Skog. Frida hade sonen Gunnar Berg och Gunnar gifte sig med Karin och byggde ny lagård 1960. Gunnar avled hastigt 1973. Sven Olsson köpte gården 1990 och Svens dotter Elisabeth och Torbjörn Bergqvist köpte gården 2000 och övertog potatisodlingen av Sven Olsson och Lennart Simas.

7. Rosanders Flästa 11:15

Köptes 2012 av Georges och Nicole Hennemont från Belgien, pensionärer som ville ha ett rödmålat hus med vita knutar i Hälsingland. Bor här halva året i omgångar. Soldattorp byggt runt 1865 av Olof Rosander och övertogs av sonen Olle. Nytt bostadshus byggdes 1939 på samma tomt. Senast bodde här Olles dotter Edit och Tore Persson. Läs Georges berättelse i kapitlet Personliga berättelser.

8. Jon-Anders Flästa 11:13

Här bor Lars Eriksson. Första gården på Jon-Anders byggdes 1892 av Jonas A. Frid. Gården brann ner 1910. 1912 blev nuvarande gård klar. Vid Jonas död 1923 delades dåvarande Flästa 11:4 Jon-Anders mellan barnen Anders Jonsson-Frid och Brita Norell. Då bildades nuvarande Flästa 11:13, Jon-Anders, och Flästa 18:1, Stenbo. 1939 såldes Jon-Anders till Erik och Brita Olsson och övertogs sedan av sonen Erik Eriksson och Rut Andersson. Deras son Lars äger nu gården.

9. Erskers Flästa 11:18

Här bor Mikael Hellzén. Gården är byggd ca 1850. Flera ägare fram till 1925 när Jonas Norell d.ä. köpte Erskers för att få mera mark. Jonas och Britas barn har bott här i omgångar och många har hyrt här. Jonas och Ester Norell flyttade hit 1973. 1995 flyttade Britt-Inger Norell in här och 2018 köpte Mikael Hellzén Erskers.

10. Stenbo Flästa 18:1

Här bor Torhild och Sivert Norell. Huset byggdes 1907 av Jonas Andersson-Frid. Jonas Norell och Brita Jonsdotter från Jon-Anders flyttade in här som nygifta. Sonen Jonas d.y. och Ester från Högbo flyttade hit 1946 och deras son Sivert och Torhild från Hertsjö flyttade in 1973. De slutade med mjölkkor 2003 som näst sist i byn. Det fanns en gård här tidigare som hette Tryggs.

11. Sörliden Flästa 18:3

Här bor Lena Ramel och Gunnar Hagelin under en stor del av året. Fritidshus byggt 1989 av Lenas pappa Gunnar Michelson från Alingsås men bördig från Vallsta. Gunnar bodde här många somrar med sin fru Ruth. Läs Lenas berättelse i kapitlet Personliga berättelser.

12. Högbo Flästa 11:9

Huset är under renovering av ägaren Leif Brolin. Avstyckades från Ol-Lars 1913. Per Norell från 2:12 byggde ett hus av en timmerstomme från Isaksgata. Gården såldes 1916 till Brita Ädel för 1 500 kronor. Brita bodde här med sju barn sedan maken Per åkt till Amerika 1911 och aldrig hördes av mer. Sonen Per Persson hade pälsdjursuppfödning här från 1940 talet och ca 25 år framåt. Leif Svensson ägde gården och bodde här innan Leif Brolin.

13. Wåhléns Flästa 9:4

Här bor Gun-Britt Bäckström. Huset byggdes ca 1850. Sen bodde Jonas och Kerstin Persson-Löf här. 1912 köpte Olof och Anna Wåhlén gården och därefter dottern Bricken och Erik Jonsson från Heds i Flästa. På 1970 talet flyttade Bricken och Eriks barnbarn Gunbritt och Hans Bäckström hit från Stockholm.

14. Bergjans Bergsveden 2:1

Här bor Roland Asp och Annbritt Ivarsson. Bergjans byggdes ca 1850. Sonen i huset, Johan "Bergjans-Janne" Jonsson och Marta bodde här i början av 1900 talet. Sedan bodde slaktaren Johan Persson här tills Lars och Anna Isaksson kom hit 1934. Bostad och lagård, som var hopbyggda, brann ner 1935 och nuvarande byggnader byggdes 1936. Efter Lars och Anna bodde deras son Bertil och Annbritt här några år. Gården köptes 1970 av Roland och Annbritt.

15. Franks Franktorp 1:1

Här bor Karin och Göran Johansson efter köp 1986. Per Jonsson Frank, född 1857, bodde här med sin fru torpardottern Kerstin Larsdotter från Flästa. Han antogs som soldat 25 vid Arbrå kompani, fick sin soldatjord tilldelad och byggde sitt torp. Därefter flera ägare och många boende. Köptes 1944 av Bror och Märta Rosander som renoverade huset 1947. Bror och Märta flyttade till Arbrå 1967 och gården blev sommarställe med flera olika ägare.

16. Lundströms Flästa 12:11

Obebott och ägs av Roland Asp och Annbritt Ivarsson. Gården byggdes på Bergjans mark för änkan Sigrid Jonsdotters räkning runt år 1900. Sedan bodde en skomakare Lundström här. Knut Eklund från Bogården gifte sig med Sara från Huckels 1940 och de bodde här till ca 1960. Sedan har det varit sommarställe åt en Stockholmsfamilj några år.

17. Huckel-Olles Flästa 12:12

Här bor Doris Eriksson. Olle Jonsson och hans fru Maj Ingrid Vestman från Edefors byggde ett nytt hus i hörnet på föräldrarnas mark. Byggt av cementsten från Bröderna Asp. Olle körde lastbil bland annat åt Erik Ädel. Ingvar Wååg och Monika Forsberg blev nya ägare 1986. 2013 flyttade Doris Eriksson hit.

18. Huckels Flästa 12:4

Fritidshus. Ägare är Daniel och Isabell Kulagina sedan 2014. Huset byggdes ca 1875 av Olov Jonsson-Ström. Övertogs runt 1915 av sonen Jonas som var gift med Karolina Sundberg. Deras son Jonas övertog gården ca 1960. Ny ägare på 1970-talet blev Nils Ola Bäckström som var lärare i Rengsjö. 1979 kom Sonja Eriksson och Bert Engvall hit som nya ägare och de hade ridhästar. Sonjas syster Doris Eriksson blev ny ägare i november 1991.

19. Nyhems Flästa 12:9

Fridshus för Bror Bergkvist och Margot Bergkvist. Byggdes ca 1890 av Olof Palm från Koldemo. Byggt på en avstyckning från Simas. Nästa ägare blev Olof Fredholm och Johanna Rosander. Sigrid Svärd var hushållerska åt Olof efter Johannas död. Deras son Erik flyttade hem och gifte sig 1936 med Rut Vengelin. De bodde här med sonen Gillis men 1945 såldes fastigheten. Nya ägare blev Axel Bergkvist och Klara Tyrén.

20. Nilses Flästa 11:8

Ägs av Inger och Roland Hammarstedt som fritidshus. Huset byggdes ca 1850 och renoverades 1929, ladugården byggdes 1938. Namnet Nilses tillkom efter förste ägaren Nils Andersson och gården övertogs av sonen Anders. Fastigheten köptes 1914 av Olle Eriksson från Ol-Lars. Efter Olles och Martas dagar såldes gården som sommarställe åt två familjer Åkerström och Palmetorp.

21. Ol-Lars Flästa 11:10

Här bor familjen Anna och Pär Eriksson. Ol-Lars flyttades hit från Byssmyra 1791. Nuvarande släkte kom från Iste 1890 genom Erik och Kerstin Perhsson. Sedan övertog sonen Per Eriksson och Margta Ol-Lars. Därefter deras dotter Kristina och mågen Erik Persson. Efter Eriks död gifte Kristina om sig med Lars-Olov Norling från Mo. Kristinas dotter Marta och maken Bruks-John övertog sen gården. Därefter sonen Olle Eriksson. Ägare nu är Olles son Pär med familj som flyttat hem från Karlskoga.

22. Björkbacken Flästa 11:20

Här bor Ulla och Ulf Eriksson. Den 29 november 1988 kom Starsk-Ulfs och Ullas hus monteringsfärdigt och sattes upp.

23. Soldatjorden 2:4

Här bor familjen Sonja Sandström och Lars Öhlén. 1957 byggde Andreas Persson från Simas sin gård här bland annat med virke och tegel från tjärfabriken vid Öjung. År 1986 köpte Sonja och Lars gården.

24. Cementfabriken Flästa 2:1

I dag har Ivan Eriksson sitt kontor här. Cementfabriken byggdes av Bröderna Asp 1945 och drevs ett tag in på 1950-talet. Rönns-Bertil Eriksson köpte den senare och hade den som lager för sitt snickeri.

25. Rönns i riset Käbbängsriset 1:1

Här bor Eva Åsberg och Ivan Eriksson. Ett gammalt soldattorp, åt Lars Rönn soldat nr 30 vid Arbrå kompani, har stått här tidigare. Nuvarande gård och ladugård byggdes 1939 av dottern Anna och Erik Larsson-Kvick. Sonen Bertil Eriksson övertog gården och hade ett litet snickeri i ladugården och tillverkade bland annat vävstolar tillsammans med sin hustru Linnea.

26. Isaks Flästa 6:5

Obebott. Här bodde Isak Eriksson och hustru Anna. På 1950 talet hade man auktion och gården såldes till Jonas Svensk. Efter Svensk kom Anton och Linnea Jonsson hit. Yngste sonen Bror och hans fru Eva Knutsdotter tog över gården. 2002 flyttade Bror och Eva till Norränge och sonen Thomas övertog gården. Thomas började med köttjursproduktion och har utökat för varje år till nästan 1000 djur idag.

27. Simas Flästa 12:15

Här hyr Maria Andersson nedre våningen och Hans Högberg som har travhästar hyr den övre. Simas flyttades ut från Byssmyran 1872. Per Eriksson från Lars-Lars köpte Simas år 1900 och gifte sig samma år med Sigrid. Sonen August och hans hustru Edit övertog därefter gården. Edit Simas var en framstående väverska, mycket anlitad av Bollnäs Hemslöjdsförening. Deras son Lennart och Sven Olsson började odla potatis och byggde ett potatislager. Ladugården byggdes om med hästboxar och ett fristående häststall. Lennart Simas är ägare till Simas.

28. Ol-Hanssons Flästa 41:1

Här bor Catharina Pettersson och Robert Olsson. Omkring 1880 hade här Brita och Anders Persson en smedja som köptes 1906 av Kristina och Olof Hansson och de byggde ut fastigheten. Kristina var syster med Stark-Erik, Olof var skogvaktare åt Adolf Ungers bolag. Dotterdotter Gunnel kom hit 1931 efter föräldrarnas skilsmässa och fick växa upp hos mormor och morfar. Efter Gunnel och Sten-Åke Eklunds dagar köpte Robert Olsson gården 2010.

29. Nordlunds Flästa 17:2

Sedan 2010 bor familjen Christian Snar här. 1980 byggde familjen Sven-Ingvar Nordlund sin villa här. Därefter beboddes huset av Siv och Bengt Öst. Även Marie-Louise Delin och Magnus Eriksson har bott här en tid.

31. Walls Flästa 10:2

Här bor Håkan Palmros. Boningshuset byggdes 1876 av Margta Wall och Olov Andersson. Det övertogs av sonen Pehr som var gift med Karin Norell. Deras dotter Karolina gifte sig med Erhard Eriksson och övertog Walls 1938 och de fortsatte med jordbruket. Deras dotter Gunborg som var gift med Algot Frank övertog sen gården 1985. Gunborg flyttade till Ängslunda 2014 då Håkan Palmros köpte gården.

30. Solhaga Flästa 17:1

Här bor Marie-Louise Delin och Magnus Eriksson. Huset byggdes 1945-46 av Gustav Asp. Gustavs fru Karin avled 1959 och året efter flyttade Gustav och döttrarna Solveig och Gullbritt. Gården har sedan haft många ägare och inneboende.

32. Aspses Flästa 12:3

Här bor familjen Maria Elg och John Östlund. Huset byggdes 1909 av August Asp. Många i Aspsläkten har bott här. Det har sen varit flera ägare efter Aspsläkten. Anja Ejerstad har drivit hundkennel här i många år. Huset såldes 2018 till Maria Elg och John Östlund.

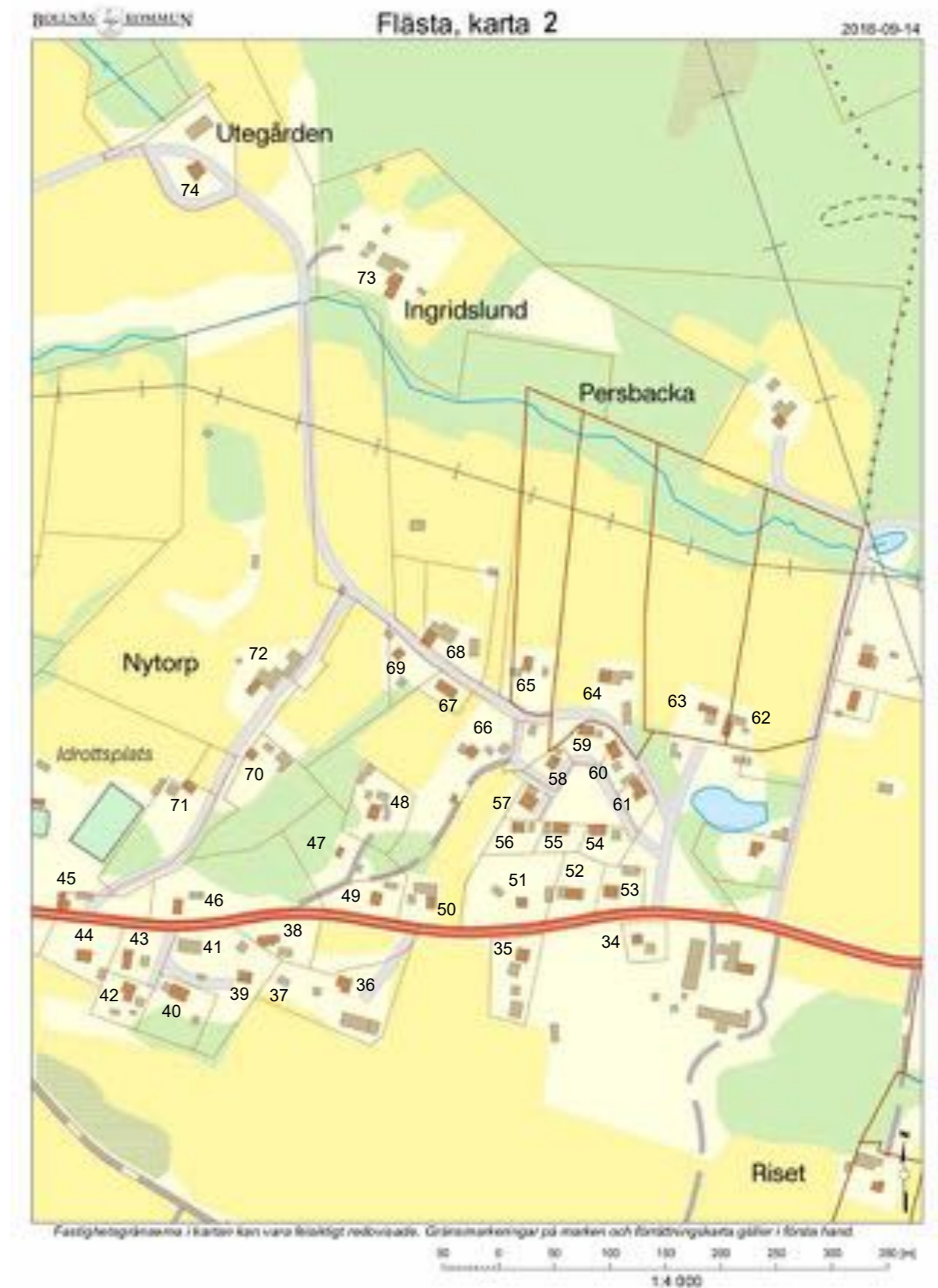

33. Franks Flästa 12:5

Här bor Staffan Frank. Huset byggdes omkring 1890 av soldaten C. J. Bergquist. Han byggde även ett garveri dit folk kunde komma och få sina skinn garvade. Huset köptes 1927 av Emma och Ernst Frank. Många familjer har sedan bott på gården. Staffan är barnbarn till Emma och Ernst.

GÅRDAR KARTA 2

34. Flästa 12:8	55. Flästa 39:7
35. Bergs Flästa 12:13	56. Flästa 39:8
36. Flästa 31:1	57. Flästa 39:9
37. Rönns-Hugos Flästa 31:1	58. Flästa 39:2
38. Starskens Flästa 36:1	59. Flästa 39:3
39. Flästa 15:1	60. Flästa 39:4
40. Flästa 15:2	61. Flästa 39:5
41. Wallins snickeri Flästa 15:1	62. Norbergs Norberga 1:1
42. Flästa 35:2	63. Svärds Svärdstorp 2:1
43. Flästa 35:1	64. Kvicks Kvicktorpet 1:1
44. Villa Flästa 7:12	65. Älgtorp 1:1
45. Snickars Flästa 48:1	66. Smens Flästa 43:1
46. Fahlkvists Flästa 47:1	67. Flästa 43:2
47. Myr-Johans Flästa 45:1	68. Urmakars Flästa 10:14
48. Myrns Flästa 44:1	69. Flästa 22:1
49. Hastses Flästa 68:1	70. Flästa 3:13
50. Skomakars Flästa 67:1	71. Flästa 3:7
51. Linds Flästa 69:1	72. Jans Flästa 3:2
52. Flästa 38:1	73. Davids Flästa 10:6
53. Småskolan Flästa 27:1	74. Utegården Flästa 10:16
54. Flästa 39:6	

34. Flästa 12:8

Här bor Edit Elg. Huset byggdes 1957 av Edit och Pelle Elg sedan gamla gården Wåhléns rivits och flyttats till Undersvik.

36. Flästa 31:1

Här bor Sölve Jonsson. Sölve och Inga Jonsson byggde sitt hus 1977. Sölve har arbetat med traktorgravare sedan 1960-talet och med John-Erik Eriksson från Urmakars som anställd under många år.

35. Bergs Flästa 12:13

Här bor Agneta och Mats Elg. Gammalt soldattorp där fanjunkare Berg bodde. Sedan flyttade Lars och Brita Rönn hit. Lars var bysmed och hade sin smedja där Sölve Jonsson byggde sitt hus. Smedjan var ditflyttad från Utigården. 1977 köpte Mats Elg gården, den helrenoverades och byggdes ut.

37. Rönns-Hugos Flästa 31:1

Huset är obebott sedan länge. Soldattorp åt Lars Pehrsson-Rönn och hans hustru Carin. Han var soldat nr 32 vid Arbrå kompani. Sedan bodde sonen Olof med fru Anna här men då var soldatjorden återlämnad och det blev ett knapert leverne. 1909 flyttade deras son Lars Olsson-Rönn och hustru Anna in och även Lars syster Karolina bodde här. De fick tre pojkar varav den äldste Hugo var gift med Matilda "Tilda" Olsson från Hanebo. De var de senast boende här.

38. Starskens Flästa 36:1

Här bor Catrine och Åke Mattsson. Här levde Helge Eriksson från Norränge och Margit från Jon-Anders och även Helges far Erik, som brukade gå barfota hela sommarhalvåret. Helge och Erik jobbade på tjärfabriken vid Öjung bland annat. Åke är barnbarn till Helge och Margit.

40. Flästa 15:2

Här bor familjen Ramona och Joakim Furuström. Irene och John-Erik Eriksson byggde denna villa 1977-78. 2013 flyttade de till Arbrå och sålde huset till Ramona och Joakim.

39. Flästa 15:1

Huset byggdes av Albin och Lisa Wallin 1953-54. Det har stått obebott i många år och ägare är deras barn Kais och Sören Wallin.

41. Wallins snickeri Flästa 15:1

Snickeri byggt av Albin Wallin med hjälp av Bröderna Asp 1946. En Konsumbutik fanns i norra källarplanet under ca 10 år. Snickeriet sysselsatte 5-10 personer. De tillverkade bland annat skolmaterial åt firman Skriv och Rit till slutet av 1950-talet. Sedan var det militärförråd i många år. Ägare är Kajs och Sören Wallin.

42. Flästa 35:2

Här bor Berit och Bernt Johansson. De byggde villan 1981 när de flyttade till Flästa efter många år i Hudiksvall.

44. Villa Flästa 7:12

Här bor Eivor Olsson. Det låg tidigare ett soldattorp här som hette Klangens. Anders-Jons Olof Andersson blev ägare och byggde nytt hus 1910. Huset hyrdes ut de första 20 åren innan Olof Andersson och Maria och pojkarna Einar och Tore Olsson flyttade hit. Olof var disponent på Öjungssågen. Nästa ägare var sonen Tore och hans fru Eivor från Växbo.

43. Flästa 35:1

Här bor Bo Jonsson och Ann-Marie Eriksson. Ägare har varit Viktor och Albertina Wallin som gifte sig 1911 och flyttade hit. Den gamla gården revs och nuvarande gård byggdes 1945. Bo Jonsson köpte gården och flyttade hit 1968. Bosse var byns siste skogshuggare.

45. Snickars Flästa 48:1

Här bor familjen Ida och Erik Mörk. I början av 1900-talet bodde här Erik Westling och hustru Johanna från Dalarna. De fick tio barn. Ragnar Gabinius Andersson kom från Värmland och gifte sig med Erik och Johannas dotter Hanna 1942. Sedan kom John-Erik Eriksson (Urmakars) och Karin (Jon-Hans) att bo här. Därefter bodde Ulf Eriksson (Urmakars) och Carina Lund här. 2011 köpte Erik Mörk fastigheten.

46. Fahlkvists Flästa 47:1

Här bor familjen Lisa och Thomas Jonsson. Från början var det ett soldattorp. År 1945 var det auktion efter Jonas och Lena Törnqvist. Lena var född på gården och Jonas kom från Rengsjö. Bertil Jonsson från Koldemo och Anna från Skomakars köpte gården och flyttade hit. Thomas är sonson till Bertil och Anna.

48. Myrns Flästa 44:1

Här bor Kerstin Lund och Kent-Erik Nilsson. Ursprungligen låg här en liten stuga där bl.a. "Kvist-Kerste" bodde. Hon var känd som bojänta på Östbyvallen många somrar på 1900-talets första hälft. Efter Kerstes dagar 1952 blev det auktion då Anna och Erik Nilsson från Isaks ropade in fastigheten. Erik avled 1983 och Anna flyttade till Arbrå. Dottersonen Kent-Erik övertog gården och har om- och tillbyggt den helt.

47. Myr-Johans Flästa 45:1

Obebott. Gammal gård som har haft många ägare. Den siste som bodde här var Johan Svärd. Ägare idag är Kent-Erik Nilsson.

49. Hastses Flästa 68:1

Här bor Bittan Long och Mattias Arbstig sedan 2004. Gammalt soldattorp åt soldaten Anders Hast. Maja och Tore Lind bodde här till 2004.

50. Skomakars Flästa 67:1

Här bor familjen Jenny Brolin och Salih Kaya. Gårdsnamnet är efter Olof Rönn som i mitten av 1800-talet var sockenskomakare. Olof Rönnns dotter Karin Olsdotter Brolin, 1850-1935, var en mycket känd väverska som vävde på beställning och deltog på mässor och utställningar. Sedan har flera led Brolin bott här. Från 1940-talet hade Elov Brolin cykelverkstad här och bodde i huset med sin syster Gunborg, Jenny Brolin är hennes barnbarn.

52. Flästa 38:1

Här bor Arne och Kristina Norell. Här levde flottaren Jonas och Marta Olsson. När Jonas och Marta gifte sig 1892 gjordes berså och bänkar runt Olarsdammen och där hölls bröllopfesten. Sedan kom Anton Norell från Stenbo och Berta från Sva i Växbo. Efter Anton och Berta övertog sonen Arne gården och 1982 byggdes denna villa och gamla Heds revs.

51. Linds Flästa 69:1

Här bor Stig Lind. Tidigare låg här ett soldattorp men på 1950-talet byggde Stigs föräldrar Anna Johansson och Einar Lind ett nytt hus.

53. Småskolan Flästa 27:1

Här bor Sune Österdal. Småskolan byggdes av byborna själva och togs i bruk 1894. Efter vårterminen 1961 flyttades eleverna till folkskolan. Britta och Per Jonsson köpte huset och byggde om till bostad. Astrid och Tore Sandell har också bott här.

54. Flästa 39:6

Här bor Marlene och Rolf Palmqvist. Inger och Thorbjörn Jonsson byggde villan 1982. Därefter har Maria Elg och John Östlund bott här. Villan köptes av Marlene och Rolf från Stockholm med rötter i Hälsingland och de flyttade in här 2018.

56. Flästa 39:8

Här bor Inger och Jan Persson. De byggde villan i början 1980-talet.

55. Flästa 39:7

Här bor Berit och Sven-Olov "Svenken" Olsson. De byggde villan 1982.

57. Flästa 39:9

Här bor familjen Malin och Mikael Lund. Ingegerd och Sören Hedberg byggde villan 1982.

58. Flästa 39:2

Här bor Sofia Wåg och Rikard Larsson. Anneli och Leif Svensson byggde villan i början av 1980-talet.

60. Flästa 39:4

Här bor Anna Lisa Leontjev och Nils Olov Eriksson. Siv Eriksson och Rolf Jäderberg byggde villan i början av 1980-talet.

59. Flästa 39:3

Här bor familjen Anna Linda Lindskog och Daniel Hedberg. Karin och Ingemar Olsson från Stockholm byggde villan 1984.

61. Flästa 39:5

Här bor Ann-Christine och Roger Eriksson. Anita och Alvar Andersson byggde villan 1983.

62. Norbergs Norberga 1:1

Här bor Eva och Ove Norberg sedan 1980. Gammalt soldattorp från omkring 1850. Har varit i Norbergs släkt hela tiden. Många av de äldre minns Oves farfar Karl Norberg som arbetade i skogen med kolning och huggning.

64. Kvicks Kvicktorpet 1:1

Obebott i många år. Soldattorp från början av 1800-talet åt Jonas Pehrsson-Qvick, soldat 56 vid Arbrå kompani. Nästa ägare var sonen Jonas, gift med Kerstin från Pell-Pers. Sedan bodde Pehr Pehrsson från Pell-Pers och Kristina från Rengsjö här. Dottern Kerstin gifte sig med Olle Norell 1926 och bodde här 1931 till 1938. Martin och Elin Jonsson, som hade hyrt här, köpte torpet. Deras son Sune med familj bodde sen här några år. Ägare i dag är brodern Ivar Jonsson.

63. Svärds Svärdstorp 2:1

Här bor Laila Bomark sedan 1995. Soldattorp åt soldaten Jonas Pehrsson-Svärd från omkring 1880. Övertogs av sonen Johan och Fredrika. Johan hade även ett litet gårdssnickeri där han tillverkade och reparerade möbler. Sedan flyttade fostersonen Holger Eriksson och hans fru Ingrid hit. Holger var föreståndare för Konsumaffären i Flästa en tid kring 1950.

65. Älgtorp 1:1

Här bor Ingela Nilsson. Gammalt soldattorp med namn efter korpralen vid Arbrå kompani Jonas Andersson-Elg. Sedan bodde syskonen Erik och Kristin här. Erik var snickare och skogsarbetare. Sedan såldes torpet till Lars-Erik Nilsson från Stockholm men bördig från Rengsjö. Ingela är hans dotter.

66. Smens Flästa 43:1

Här bor Ingrid och Sven Modig. Huset byggdes 1848. Här har flera smeder levat. Hilma och Nils och med sonen Sme-Edvin Lindberg, bodde här. Sme-Edvin var en känd profil i Flästa som ungdomsledare inom IOGT under många år. Edvin avled 1977 och 100 personer kom på hans begravning. Efter Lindbergs kom Jan-Åke Modig, släkt med Nils, att bo här och från 1982 äger Jan-Åkes bror Sven gården.

68. Urmakars Flästa 10:14

Obebott. Ett soldattorp som tidigare hette Rönns. En Märten Andersson bodde här men emigrerade till USA 1867. Olof Nilsson från Jon-Hans blev näste ägare. Förutom jordbrukare var han även urmakare och därav kom gårdsnamnet. Näste ägare blev sonen Erik Olsson gift med Brita Hedberg. De hade sex barn och flera bodde med familj på övervåningen. Senast Nils och Frida. Deras son Ulf Eriksson äger i dag gården.

67. Flästa 43:2

Fritidshus som ägs av Berit Elisabet Ring från Upplands Väsby.

69. Flästa 22:1

Här bor Carina Lund och Ulf Eriksson. John Eriksson från Urmakars och hans hustru Märta från Storsjön i Trönö byggde här sitt hus 1953. Ägare idag är Johns brorson Ulf Eriksson och Carina Lund.

70. Flästa 3:13

Här bor Örjan Frank. Örjans föräldrar Signe och Enar Frank byggde huset 1952-53.

72. Jans Flästa 3:2

Obebott. Byggt omkring 1840 av Jan Carlsson. Förutom jordbruket sysslade han med lin- och skinnaffärer. Sonen Olof övertog gården och fortsatte faderns verksamhet och dessutom med förmedling av fjällkor från Härjedalen till dessa trakter. Olofs barn Janne och Marta övertog sen gården, Janne med en sambo och Marta gift med Per Olsson från Rengsjö. Per och Marta fick fyra barn däribland Signe, som gifte sig med Enar Frank och Tore som fortsatte med jordbruket tillsammans med sambon Märta Olsson. Gården ägs av Signe och Enars son Örjan Frank.

71. Flästa 3:7

Här bor Ingrid och Ingemar Ström. Soldattorp från början av 1800-talet. Gården hette Frids tidigare efter soldaten Anders Frid. 1922 köptes gamla gården av Brita och Jonas Olsson. Den revs och Stör-Ante Rosén byggde nuvarande gård. Dottern Brita och Gustav Ivarsson bodde här en tid. Ingemar Ströms föräldrar Elin och Erik Ström bodde här tills Brita och Jonas dotter Ida och hennes man Helge Haglund flyttade hit på 1930 talet. Ingemar och Ingrid flyttade hem från Stockholm 1973.

73. Davids Flästa 10:6

Här bor Rita och Torgny Friberg. Ett avstyckat torp från Utegården som såldes på 1930-talet till Karin och David Nilsson. De byggde ett s.k. Per Albinhus och en liten ladugård för tre kor, kalvar och gris. David omkom i en bilolycka och Karin bodde sedan här med Gunnar Lönnberg. Sedan köptes torpet av Torgny och Rita Friberg som har travhästar. Gamla ladugården revs och ett nytt häststall byggdes 1982 och nytt bostadshus 1983. Gården hette av gammalt Ingridslund.

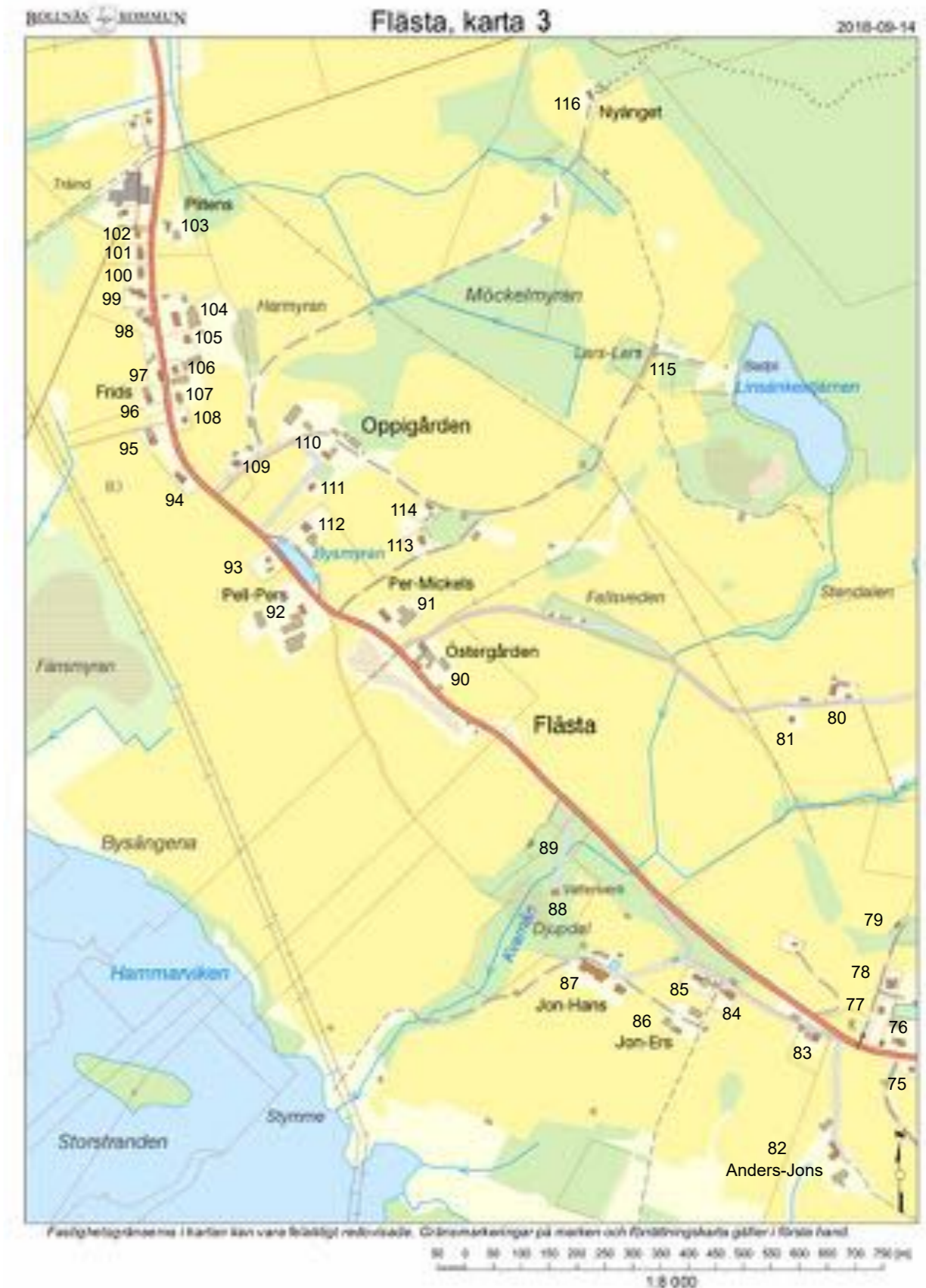

74. Utegården Flästa 10:16

Här bor Ingrid och Anders Fredriksson. Gammal gård som flyttades hit från Byssmyra. Gården har varit inom släkten hela tiden. Olof Persson 1852-1928 var duktig på att röta lin och hans hustru Karin var jordemor (barnmorska). 1944 brann både bostad och ladugård, som var sammanbyggda, ner. Nytt boningshus och ladugård byggdes upp men nu frånskilda. 1957 brann det igen i ladugården under tröskning men bostaden klarade sig. Ny ladugård byggdes upp och användes till 1972. Helge och Anna Fredrikson drev jordbruket innan sonen Anders tog över.

GÅRDAR KARTA 3

- 75. Flästa 7:13
- 76. Flästa 28:1
- 77. Flästa 28:1
- 78. Flästa 29:2
- 79. Flästa 29:3
- 80. Lundqvists Flästa 10:15
- 81. Olle Utigårns Flästa 10:10
- 82. Anders-Jons Flästa 12:17
- 83. Johans Flästa 4:2
- 84. Flästa 3:14
- 85. Flästa 3:10
- 86. Jon-Ers Flästa 3:1
- 87. Jon-Hans Flästa 3:1
- 88. Vattenverket.Flästa 32:1
- 89. Flästa 6:6
- 90. Östergården Flästa 6:9
- 91. Per-Mickels Flästa 5:1
- 92. Pell-Pers Flästa 4:11
- 93. Sven-Pers Flästa 13:17
- 94. Bygdegården Flästa 30:1
- 95. Frids Flästa 13:18
- 96. Störns Flästa 19:1
- 97. Strids Flästa 13:19
- 98. Lanses Flästa 13:8
- 99. Flästa 13:25
- 100. Nyhöga Flästa 13:21
- 101. Flästa 13:26
- 102. Sandbacken.Flästa 13:22
- 103. Plitens Flästa 1:9
- 104. Folkskolan Flästa 26:1
- 105. Flästa 14:1
- 106. Lövens Flästa 51:1
- 107. Störboa Flästa 19:2
- 108. Elgs Flästa 24:1
- 109. Kvistens Flästa 1:13
- 110. Oppigården Flästa 20:1
- 111. Lars-Lars Flästa 20:1
- 112. Nygården Flästa 16:1
- 113. Solbacka Flästa 2:20
- 114. Linbacka Flästa 49:1
- 115. Gamla Lars-Lars Flästa 20.3
- 116. Nyänges Flästa 2:5

75. Flästa 7:13

Här bor Ivan Nilsson. Det är en gammal gård som haft många ägare och boende. 1956 köpte Erik och Karin Lind fastigheten och rev allt utom timmerstommen, som användes till det nya huset. Därefter bodde Gunnar Forsell och Lena Asp här i några år. Ivan är gotlänning som bodde i Stockholm och hade en dotter som bodde i Flästa. När han blev änkeman köpte han gården.

77. Flästa 28:1

Här bor Dennis Röstberg och Alexandra Netsö. Elov och Sonja Svensson byggde huset 1961. Elov hade åkerirörelse och sönerna Sven-Åke, Stig och Leif arbetade i åkeriet och övertog det senare.

76. Flästa 28:1

Här bor Siv Ström och Sven-Åke Svensson. På Hanks tomt byggde Siv och Sven-Åke sin villa och flyttade in 1986.

78. Flästa 29:2

Här bor Ingrid Frank och Bengt Fredholm. Maj och Axel Häggblom byggde huset 1963. Dottern Ingela och mågen Gunnar Drougge flyttade in 1973. Därefter köpte Ingrid Frank och Bengt Fredholm huset 1982.

79. Flästa 29:3

Fritidshus som ägs av Andreas Ström och Hannah Karlsson från Färjelanda. Huset byggdes av Ingemar Ström 1967 när han bodde i Stockholm. Det har sedan haft flera ägare.

81. Olle i Utegården Flästa 10:10

Obebott. Olof Andersson från Parten och Sigrid från Utegården byggde huset omkring 1915. Olle var skogsarbetare och slaktare. I dag är gården sommarställe åt barnbarnen Sigrid och Rolf Olsson som bor i Gävle.

80. Lundqvists Flästa 10:15

Här bor familjen Maria och Dennis Sundberg. Alfred Wallman och Anna från Utegården byggde gården 1930. De drev ett småbruk med några kor. Sedan kom Lina och David Lundkvist hit och fortsatte med småbruket. Därefter har det varit fritidshus med flera ägare tills Maria och Dennis Sundberg köpte gården 1996 och renoverade den grundligt.

82. Anders-Jons Flästa 12:17

Här bor familjen Helen Furuström Simas och Henrik Furuström. Anders-Jons var en av de första gårdarna som flyttades ut från Byssmyra 1792. I senare delen av 1800-talet var Anders Andersson bonde här och startade ett sågverk vid Öjung och då bildades Öjungsbolaget. Sonen Per fortsatte som bonde och storebror Olof blev disponent för Öjungsbolaget. Pers son Gunnar, som var gift med Elsa från Höga, fortsatte med mjölkkor och byggde en ny ladugård på 1940-talet. Gunnar och Elsa slutade med kor 1968 och flyttade till Arbrå. Bodil och Lennart Simas kom hit 1972. Sedan 2011 äger Lennarts yngsta dotter Helen med man gården. Läs Helens berättelse i kapitlet Personliga berättelser.

83. Johans Flästa 4:2

Här bor Stefan Jonsson. Anna och Johannes Fredholm bodde här med fyra pojkar när den gamla gården revs. Den nuvarande byggdes 1905, med boningshus och ladugård sammanbyggda. Sonen Jonas och Marta övertog gården och sedan deras son Johan Fredholm och Rut Rahm. Efter deras dagar var det auktion och Stefan Jonsson köpte gården 1995.

85. Flästa 3:10

Här bor Siv Fröjd och Yngve Eriksson. Siv och Yngve från Urmakars byggde villan 1981.

84. Flästa 3:14

Här bor Ingela och Börje Hedblom. De byggde sin villa 1991.

86. Jon-Ers Flästa 3:1

Obebott. Jon-Ers är ett stamhemman som flyttades ut omkring 1860. Den inköptes av Jon-Hans 1893 och användes som bostad åt tjänstefolk på Jon-Hans. Huset har varit obebott länge.

87. Jon-Hans Flästa 3:1

Här bor Karin och Julia Eriksson. Jon-Hans flyttades ut från Byssmyra omkring 1850. Jon-Hans Per Nilsson övertog gården efter sina föräldrar 1935. Per var en profil i byn, månade om arbetstillfällen och att byn skulle må bra på många sätt. Per och hans fru Karin från Gäddvik hade inga barn och 1964 sålde de gården till Hans Hansson med fru från Alfta som fortsatte med mjölkkor. Jon-Hans övertogs sedan av dottern Karin och John-Erik från Urmakars år 1985.

Läs Julias berättelse i kapitlet Personliga berättelser.

88. Vattenverket Flästa 32:1

Pumphus uppfört vid Djupdal av Bollnäs stad 1967 efter att vattenkällan sålts av Per Nilsson från Jon-Hans. Vattnet leds via en ledning på botten av Flästasjön till västra sidan av Ljusnan.

89. Flästa 6:6

Fritidshus. Här byggde Gun och Ture Östergård ett fritidshus på tomten där det nedbrunna Bönhuset låg. Deras dotter Agneta Wikmark är ägare idag.

90. Östergården Flästa 6:9

Här bor Katarina och Torbjörn Rosén sedan 2015. I mitten på 1800-talet bodde riksdagsmannen Hans Larsson från Hov här. Sonen Lars Hansson övertog gården men när hustrun Anna avled i lungsjukt 1907 såldes gården. Sedan har det varit flera ägare och brukare fram till 1927, då Petter Andersson från Galven köpte gården. Petters barn tog namnet Östergård och sonen Sigvard och hustrun Ingrid fortsatte med köttdjur och skogsbruk. 2008 köpte Katarina och Torbjörn Rosén gården och började en långsiktig och grundlig renovering av fastigheten. Ladugården blev häststall och en ny uppkörsbro byggdes till skullen.

91. Per-Mickels Flästa 5:1

Här bor Karin Larsson och Stefan Permickels. Per-Mickels ligger på sin ursprungliga plats i byn och nuvarande mangårdsbyggnad är uppförd 1897 och ny ekonomibygnad med ladugård uppfördes 1924-25. Namnet kommer efter Pehr Mickelsson, född 1711, som gifte sig med förre ägaren Olof Joelssons äldsta dotter. Därefter har gården ägts i sex generationer i rakt nedstigande led. Stefans far Erik hette Eriksson i efternamn från början men tog namnet Permickels av praktiska skäl. Erik Eriksson hette nämligen fem personer i Flästa.

92. Pell-Pers Flästa 4:1 1

Här bor Anna-Lisa, Sven-Olov och Olle Mörk. Pell-Pers, ursprungligen Flästa 9, är en gård med anor från 1500-talet med många ägare. Brukspatron Adolf Unger köpte Pell-Pers 1910 och sålde den vidare men behöll det mesta av skogen. 1914-1945 var Erik Andersson från Anders-Jons bonde här. Starsk-Erik byggde en kiosk vid vägen. 1946 köpte John Mörk med familj Pell-Pers. De hade mest slaktsvin de första 20 åren men sedan har det varit mjölkkor. Sonen Sven-Olov som är gift med Anna-Lisa, pastor från Blekinge, övertog 1972 driften av gården och är idag byns ende mjölkbonde.

93. Sven-Pers Flästa 13:17

Obebott. Sven-Pers var en stor bondgård vid Byssmyra. I slutet av 1890-talet köptes det mesta av jord och skog av Adolf Ungers bolag. 1940 var det auktion och Albert Asp köpte fastigheten och flyttade hit med Frida och barnen Ingvar och Eivor. Albert byggde den nuvarande gården på 1940-talet. Familjen Ivar och Ingrid Ström kom hit 1966. Ivar avled 2018, 97 år gammal.

94. Bygdegården Flästa 30:1

Västerbackens Bygdegårdsförening köpte gården av Flästa Nyårsgåva (IOGT) 2003.

95. Frids Flästa 13:18

Fritidshus. Troligen ett soldattorp från början. Brita och Anders Olsson bodde här från ca 1860. Dottern Anna och Lars Petterson gifte sig och flyttade hit på 1890-talet. Lars var skräddare och hade en liten affär vid vägen, "Fridsboa", som brann ner 1932. Deras dotter Brita gifte sig med Emil Larsson-Rönn och bodde i Frids. Även deras barn Anna, Astrid och Evert bodde här. Idag ägs Frids av Jan Ström, bördig från Flästa, och Carola Hägglund från Upplands-Väsby.

97. Strids Flästa 13:19

Fritidshus. Ett soldattorp där Gummens Jonas levde ensam 1884-1933. Han hade ett par kor, en gris och några höns och gjorde dagsverken. 1932 köpte Hanna och P.J Strid gården, renoverade den och flyttade in. P.J Strid var skräddare och engagerad nykterhetsman. De var även vaktmästare på IOGT-lokalen i många år. Därefter tog sonen Herbert Strid över gården 1963 och bodde här med hustrun Anna från Simas. Sedan övertog Herberts systerdotter Ingrid och hennes man Åke Bokström gården 1992. Sedan 2012 är deras tre barn Annika, Erik och Nils ägare till Strids.

96. Störns Flästa 19:1

Frisersalong. Gammal gård med sammanbyggd bostad och ladugård. Stör-Petter Andersson-Rosén köpte Störns omkring 1890 och flyttade hit med fru Marta. Han drev jordbruk och körde med häst i skogen. På Störöa i Öjungen trivdes han på sommaren med att fiska. Han övertog affären i Störboa efter fadern Anders. I början av 1940-talet övertog sonen Nils och hans fru Berta gården. Nuvarande ägaren Erik Lundström köpte gården år 2000. Den har varit uthyrd en tid men idag har sambon Christina Rönn sin frisersalong här.

98. Lanses Flästa 13:8

Här bor Birgitta och Göran Nilsson. Kakelungsmakare Erik Lantz från Uppsala kom hit och gifte sig med Anna från Öhmans och bosatte sig här. Sonen Per, gift med Anna från Kyrkbyn, bodde här till 1926. Karin och Nils-Erik Nilsson, båda från Trönö, köpte Lanses och fortsatte med det lilla jordbruket och han var även skomakare. Sonen Valter, gift med Karin från Olars, fortsatte med jordbruket och hade en snickarverkstad. Deras son Göran och hans fru Birgitta från Röste flyttar hit 1973.

99. Flästa 13:25

Här bor Christina Rosén och Tore Nyman. Christinas föräldrar Ture och Anna Rosén byggde villan 1975/76 och bodde här. Christina övertog gården 1999.

101. Flästa 13:26

Här bor familjen Åsa och Fredrik Brolin. 1979 byggde Märta Mårtensson och Henning Eriksson sitt hus med ny teknik. Man började med att resa knutarna! Henning drev Arbrå Möbelfabrik, tidigare Höga, i flera år. 2001 köpte Åsa och Fredrik huset.

100. Nyhöga Flästa 13:21

Här bor Monica Andersson och C-G Smälänning. Elin och Olle Jonsson från Höga byggde huset 1955. Inget vanligt 50-talshus! Olle hade varit i Amerika och det satte sina spår. Det finns två lägenheter i huset. 1969 flyttade Karin och Per Nilsson från Jon-Hans hit på ålderns höst.

102. Sandbacken Flästa 13:22

Här bor Elisabet Silén och Olle Eriksson. John Eriksson från Bruks i Roren och Marta från Ol-Lars byggde här sitt hus 1950-51. Det övertogs av sonen Olle, renoverades och byggdes ut och Elisabet och Olle flyttade in 2016.

103. Plitens Flästa 1:9

Här bor Ingegärd och Torkel Larsson. Sigrid och Olof Andersson-Sjölin bodde här från ca 1850. Sigrid från Gummens och Olof från Norränge. Nästa att bo här var Kristina och Jonas Öhman från omkring år 1900. Dottern Elin och mågen Ruben Jonsson från Oppigården övertog sedan gården. Därefter blev det ett fritidshus till sonen Olle Rubenson. Ingegärd och Torkel köpte gården 2005.

105. Flästa 14:1

Här bor familjen Pia Mentzing och Petter Rosén. Till höger om den här gården byggde Ture och Torbjörn Rosén en verkstad 1983/84 med förbehåll att de skulle riva badhuset som låg i sandgropen. Badhuset, som byggdes 1945, revs och den stora gropen fylldes igen med fyllning från Arbrå Såg. Katarina och Torbjörn Rosén byggde huset här 1989/90. De flyttade 2015 till Östergården och Pia Mentzing flyttade in till Petter som bodde kvar i huset.

104. Folkskolan Flästa 26:1

Här bor Anita och Krister Swahn i själva skolan, Jan Carlsson i gamla matbetspisningen och Lasse Arvidsson i gamla slöjdsalen. Skolan lades ner 12 juni 1970. Ture Rosén köpte skolan 1972. Sedan köpte Arne och Violet Blom den 1975 och byggde ut gymnastiksalen och startade tillverkning av diverse sjukhusmateriel. Jan Rosén ägde skolan 1994-2004 då Anita och Krister Swahn köpte den.

106. Lövens Flästa 51:1

Här bor Charlie Persson. Troligen ett soldattorp från början. Här bodde Pehr Pehrsson och Christina (Löv-Stina) som dog 1908, 102 år gammal. Anna, syster till Stör-Petter, bodde här till 1936 när Stör-Ante tog över. Han renoverade och byggde till och hade även ett snickeri där det spikades bärlådor. Sonen Ture Rosén och hans fru Anna övertog huset och hade café och minigolfbana 1949-58. 1972 köpte Thorborg och Bengt-Olov Hansson gården. Maj Engens bodde här till 2007 och Maria Björk till 2016 då Charlie Persson köpte Lövens.

107. Störboa Flästa 19:2

Här bor Christina Rönn och Erik Lundström. Huset byggdes omkring 1900. Störboa har varit affär fram till ca 1930 med Stör-Petter Andersson som den mest kände ägaren. Brita och Stör-Ante Rosén bodde här många år. Brita avled 1928 och Ante blev ensam med 8 barn som var mellan 1 och 14 år. Antes mor Marta, som bodde i Störns på andra sidan vägen, som själv fött upp 12 egna barn, fick sköta barn och hem. Ante och barnen flyttar till Lövens 1937. Huset stod tomt länge men 1976 köpte Olle Jonsson, järnhandlare i Arbrå, Störboa och helrenoverade huset. 1980 köpte Ingrid och Anders Fredriksson Störboa men 1989 flyttade de till Utigården. Nya ägare blev Christina Rönn och Erik Lundström.

108. Elgs Flästa 24:1

Här bor Viola Strand. Det var från början ett soldattorp åt Pehr Elg från Mo som var gift med Helena från Flästa. Gården köptes runt 1910 av änkan Gölin Jonsson från Oppigården. Hon försörjde sig som skolstäderska och med dagsverken. Hennes son Karl gifte sig med Karin (Elgs-Kalla) från Höga och 1936 övertar de gården. 1955 bygger de denna gård och river den gamla. Viola Strand från Skutskär köpte gården 1991.

109. Kvistens Flästa 1:13

Fritidshus. Från början ett soldattorp. Här bodde Kvist-Kerste som var bojänta på Östbyvallen under ca 30 år tills fäbolivet upphörde 1945. Dottern Bricken Jonsson bodde här sedan. Hon var en duktig stickerska och sömmerska. Hon hyrde ut övervåningen i omgångar till nya flästafamiljer. Märta och Arvid Johansson köpte gården och efter Arvids bortgång 2010 har deras son Håkan Johansson gården som fritidshus.

110. Oppigården Flästa 20:1

Här bor familjen Katarina och Per-Anders Jakobsson. Huset byggdes i slutet av 1800-talet. Det förvärvades av Ungerska bolaget på 1890-talet för att under en tid vara en arrendegård. Fastigheten utom skogen såldes sedan till en privat ägare. August och Ingrid Larsson köpte fastigheten 1946 efter branden vid Gamla Lars-Lars 1945. Lars-Göran Larsson köpte gården 1990 och Lars-Görans dotter Katarina och Per-Anders Jakobsson från Töreboda förvärvade fastigheten 2013. Läs intervjun med Per-Anders i kapitlet Personliga berättelser.

111. Lars-Lars Flästa 20:1

Här bor Kristina Pennlöv och Lars-Göran Larsson. Huset byggdes 1947 av Svea och Per Larsson efter branden vid Gamla Lars-Lars 1945. De bodde under byggtiden vid Nygården. Sonen Lars-Göran förvärvade gården 1972.

113. Solbacka Flästa 2:20

Här bor Micael Persson. Arvid Wallin, gift med Elsa från Utigården, byggde huset 1946. Familjen Birger Granqvist köpte huset och bodde här från 1983 till 2007. Gården har kallats både Wallins och Granqvists efter de tidigare ägarna. Ägare är idag Micael Persson.

112. Nygården Flästa 16:1

Här bor Margareta Jonsson och Stig Svensson. Gammalt stamhemman, Flästa 2, som Adolf Ungers bolag köpte omkring 1900 och styckade av till ett torpställe. Det har varit flera ägare och boende här: Brita Ädel med barn, Karl Fredholm med familj, Permickels-Per med familj, Per Larsson med familj, Julius Forsman med familj. Elov Svensson köpte gården på 1950-talet och bodde här. Elov's föräldrar Johanna och Gustav Svensson köpte sen gården 1960 och bodde här till 1979 när Sonja och Elov's son Stig köpte gården och renoverade den.

114. Linbacka Flästa 49:1

Fritidshus byggt 1992. Ägare är syskonen Brita Zettergren, Staffan Larsson, Stig Larsson och Barbro Svensson. De är barn till Ingrid och August Larsson från Oppigården. Läs Sina Staffansdotters berättelse i kapitlet Personliga berättelser.

115. Gamla Lars-Lars/Morsarvet Flästa 20:3

Fritidshus byggt 2010. Ägare är Kristina Pennlöv. Här låg tidigare gården Lars-Lars som drabbades av två bränder 1937 och 1945. Läs Kristinas berättelse i kapitlet Personliga berättelser.

116. Nyänges Flästa 2:5

Fritidshus. Här byggdes en gård av Jon Ersson från Oppigården ca 1850. I slutet av 1890-talet köpte Marta och Olof Svensson Nyänges. De hade fem barn men hösten 1912 blev Olof och de två yngsta pojkarna sjuka och avled inom 6 veckor. Äldsta dottern Anna och hennes man Olof Andersson-Skön övertog gården och fortsatte med småbruk. Deras son Sven Schön och hustrun Tilda övertog gården omkring 1940. Svens bror Gösta, som var skogsarbetare, bodde här till 2006. Sven och Tildas dotter Ulla och hennes man Bernt Andersson rev den gamla gården och byggde ett nytt hus 2010.

Namnet Flästa

VAD KOMMER namnet Flästa ifrån? Vi har tittat i boken Ortnamn i Hälsingland av Stefan Brink och hittar följande förklaring: ”Flästa i Arbrå (Ffledestadh 1525). Flästa ligger vid en stor utvidgning av Ljusnan, som idag kallas Flästasjön. Denna sjölik-

nande utvidgning har sannolikt förr burit ett namn som ingår i Flästa. Detta sjönamn kan jämföras med andra sjönamn som Fla(d)en, Flatan och Flätten och det har troligtvis fått namnet av att Ljusnan här breder ut sig till ett lugnvatten.”

Flästa i korthet

Byn är 4.5 km lång. Börjar vid Högafabriken och slutar vid Öjungsvägen. Eller tvärtom.

Befolkning: 1918 - 385 personer, 1968 - 268 personer, 2018 - 185 personer

Antal gårdar/fastigheter: 116

Högsta berg: Hisnapp 390 meter, Norrberget 305 meter

En mjölkbonde: Sven-Olov Mörk, Pell-Pers

En köttdjursbonde: Tomas Jonsson, Isaks

Storskifte 1790-talet Laga skifte 1870-talet. Modell finns i Bygdegården.

Första bilen 1921, Per Nilsson, Jon-Hans

Första traktorn 1922, Erik Persson, Per-Mickels

Första skördetröskan 1952, Gunnar Persson, Anders-Jons

Första telefonen 1904, Pell-Pers

Första tv:n 1957, Anders-Jons

Första flygplanet kommer till Flästa 1928. Klassisk bild på planet mellan Per-Mickels och Pell-Pers.

1966 Kvist-Arvid ska göra en smörjgrop och finner en ”Vikingagrav” från 200-talet.

Största industrin: Högafabriken, 50-60 anställda på 1950-talet.

Stegelbacken - en gammal avrättningsplats på vägen mot Växbo.

1965 köper Bollnäs kommun vattentäkten Djupdal.

1970 Flästa får vägbelysning.

Första björnen sköts 1871 av Erskers Erik Ersson och Olle Norell vid Löllebackarna.

Senaste björnen sköts av Sölve Jonsson 1998 på skogen mellan Flästa och Växbo.

Byns samlingslokal är Västerbackens Bygdegård - f d Godtemplarhuset.

De tre vindkraftverken på Långberget togs i drift i januari 2011.

Fasta telefonnätet stängdes 1 oktober 2018.

Affärer i Flästa

IDAG FINNS ingen livsmedelsaffär i Flästa. Men det har förstås funnits många genom åren. Här är en kort genomgång.

Olof Olsson, som var måg hos Pell-Pers, öppnade en affär i en av gårdens byggnader omkring 1880. Han höll även på med linaffärer.

Hanks affär startade 1899 av Erik Andersson från Jon-Hans. Till att börja med i liten skala, innan han byggde en ny affärsbyggnad i början av 1900-talet. År 1920 utökades affären med en ny ladugård, stall, bageri och magasin. Anställda bagare bakade åt affären under många år. Erik Andersson (Hank-Erik) var även delägare i tjärfabriken vid Öjung.

År 1940 övertog Einar Olsson och Erik Fredholm affären. 1945 flyttade Erik Fredholm och Einar Olsson och hans fru Svea fortsatte till 1965 då Einar blev kamrer på Jordbrukskassan i Arbrå. Svea fortsatte själv till 1967 då Linnea Eriksson (Rönns-Linnea) övertog och drev affären vidare till hösten 1972 då den stängdes för gott.

I Albin Wallins snickeri fanns en konsumaffär några år runt 1950 där bl. a. Svärds-Holger Eriksson var föreståndare.

Konsumbussen. Ambulerande affär från 1950-talet.

I "Störboa" där Christina Rönn och Erik Lundström bor idag har det varit affär med olika ägare till ca 1930. Även vid Frids, tvärs över vägen, fanns en liten affär som brann ner på 1930-talet.

Många i norra bydelen handlade hos "Per-Hansens" i Forneby, en affär som Per Hansson startade 1922 och sonen Elov övertog 1958 och stängde 1970.

Under tiden 1950-1970 förekom olika konsumbussar, dvs. en ambulerande affär. Då fanns det också bröd- och fiskbilar, som for omkring och sålde sina varor på gårdarna. Likaså Hagalunds bryggeribil från Arbrå.

Skolorna i Flästa

1842 blev det en lagstadgad, obligatorisk folkskola i Sverige. Det är en reform som har haft en genomgripande betydelse för landet. Skolorna i Arbrå började i lite mer ordnade former under 1800-talets andra hälft. Innan skolhusen byggdes förekom undervisning i gårdar några dagar i veckan med lärare från Kyrkbyn eller genom kyrkans försorg.

FOLKSKOLAN I FLÄSTA byggdes av byborna själva och togs i bruk vårterminen 1880. Skolorna inlöstes av Arbrå skoldistrikt 1896. Folkskolan för 3 000 kronor och småskolan för 2 000 kronor.

Det fanns tre sökande till första lärartjänsten och efter märkliga omröstningar blev det Ida Gustavsson från Stockholm som blev Flästas första lärare. Sedan kom många olika lärare: Maria Carleman två år, Ruth Boman åtta år, Per Otto Holmqvist elva år. Han var en hårding som inte bara använde pekpinnen till att peka med. Från 1914 var det två lärare och då kom Anna Flodin. 1917 tillträdde Julius Forsman sin tjänst och han var kvar ända till sin pensionering 1950. Han kom att bli skolprofil på många sätt och hans son Erik Forsman blev konstnär som bl. a. målade julkort i Jenny Nyströmstil. Sedan hette lärarna Erik Svensson, Bertil Wiberg, Kerstin Unger, Theodora Johansson och Lars Dalenius. Från 1944 gick man sju år i folkskolan. 1955 gjordes det en stor renovering av folkskolan i Flästa och undervis-

ningen förlades till skolans gymnastiksal och Godtemplargården.

Småskolan i Flästa startade vårterminen 1894. Första lärare här blev Emma Karlsson. År 1905 kom Nadeschda Pettersson från Gotland och hon blev kvar till 1943 och hon behöll sin gotländska dialekt hela tiden. Sedan kom Elsa Helmers, Lilly Sundman, Karin Olsson och Ingrid Larsson de sista åren innan skolan lades ner vårterminen 1961. Småskolan och Ingrid Larsson flyttade då till folkskolans lokaler och var lärare där till sin pensionering och skolans stängning i juni 1970. Sedan fick Flästas skolbarn gå i Arbråskolan.

Skolfoton

Skolfoton har alltid varit spännande. Det är dokument från den tid vi gick i skolan. Man kan se sig själv och alla klasskamrater. Och minnas. Det finns hur många skolfoton som helst och vi har plockat fram ett antal med lärarnas namn angivna.

Nadechda Petterson, Småskolan 1905.

Per-Otto Holmqvist med pekpinnen.

Julius Forsman, igen.

Lilly Sundman

Skolbänkar på den tiden.

Anna Flodin

Erik Svensson

Theodora Johansson

Julius Forsman

Julius Forsman

Karin Olsson

Bertil Wiberg

Kerstin Unger

Theodora Johansson

Ingrid Larsson

Ingrid Larsson

Överlärare Carl Bengtsson och Theodora Johansson

Lars Dalenius och överlärare Carl Bengtsson

Theodora Johansson

Lars Dalenius

Dricksvattnet i Flästa

FLÄSTA HAR ETT utmärkt vatten. Det vet vi och det är vi med all rätt stolta över. Vattnet smakar gott och uppfyller de stränga kraven på riktigt källvatten. Djupdal är en rik källa och vattnet får sin smak genom att det rinner genom en sandås. Vi kan slösa med vattnet men är ändå rädda om det.

Från början hade man brunnar hemma på gårdarna. Sedan ordnade man med självtryck genom att leda vattnet i borrarade trästockar från källor i skogen. Jon-Hans började 1914 att nyttja vattnet från Djupdal med s. k. vädurspump. Första elektriska vattenpumpen försörjde gårdarna mellan Östergården och Kvistens. Det var 1928. Från 1949 fick byns östra del till och med Simas vatten från Djupdal.

Från 1965 äger Bollnäs kommun vattenverket i Djupdal och levererar, via en led-

ning under Ljusnan, vatten till 4500 abonnenter. Från Freluga i söder till Orbaden i norr. Årsproduktionen är 1500 000 kubikmeter. Det är 4100 kubikmeter vatten per dygn. Flästa bys vattenledningsförening köper idag kontrollerat vatten med tryck av Bollnäs kommun som naturligt källvatten. Djupdal såldes av Per Nilsson för 25000 kronor. Det var mycket billigt men i gengäld levererar kommunen vatten till självkostnadspris i byns vattenledningar. Per Nilsson, som var en idealist, skulle nog känt sig nöjd med att ha hjälpt både Flästa och Bollnäs med att få en framtida god vattenförsörjning.

Inget vatten på flaska

Det goda källvattnet har lockat till omfattande försök att kommersiellt sälja vatten på flaska. Det är dock svårt att lansera ett nytt varumärke och planerna är nu nerlagda.

Flästasjön

FLÄSTASJÖNS VATTENSPEGEL är ett vackert inslag i landskapsbilden. Men det hade kunnat se helt annorlunda ut. På 1950-talet planerades det för kraftverk både i Lottefors och Arbrå. Första alternativet var att sänka vattenytan 1 meter men sedan blev beslutet en höjning med 2,6 meter. Höjningen skedde 1958. Kan ni tänka er Flästasjön med 3,6 meters lägre vattennivå än idag? Det hade kunnat bli en enkel flodfåra istället för en vacker sjö. Idag kan vi se och höra tågen spegla sig i Flästasjön och

höra ekot från tågvarnarna säga gedunk, gedunk. Det är ett fint flästaljud!

Flästasjön är måhända vacker men saknar naturlig badplats. Fritidsfiskarna fiskar dock här både sommar och vinter.

Förr i tiden nyttjades Flästasjön som timmeravlägg för virke från skogen. Gamla fotografier visar många hästar och stora timmerlass på väg till sjön.

Bilder på Flästasjön nu och då.

Vikingagraven som inte var någon vikingagrav

Det hela började den 9 juli 1966 i ett garage som hade en på tok för grund smörjgrop. Hade det inte varit för att platsen redan var upptagen så var väl denna grop inte så anmärkningsvärd. Men det var just det att det låg någon där som hade legat länge, mycket länge...

”Ett fornynd, som kan betraktas som sensationellt, har gjorts i Flästa by i Arbrå. Under arbete med fördjupning av en smörjgrop i ett garage tillhörigt plåtslagare Arvid Johansson, påträffades ett skelett, som enligt antikvarie Ingemar Svenssons bestämda uppfattning kan härledas till vikingatiden, dvs 800-1000-talet.”

Ljusnan den 13 juli 1966

Ja resten vet vi. Det var ju en viking, för det stod ju i tidningen. Men hur gammal var den egentligen och vart tog den vägen? Den frågan har under flera år lämnats obesvarad, men här följer en liten berättelse av vad som hände efter den där julidagen 1966...

”I samband med arbete att utvidga en redan befintlig smörjgrop i sitt garage påträffade grovplåtslagare Arvid Johansson, Flästa 1:13, Arbrå, Hälsingland den 9 juli 1966 en spjutspets samt delar av ett skelett. Måndagen den 11 juli underrättades jag om fyndet. Efter kontakt med antikvarie Erik B. Lundberg, fick jag i uppdrag att företa en undersökning på platsen. Denna utfördes den 12 och 13 juli och gav följande iakttagelser:

Innan undersökningen hade graven delvis skadats. Delar av brädgolvet i garaget måste tas bort, för att komma åt graven. De ovanför liggande lagren bestod till en början av ett ca 20 cm tjockt lager matjord. Under detta kom ett meterdjupt lager fin sand, mjåla i vilken gravläggningen gjorts. Under detta lager kom vit fin, mycket hårt packad sand som bildade en naturlig botten. Skelettet som enbart var delvist bevarat låg direkt på denna hårda botten. Kroppens mjukdelar framträdde som svarta, feta färgningar i

fyllningen. Skallen hade skadats innan undersökningen påbörjades. I samband därmed rubbades även en spjutspets ur sitt läge. Den låg emellertid i direkt anslutning till kraniet. Omedelbart ovanför huvudet kom efter en mycket tidsödande preparering fram en centimetertjock träplatta av mörkbrun färg. Denna träplatta var så starkt förmultnad att den enbart bestod av trämjöl och omöjlig att ta upp. Vid skelettets midja låg en dolk, starkt rostad och där klinga, parerstång och tånge hade gått i bitar. Under dolken fanns klart skönjbara rester av trä”

Ingemar Svensson, antikvarie

Håkan Johansson, Arvid Johanssons son, har följt ärendet och ville veta vart ”vikingen” tog vägen. Den kom till Statens Historiska Museum i Stockholm och därifrån kom 1998, efter Håkans förfrågan, ett spännande utlåtande:

”Den efterfrågade graven innehåller liksom flertalet vapengravar i Mellansverige endast ett vapen och detta är en lansspets. Dessutom återfanns en kniv och en fullständigt förmultnad träplatta, kanske ett fat. Lansspetsens ovanliga bladform skulle kunna tyda på att dess eggar rostat bort och att den ursprungligen har haft ett mycket längre blad, men det kan också röra sig om en lokal form. Den ganska jämnbredda lansholken liksom att den kraftiga mittribban på bladet som fortsätter längs holken tyder på att den är tillverkad under det andra århundradet efter Kristus. Även kniven tyder på denna datering även om knivformer ofta fortlever under lång tid. Graven torde alltså vara anlagd någon gång under det andra eller tredje århundradet efter Kristus.

Fyndet är mycket intressant då vapengravar från romersk järnålder, 1-400 efter Kristus, är ovanliga norr om Uppland”.

Högaktningfullt, Monika Rasch,
1:e antikvarie.

Det var ingen viking! Bättre än så. Istället blev han ca. 800 år äldre och hade levt under perioden man kallar Romersk järnålder (0-400 år e.Kr). Det visste inte Kvist-Arvid när han skulle gräva sin smörjgrop.

Denna text bygger på Håkan Johansson beskrivningar och efterforskningar. Håkan bor nu i Sundsvallstrakten men är född i Flästa och ägare till gården Kvistens.

Intressant fynd! Unga och gamla tittar nyfiket ner i den utgrävda graven.

Garaget med smörjgropen.

Elgs-Kalla berättar

Familjen samlad vid Höga: bror Olle, mamma Bricken, pappa Jonas, Kalla och Elsa.

Karin Eriksson (1906-2004), vanligen kallad Elgs-Kalla, berättar här för sin sonhustru Eva Carlberg Eriksson om sitt liv och uppväxttid i Flästa. Beskrivningen kan tjäna som en tidstypisk berättelse om hur det var på den tiden. Ett liv värt att försöka leva sig in i.

JAG ÄR FÖDD och uppväxt i Höga, Forneby. Huset brann ner midsommardagen 1974 när blixten slog ner. Men redan 1936 hade jag flyttat till Elgs.

Far hette Jonas Olsson och mor hette Brita. Hon kallades Bricken. Vi fick heta Jonsson i efternamn. Mina föräldrar fick sex barn men tre dog i späda ålder. Mina överlevande syskon var Olle och Elsa.

Belysning/Värme

Vi hade fotogenlampor och hemstöpta ljus. Det gällde att vara rädd om elden. Den fanns ju även i lagården. På Höga hade vi tre stycken kakelugnar som gick ut i samma skorsten. I sommarköket fanns en öppen spis. Vi gjorde också brasa under pannmurn så vi kunde värma vatten till djuren

och till diskning av mjölkkeglor. Minns ej när det blev elektriskt.

Bad

Vi badade nerom Jon-Ers. Jag minns en gång att Högbo-Anton låna' min baddräkt för han hade inga badboxer med! Frids Anna lura' i mig att jag skulle lägga mig på rygg så flöt jag! Å då gjorde jag det och sjönk som en sten!

Det var vanligt i bondgårdarne att pigorna skulle bada när sista lasset var inne. Gunnar hade skvallrat för Elsa om detta så hon hade tagit baddräkten under klänningen och märkte sen att karlarna gjorde sig beredda att kasta i na från båten. Då skyndade sig Elsa att flänga av sig klänningen och så dök hon i och simmade under vattnet

en bra bit och ropa "hej me er" och vinka' åt dom!

Kalas

De som serverade kallades för matmor. När det var kalas skulle de hissas. De hade ju långa kjolar och många underkjolar men inga byxor!

Bröllop

En del firade bara en dag men oftast var det åtminstone två dagar. Då var den första dagen bröllopsdag och sen var det dans för ungdomar annan- eller tredjedagen i någon "ko-laa" (=kornlada)

Lekar och musik

Vi lekte en sorts dunk-kurragömma men det kallades något annat. Mamma lekte blindbock med oss. Det kallades blindtacka. Mamma var alltid blindtacka och rörde först undan det mesta i köket. Sen skulle hon få tag i oss med förbundna ögon och vi klättrade över bord och soffor! Vi lekte med Ömans jäntene. De fick inte röra sig nå' för Öman däruppe, så de var glada å komma. Linnéa Öman sa som vuxen – "Tänk när vi fick komma ner på Höga och leka blindtacka! Hemma fick vi bara sitta still och va' ordentlig."

Vi hoppade också rep och hage och jag tror vi lekte kull. Vi hade sandbågar och boll som puttades ute på gården – en slags krocket.

På logen lekte vi ringlekar. Mor spelade gitarr och sjöng och vi lekte bl.a. "Tjuv och tjuv det ska du heta". Hon spelade också på en liten orgel - Avestaforsens brus, Kväsarvalsen och alla möjliga dansbitar. Far spelade också lite efter noter. Han var med i en blåsorkester – troligen spelade han bastuba. Han var med i en manskör å.

Farfar (Jon-Ers) var musikalisk. Han spelade inget men hade bra gehör så de brukade ha med honom när de skulle köpa ett piano. En gång vid någon musikställning var det

någon som stampade takten. Detta störde farfar som frågade högt – "Öcken ä're som stamper?!".

Min faster Marta spelade piano till stumfilmerna på biografen nere i Arbrå.

Födelsedagar

Jag minns inget särskilt från dessa. Vi fick väl nån leksak. Sång, kalas eller tårta förekom inte.

Påsk

Vi målade ägg och åt dem. Påskkärringar fanns inte. På Långfredan skulle vi vara tyst. Allt var stängt.

Midsommar

Till midsommar brukade vi löva. Vi flyttade ut till sommarköket och då brukade mamma dekorera spissen i vinterköket med en kruka med löv. Vi satte en björk bredvid broa till ingångsdörren. Midsommarstång fanns inte.

Jul

Till julförberedelserna hörde förstås baket. Mor bakade i bakugnar i sommarköket. Först slängdes ved in och brändes ini. Sen rakades askan ut. Därefter tog man en säck på en käpp och gjorde rent. Jag lärde mig aldrig det där. Det var en teknik med en viss passning för att få det lagom varmt. Brödet lades direkt i ugnen medan pepparkakorna gräddades på plåtar.

Vi gjorde saffransbröd, dock ej lussekatter. Lucia firades överhuvudtaget inte. Mor hade en form som föreställde en stor bock som användes till brödet. Mor la ut tras-mattor över hela golvet och spikade fast dem i väggen så att det skulle vara varmt. Hon hade vävt mattorna i lagom längder så hela golvet blev täckt. På våren glesades mattorna ut. Jag fick följa med ibland och välja gran. Det berodde litet på väder och vind. I granen hade vi kulor, anghår, färgglada band och svenska flaggor både

i långa snören och en och en som stacks i grenarna. I toppen sattes en större fin kula eller en svensk flagga. I många år hade vi levande ljus i granen. Jag fick inte tända dem själv.

På julafton fick jag vara med och klä granen när jag blev litet större. Vi hade lite julklappsutdelning – nästan bara nyttiga saker som strumpor, vantar och halsduk. Ibland kunde man väl få någon leksak och eventuellt någon konfekt. Tomte fanns inte när jag var liten. När jag var större försvann far och så kom tomten. Vi tyckte det var så synd att far inte var hemma och fick se tomten! En gång sa jag – ”Men han har ju lika skor som pappa!”. Olle sa – ”Jo, men han har ju lika byxor också!”.

Vi åt lutfisk och gröt och skinka samt lite smörgåsmat - sylta, korb och lever. Man brukade ju slakta till jul. Vi doppade inte i grytan.

Till julottan åkte vi med häst och släde till Arbrå kyrka. Vi hade (eller lånade) en liten kolstig (oanvänd) som åksläde.

Hästen fick ingen bjällerkrans men en ”skakelbimma” (=en klocka) som användes också vid andra tillfällen. (Större bimmor med starkare ljud användes vid körning på vintern i skogen.) Det fanns tre längor kyrkstallar i Arbrå. Vi hade hösäck med oss och lämnade släden utanför. Varje länga hade säkert 8-10 avdelningar och varje avdelning hade plats för två hästar med krubba. Det var tradition att man tog en sup både vid inställandet och uttagandet av hästarna. På hemvägen från julottan var det alltid kappkörning. Först hem skulle först få in säden under året!

Nyår

Till nyår ordnade ungdomslogen fest. Till trettonhelgen gick man (inte jag) också med trettondagsstjärna runt i gårdarna och sjöng och samlade in respektive delade ut pengar till äldre och ensamma människor.

Handelsbodar

Först fanns det bara en handelsbod som låg vid Störns. Kooperativa hade den ett tag och sen Stör-Petter. Sen tillkom en snett över vägen till Frids – ägaren hette Lars Pettersson (Everts morfar) - och en uppe vid Hanks.

Olle trätte på mig en gång: Han var kanske åtta år och jag fem. Mamma hade hört om något billigt hos Hanks och vi tog lilltrilla och gick iväg. Vi gick förbi Lars Pettersson som var ute och då sa jag ”Vi ska gå till Hanks och köpa sill och söcker!”

I handelsbodarna fanns allt möjligt som t.ex. selar, tömmar, grimmor, små verktyg, spik i olika storlekar, nubbe och pligg. Sill såldes ur tunnor. Socker köptes som sockertoppar eller strösocker i säckar som vägdes upp. Stör-Petter slickade av spaden varje gång han mätt upp socker till kunderna...! Sockertopparna delades hemma med yxa först och sen med tång. Man klippte alltså av bitar till kaffet. Man drack mest på bit eftersom det smälte väldigt långsamt. Vi köpte kaffeböner och malde med egen kvarn när jag var liten. Sen när jag vart gift malde de i affären. Det godis som fanns var bröstsocker som man hackade bitar av i affären.

Under första världskriget gick inspektörer runt i gårdarna och kollade tillgången på socker och bröd och delade ut ransoneringskort efter behov. Mamma sänkte då i förväg ner sockertoppen i lingontunnan för att dölja den!

Hårt bröd/spisbröd köpte vi inte i handelsboden utan vi skickade mjöl till ett bageri i Söderhamn och fick hem spisbröd (i form av hålkakor).

Smör och mjölk

När jag var yngre fick jag kärna smör i en stavkärna efter att först ha separerat mjölken i en separator. Senare skickades mjölken till mejeriet. Vi var fem gårdar som delade på sysslan att köra mjölk med häst och vagn till mejeriet i Arbrå. Det var vi, Svedåker, Blanks, Olles och Oppedgården. Jag gjorde det ibland. Man fick beställa om man ville ha skummjölk med hem. Det var så mycket billigare och dessutom bra att ha till äldre kalvar och till plättar. Ibland tömde jag krukorna själv men ibland fick jag hjälp av karlar från Koldemo eller Vallsta eller av personalen.

Tillverkning av potatismjöl

Vi var ner till Jon-Ers med potatis. Man la den i en behållare med strängnät i botten och handtag i sidorna och sänkte ner den i sjön. Sen tog vi en kvast och tvättade ren potatisen. När den var tillräckligt ren maldes den i en potatiskvarn. Det malda lades sedan i ett stort kar som fylldes med vatten. Efter ett tag flöt skalen upp till ytan och man kunde ta bort dem. Mjölet sjönk till botten. Under säkert en vecka pågick denna procedur; röra om, ta bort skalen och byta vatten. Sen kunde det blivande potatismjölet skäras ut i kakor som lades att torka. Sedan kavrades dessa på utbredda lakan för att mjukna och finfördelas. Därefter sållades det hela och man fick dels potatismjöl, dels potatisgryn. Av gryn kokades en mycket god gröt. Jag har frågat efter potatisgryn i affärerna idag, men det finns inte.

Förvaring av mat/Slakt

Vi konserverade mest kött. När man hade slaktat stekte man köttskivor, till exempel av lever och konserverade dem i sitt spad. Det var ganska jobbigt att konservera. När man hade kokat allt med gummiringar och klämmor på och sedan skulle kontrollera allt hände det att många lock satt löst. Då var det bara att börja omigen med dessa burkar.

Under de första dagarna gick man sen och kollade i källaren att locken ej hade släppts. Vi konserverade ingen frukt utan gjorde sylt och mos av det vi hade.

De som hade får stekte färbog, torkade den och skar den sen i bitar. Av slaktblodet gjorde mamma blodpudding och bakade paltkakor. Vissa gjorde ett hål i mitten på paltkakorna och hängde upp dem i taket, men vi skar dem i bitar och torkade dem i långpanna i stekugnen och förvarade dessa bitar i burkar och påsar. Sen tog man fram dem och kokade dem i saltvatten och åt stekt fläsk och vit sås till. Mamma gräddade också blodplättar som åts med lingonsylt. Hon gjorde blodkaka med vete- och kornmjöl, sirap och salt i långpanna. Den åts också med lingonsylt.

Min mor slaktade själv kalvar. Hon hjälpte också till med detta i granngårdar. Hon slog dem först i huvudet med en yxhammare och stack dem sedan. Jag måste vara med och vispa blodet med lite vatten så att det inte levrade sig. Jag har dock aldrig slaktat själv. Grisar och kvigor slaktades av slaktaren. Vi kokade sylta på bl.a. grishuvudet och bukfläsket. Det senare var tunt och kunde också malas ner till fläskfärs. Man försökte ofta slakta en kalv samtidigt som en gris så att man fick material till blandfärs.

Matvanor med mera

Vi drack kaffe med dopp på morgonen 1/2 6-6. Det var olika tid beroende på om man skulle ut och hämta korna på tåkten eller ej. Hemma hade vi en rund trätunna på ben med lock som mamma la längderna i med bakduk över. Det fanns ju ingen frys utan det bakades varje vecka.

Så åt vi frukost 8-1/2 9. Då brukade vi äta strömming och potatis eller ofta pölsa, smörgås förstås och ost. Vi gjorde ju ost själva. Vi drack mjölk eller åt lingon och mjölk.

”
*Det fanns tre
längor kyrkstallar
i Arbrå*

”

vi köpte inte fisk utan vi fiskade själva

Ibland åt vi potatis med lingon och mjölk. Sen drack vi förmiddagskaffe vid 10. När jag var liten var det en slät kopp sen blev det med en veteskiva.

Sen åt vi middag 12-1/2 13: Någon köträtt eller

makaroner och fläsk eller

köttbullar eller fisk som nu, fast inte köpte vi fisk utan vi fiskade själva. Och så var det väl kräm och mjölk eller sylt och mjölk på det -för efterrätt var det på middagen förstås. Sen när vi hade djur och slaktade tog vi reda på blod och gjorde blodkaka som vi bakade i ugnen i långpanna (ungefär som blodpudding). Och så bakade vi palt - det var väl rågmjöl och kornmjöl och sirap. I alla gamla bondgårdar fanns en käpp i taket för bröd där vi hängde upp paltkakorna. Vi kokade sen upp dem i salt och vatten och kokade vit sås och stekte fläsk till. Det var gott det. Vi konserverade korb eller la den i saltlake. Fläsket saltade vi ner förstås, likaså strömming för vinterbehov. Mamma kokade fläsksvålen, malde den och använde den till pölsa.

Eftermiddagskaffe dracks vid 15. Då skulle det vara dopp förstås. Vi åt kvällen vid 18. Då var det gröt och smörgås - ofta kornmjölsgröt med lingon och mjölk. Havregryn var inte så vanligt när jag var liten men blev vanligare när jag blev äldre. Kanske stekte vi upp potatis och åt sylta till.

På lördagskvällen var det ofta risgrynsgröt. Men Lars-Lars Lars skulle absolut ha korngrynsgröt som var jobbigare att koka. Lars-Lars Brita stod nog mest vid spisen hela dagarna men hon hade två pigor som stökade i lagårn och diskade. Men det var mat till många - ofta en 14-15 personer. På söndagar åt vi ofta stek eller kokt fläskkött och kålrötter, kål, kålsoppa och morötter. Vi brukade ha långmjölk. I Svedåker rördes

lingonsylt i - så det blev skärt - sen fick man själv spä ut med vanlig mjölk eftersom det var så tjockt. Ofta bröt man i bröd. Flingor och sådant fanns ju inte. Nå vitaminer eller så var det aldrig tal om - men vi fick väl i oss det vi skulle ha.

När man gick ut med kaffe till folket ute på tåkten fick man ta med sig en ordentlig brödbit till hästen också.

När jag var piga i Svedåker (hos morbror Jonas) handarbetade vi ofta på kvällarna. Ofta satt vi och spann. Ibland tog vi spinnrockarna med oss och gick över vägen till "Olles" (Jonas tvillingbror) och satt tillsammans i köket och spann.

En gång hade vi lyft ut några spinnrockar för att det blev för trångt inne. När vi kom ut hade några pojkar hissat upp dem i en björk! Vi tordes inte klättra i träd utan fick gå in efter drängen!

På utedasset i Svedåker hade man sju skórer (fjölar). Man måste väl ha många om alla som hjälpte till blev nödiga samtidigt! Fallhöjden var stor. Det enda vi hade att torka oss med var tidningspapper. Så småningom använde man också gamla telefonkataloger.

Telefon

Vi fick telefon först vid flytten till nya huset, det vill säga 1955. Tidigare gick vi först och lånade i affären och så småningom hos Olle och Elin när de fick telefon. Jag vet inte vilket år den första telefonen kom till Flästa men jag gissar att den kom till affären i Hanks.

Löss och strömming

Jag var nog 11 år och gick i folkskolan så det måste ha varit 1917. Jag satt bredvid en flicka i skolan som hette Signe Dahlberg. Pappan hennes brukade hjälpa till på slåttern hos oss. Han brukade ha träffande uttryck och var rolig på något vis. En gång sa han om Elsa och mig - "Högajänterna har arsele som bastugavlar"!

Om Joners Julia som var gravid och ändå så otroligt smal sa han - "Hon ser ut som en römströmming" (=rom-strömming). Han berömde maten på Höga inför andra - "På Höga var det gott för där fick man lingon till hackköttet (=syltan)".

Många gånger när jag kom hem från skolan fick mamma ta bort löss ur håret på mig. I början använde hon gråsalva som fick verka över natten. Sen tvättade vi håret med tvål och såpa på morgonen. Så småningom använde vi sabbadillättika istället för gråsalva. En gång när Signe var på besök hemma fick mamma syn på hennes mössa i soffan. Den var så full med löss så mamma funderade om lössen skulle gå iväg med mössan! Mamma förstod att mina löss kom från Signe och bad skolfröken att jag skulle få en annan bänkamrat. Sen blev det mycket bättre.

Farfar körde med häst och vagn till Skärså för att köpa strömming. Han brukade komma hem på morgonen vid fyra-tiden och ropade "Nu är strömmingen här". Mor fick stiga upp och ta hand om den. Vi brukade salta in den i en stor tunna: Tre jöcken strömming (tre fulla kupade händer ihop) två jöcken salt? en jöcken socker?

Linberedning

Vi spann på vintern. Hemma spann mamma linet och jag spann "to" (=rester från häcklingen). Det blev ojämnare garn av detta. Vi vävde lakan och örngott och allt. Först kokades de färdigspunna härvorna i asklut. Sen sköljde vi dem i ett hål på isen. Sen las de på snön och blektes. Man fick vända dem så att de blektes lika. Ibland när man vävt lakansväv lade man ut den också för blekning. Först rev man linet - ryckte upp det med rötterna och gjorde små dockor. Sen lade man det i blöt tror jag eller torkade man det först en gång. I Lars-Larstjärn finns några gamla linsänken. Sen hängdes det på tork. Sen skulle det klappas. En link-

lapp var en stor stubbe med en arm med en stubbe som slog emot. Som jag minns var det elektriskt men de måste ju från början ha pumpats. Sen skulle det skäktas. Mor satt ju i skäkten och Kalles mor ändå mer. De satt nere i Joners i "Skäcken". De hade halva vantar för att ha fingrarna fria trots att det var vinter. Mor hon förfrös fingrarna. De hade hö kring benen och bar små färskinnsplåsar, men det var just fingrarna som måste vara fria. Jag hade gärna velat försökt i skäkten men jag skulle ju vara hemma med Elsa och också sköta mat och kor. Sen skulle linet häcklas. Det brukade vi sitta i lagårn och göra. Om det inte var för kallt satt vi i stallslidret för det dammade bra. Sen skulle linet greddas ut. Man tog lite i taget och bredde ut tunt över knäna. Sen lindades det på ett spinnrockshuvud. Dessa var ibland väldigt utsirade och användes till fästmögåvor. Skäktknivar var också vanliga gåvor till den blivande frun.

IOGT-logen

Mor och farfar var med och bildade logen. Jag fick följa med dit från det jag var liten. Det bildades en speciell ungdomsavdelning. Man fick bli medlem när man var 14 år så det blev 75-årsfirande för mig på Öjung härom midsommarn.

De tiggde virke av bönderna och byggde ordenshuset. Sen brann det ner runt 1950. Ett bibliotek byggdes upp i det nya ordenshuset. Sören fick hjälpa till med katalogiseringen.

Utflykter

Vi gjorde många utflykter. Vi åkte släde, ibland kolstigar (nya) (en kolstig är en speciell släde för koltransporter). Vi var till Förnbyvallan, Hölmen (i Bosjön) och till Öjung. Vi kokade kaffe, pratade och lekte. Det var pigor och drängar i alla gårdar så det fanns gott om ungdom i Flästa. Ingen hade bil, på sin höjd en cykel. Det fanns gamla sparkar som man kunde sitta många på och åka ut genom Långren.

Ett kvinnoöde i det tysta för 100 år sedan

”Den här ju’la har vi då mat, sa mor”. Så brukade min pappa säga med något inåtvänt i blicken, när vi satte oss vid dukat bord på julafton i mitt föräldrahem. Då tänkte han på sin mamma, Brita Ädel, när hon trött, men nöjd och belåten med att även den här julen ha mat på bordet åt sin barnaskara.

Min farmor, Brita Ädel, född 16/12 1873, var nummer två i en syskonskara om fyra döttrar till soldaten nr 52 Olof Ädel och hans hustru Anna Persdotter i byn Iste i Arbrå socken.

Brita flyttade det år hon fyllde 17 år från föräldrahemmet i Iste till Flästa där hon arbetade som piga. I Flästa träffade hon den några år äldre bondsonen Per Persson från hemmanet Per-Mickels. Ett möte som skulle få avgörande betydelse för resten av hennes liv. De var ett omaka par – bondsonen och soldatdottern. På våren år 1894 for Per till Amerika och tre månader senare, på försommaren 1894 kom den då 20-åriga Brita hem till föräldrarna med den nyfödda dottern Olga, som noterades av prästen som oäkta, men alla visste att det var Per Person som var far till den lilla flickan, som föddes 9/6 1894. Med vid Olgas dop var Britas systrar Emma och Margta, samt Martas make Olof Sjölin.

Osäker relation

Efter två år i Amerika återvände Per till Arbrå och återupptog kontakten med Brita Ädel, vilket så småningom resulterade i sonen Per, född 29/3 1898. Relationen mellan Per och Brita verkar ha varit minst sagt osäker och Brita bodde kvar i föräldrahemmet med barnen. Sonen Per döptes en månad gammal i Undersvik. På den tiden brukade barn döpas inom några dagar efter födseln, så att han döptes så pass sent och dessut-

om i Undersvik i stället för i Arbrå kan man fundera över. Kanske var det lika långt från Iste till Arbrå som till Undersvik, eller kanske hända var det skammen över ännu ett oäkta barn. Brita och barnen bodde kvar hos hennes föräldrar i Iste och den 25/2 1900 födde Brita ytterligare en son, som inte döptes förrän i oktober, alltså nästan 10 månader gammal. Då noterade prästen när Brita kom med den lille sonen ”som inför mig låtit anteckna barnet som sitt” och döpte gossen till Olle. Inga dopvittnen var närvarande. Denne Olle blev så småningom min pappa. Det måste ha varit trångt i det lilla soldattorpet med föräldrarna Olof och Anna med den yngsta dottern Anna Karolina kvar hemma, samt Brita och hennes tre små barn.

Återvändande till Arbrå

Två år senare, 26/5 1902, föddes näste oäkta son, Erik, men nu finns fadern Per Persson, antecknad i kyrkboken. Per Persson var född på hemmanet Per-Mickels i Flästa, som hans bror Erik övertog efter föräldrarna. Han for som tidigare nämnts, 27 år gammal till Amerika år 1894, men återvände till Arbrå två år senare och köpte då ett litet hemman i Iste. År 1903 flyttade Per, Brita och de fyra barnen till Koldemo nr 12 i Arbrå där Per står som husägare och Brita som hushållerska. Familjen utökades ytterligare när sonen John föddes 25/11 1904.

Gammal bild på familjen Ädel

År 1905 tog Per och Brita ut lysning för att gifta sig, det lyste tre gånger i kyrkan och inga hinder för äktenskap fanns. Brita sydde brudklänning och när dagen för bröllopet kom väntade hon utanför kyrkan i god tid innan den utsatta tiden för vigseln. Men brudgummen hade börjat bröllopsfesten för tidigt och hann inte till vigseln, så något giftermål blev det inte. Brita och Per fortsatte livet tillsammans utan att gifta sig.

Den 14/9 1906, föddes sonen Anton som blev nummer sex i syskonskaran. Familjen flyttade ofta och bodde på flera ställen i Arbrå, där Per i församlingsböckerna står som hemmansägare eller husägare och Brita som fästekvinna.

Per var uppenbarligen ingen skötsam man och det framgår av barnens senare berättelser att fadern ofta tittade för djupt i flaskan. Det kan hända att Per vid vissa tillfällen hade pengar, men svårt att hushålla med dem.

Olga berättade på äldre dagar ett minne från barndomen, när hennes lillebror, min pappa Olle fyllde fyra år och fick en apelsin i födelsedagspresent. Ingen hade sett en sådan tidigare och det blev stor sensation. Olga visade hur Olle höll apelsinen i sina kupade händer, luktade på den och kände på dess småknottriga yta. Ett rent underverk var det. Han hade apelsinen kvar i flera dagar och satt långa stunder och beundrade den, men lät sig till sist övertalas att också skala den och smaka. Smaken var nog av underordnad betydelse, den stora upplevelsen var att se, känna och lukta på den märkvardiga frukten.

Lovade skicka pengar

Men drömmen om Amerika fanns kvar hos Per och på våren 1911 sålde han allt han ägde och fick ihop 700 kr som blev hans reskassa. Per lovade skicka hem pengar till familjen så att de skulle komma efter till Amerika när han funnit en bra plats att bo på och hunnit

arbeta upp sig. Men tvivlen på hur mycket det gick att lita på Per lär ha funnits hos Brita som haft dåliga erfarenheter tidigare.

Man kan förstå Britas förtvivlan och hur hon kände sig när hon blev lämnad ensam på bar backe med alla barnen. Det visade sig också snart efter Pers avresa att familjen skulle utökas ytterligare med ett barn, det sjunde och sista. På ett vykort avsant från Boston några veckor efter avresan skrev Per att han kommit fram och skulle fortsätta inåt landet till en bättre plats att bosätta sig på.

Födde själv

Sju månader efter Pers avresa till Amerika föddes dottern Ester, en decemberrätt år 1911. Familjen bodde då i Norränge och det berättas att värkarna satte igång sent en kväll och den äldste sonen Per som då var 13 år fick uppdraget att hämta barnmorskan som bodde någon kilometer bort. När han kom fram hade barnmorskan med familj gått och lagt sig och det var mörkt i huset. Per som hela livet var tyst och försynt vågade inte väcka familjen, utan återvände efter mycken vanda hem igen med oförrättat ärende. Då fanns inte tid att skicka någon annan i barnaskaran, så Brita fick gå själv och födde dottern Ester den 11/12 1911, några dagar innan hon själv fyllde 38 år. Från Per i Amerika kom inget livstecken och ingen adress fanns för familjen i Arbrå att skriva till.

Brita verkar ha accepterat sin situation som ensamstående mamma med en stor barnaskara. Hon står efter Pers avresa som sömmerska och var inte främmande för att ta åt sig allehanda påhugg. Min pappa berättade inte särskilt mycket om sin barndom, och vi frågade nog inte heller. Men jag minns att han sa ”- Far var en slarver och vi fick ibland köra honom hem på en kälke när han fått för mycket och inte kunde ta sig hem själv”. Kanske var det rentav en befrielse när Per gav sig av. Det får vi aldrig veta.

År 1912, året efter Pers Amerikaresa, flyttade Brita och barnen från Norränge till Flästa nr 2, Nygårn. Familjen hade det mycket svårt ekonomiskt och varje dag var en kamp för att få mat på bordet. Men barnen var företagsamma och påhittiga, vilket tog sig allehanda uttryck. En morgon låg nattgamal is på den lilla tjärnen utanför Nygårn. Den måste naturligtvis testas och det bar sig inte bättre än att Erik som då var i 10-årsåldern hamnade i det iskalla vattnet. Hans kusin, Alfred Eriksson från Per-Mickels hjälpte honom upp ur vaken och räddade säkert hans liv. Båda måste hem och byta de iskalla, blöta kläderna innan de gick till skolan. Uppskakade och frusna kom de så småningom till skolan och möttes av en rejäl utskällning av skolläraren för att de kom för sent. Det bryska bemötandet från läraren satt kvar som en tagg hos pojkarna i många år framåt.

Glädjestunder för barnen var när morfar, före soldaten Olof Ädel kom på besök i sina blanka fina stövlar. Det blev stor sorg när han dog samma dag som Olle fyllde 13 år.

Bouppteckning

Vid bouppteckningen några månader senare, när den lilla kvarlåtenskapen efter soldaten Olof Ädel skulle delas var döttrarnas män, förmyndaren till en avlidens dotters barn och Brita närvarande. Brita står som ogift och myndig, vilket innebar att hon fick möjlighet att tillvarata sina egna intressen tack vare att hon räknades som myndig när hon var ogift och över 25 år. Åtta år senare fick kvinnorna även rösträtt, år 1921.

Barnen bidrog till hushållet efter förmåga. Pojkarna fiskade, jagade och sköt ekorre som kunde inbringa en slant. Olga lärde sig sy och blev sömmerska liksom modern Brita som tog åt sig allehanda påhugg. Hon sydde, var kokerska och plockade bär för försäljning på höstarna. Brita plockade och sönerna bar hem bären från skogen.

Sitt livs affär

Efter att ha varit ensam försörjare i sex år gjorde Brita sitt livs affär när hon köpte torpet Högbo i Flästa för 1000 kr. Det sägs att hon och barnen sparat ihop 500 kr och fick låna resterande 500 kr i bank. Stommen till huset var så invaderad av lus att den måste ligga nerplockad i ett år innan den åter sattes upp för att bli bostad åt familjen. Vid det laget hade barnen vuxit till sig och de äldsta var i tonåren.

Anton som var den bästa skytten av bröderna var den som fick hantera bössan i kritiska lägen, för att spara på ammunitionen, som kostade pengar. Han var vid ett tillfälle en vårvinter ensam ute på jakt, gick vilse och råkade ut för ett olyckstillbud bland klippskrevorna i bergen ovanför hemmet. Han föll och slog sig illa, mörkret kom tidigt och ingen visste var han befann sig. Han blev kvar i skogen över natten och kom hem med skador efter fallet och vissa förfrysningsskador. En skräcknatt som satte spår hos den ca 15-årige pojken för resten av livet. I bergsbranterna ovanför hemmet på Högbo fanns också häckande berguvar. De företagsamma bröderna lyckades med livet som insats fånga berguvsungar som de sedan sålde till Skansen i Stockholm. Detta gav värdefulla inkomster till hushållet och till banklånet för stugan. De födde också upp kaniner och hundvalpar och började tidigt med pälsdjursuppfödning och biodling.

Sökte efter fadern

Men funderingarna om vad som hänt fadern i Amerika fanns kvar i hans efterlämnade familj. Hade han dött där borta? Eller hade han valt att kapa banden till Sverige och börja ett nytt liv i det nya landet? Enda sättet att få svar var att bege sig dit, och sonen Per åtog sig att resa över för att söka efter fadern. Han for 1926, femton år efter faderns avresa, och återkom till Arbrå 1931, när tiderna i Amerika blivit sämre. Han fick inte upp några ledtrådar efter sin far och

hans öde förblev okänt. Även senare efterforskningar har varit resultatlösa.

Två av sönerna, Erik och Anton, valde att ta moderns efternamn, Ädel och de övriga behöll namnet Persson. Det gick bra för Britas barn och de blev goda samhällsmedborgare. Alla blev nykterister, kanske hade deras far varit ett avskräckande exempel. De fick användning av sin uppfinningsrikedom och inställning till att ingenting är omöjligt. Sönerna blev egna företagare, Per och Anton blev pälsdjursuppfödare, Erik hade lastbilsåkeri, John gifte sig med en torpardotter och min pappa Olle hade en liten snickerifabrik. Olga blev sömmerska och Ester gifte sig med Jonas Norell i granngården Stenbo och blev bondmora.

Brita bodde kvar på Högbo med den ogifte sonen Per, sedan de övriga flyttat och bildat egna familjer.

Kyrkogården

När jag var barn var det brukligt att varje lördag under sommarhalvåret cykla till kyrkogården med blommor att sätta på gravarna. Vissa gravar skulle också krattas i konstfärdiga mönster. Min pappa Olle var då noga med att vi skulle komma ihåg blommor till Marias grav, som pryddes med ett träkors. Jag minns att pappa berättade att denna Maria var en ogift kokerska utan egen familj, som inte hade någon som tog hand om sig på äldre dagar. Maria och farmor hade arbetat tillsammans många gånger i köket på stora kalas så det blev så att Maria Nilsson fick bo på Högbo med Brita och sonen Per. Efter en del sentida efterforskningar bland kvarlämnade papper från Högbo går det att fastställa att Maria flyttade dit 1934, då hon var 66 år. Några år senare skrevs ett testamente med Brita som förmanstagarare. Efter att ha bott på Högbo och delat hushåll med Brita och Per i tio år avled Maria en sommardag 1944, den 16/7. Testamentet uppvisade en behållning på 11,80 kronor,

efter att farmor tilldelats 2 kronor per dag för några års omvårdnad.

Efter att ha legat till sängs några dagar avled Brita Ädel en vårvinterdag i april 1948 i sitt hem vid 74 års ålder, sliten och märkt av hårt arbete. De fem sönerna och mågen Jonas Norell bar hennes kista till den sista vilan på Arbrå kyrkogård.

När jag som ett av hennes barnbarn, mera än 60 år senare besöker hennes grav, där hon vilar tillsammans med sina två äldsta barn, Olga och Per, tänker jag på hennes levnadsöde. Det hade inte varit konstigt om hon blivit bitter och förgrämd efter att ha blivit så sviken och övergiven med sju barn. Det skulle heller inte varit konstigt om hon misslyckats med sin stora försörjningsbörda och barnen blivit utplacerade i fosterhem, vilket inte alls var ovanligt vid den tiden när en förälder föll bort. Men Brita verkar ha haft inneboende krafter att klara motgångarna. Hon hade en positiv livssyn och var mycket stolt över sina barn som tidigt fick dela det gemensamma ansvaret för familjen.

Man undrar om Per, den ende mannen i hennes liv, var hennes stora kärlek. Kanske var han en äventyrlig charmör med ett pro-

blematiskt förhållande till alkohol, som hon ändå höll fast vid. Eller om han använde sig av en maktposition som hon inte kunde motsätta sig. Inga fotografier finns i familjen av Per och Brita som unga, däremot av Brita från omkring 1920 då sonen Olle började fotografera. Då var Per borta från Arbrå och hans utseende är helt obekant.

Min pappa pratade om sin mor med stor värme och respekt och det fanns livet ut en stark sammanhållning mellan syskonen. Även de är nu borta sedan flera år och vi barnbarn som fortfarande är kvar, börjar komma högt upp i ålder. Berättelserna tunnas ur och består av minnesfragment berättade för många år sedan av den tidigare generationen. Riktigt hur det var och vilka ställningstaganden, beslut och känslor som formade deras liv får vi aldrig reda på. Det är för sent.

Det här är mitt sätt att med hjälp av fakta från kyrkböcker, egna minnen och samtal med övriga släktingar, hopkittat med egna funderingar och slutsatser, försöka förstå min farmors livsöde för drygt 100 år sedan.

*Birgit Lundgren - sondotter till
Per Persson och Brita Ädel*

Höga Snickerifabrik

HÖGA SNICKERIFABRIK hade sin glansperiod på 1950-talet då ca 60 personer jobbade där. De tillverkade främst möbler för samlingslokaler. Det var byns stora industri och högaarbetare var ett begrepp. Arbetskraften kom från byarna mellan Växbo och Bogården. Arbetarna åkte buss till och från arbetet med de så kallade högabussarna, som kördes av de anställda. Höga fabriken startades och drevs av Olle Jonsson, som var född på "Gammel-Höga". Olle Jonsson var en industrialist, som bland annat gjorde en

studieresa till USA och fann stor inspiration i det besöket. Det var en tid då kritiken mot USA var stark.

Höga idag

Under några år senare drevs Höga av de anställda med Enar Frank och Herbert Strid i spetsen. Sedan ägde Henning Eriksson fabriken i 10 års tid. Nu äger Ulf Eriksson från Urmakars fabriken men har ingen heltidsanställd. Ulf tillverkar möbler och utför sprutmålningar.

Ett 40-tal arbetare utanför fabriken kontorsdel.

Höga fabriken idag.

Ordförande John-Erik Eriksson utanför Västerbackens Bygdegård.

Västerbackens Bygdegård

”DET LYSER HÄR två gånger i veckan”, säger John-Erik Eriksson som är ordförande i Västerbackens Bygdegårdsförening. Det är en bra beskrivning av aktivitetsnivån på Bygdegården i Flästa. Det är ingen slumrande förening. Tvärtom. Här är det 50-årskalas, dop, bröllop, sammanträden och diverse årsmöten. Julmarknad och julgransplundring. Och den verkligt publika fullträffen Musikcaféet!

Jag träffar John-Erik här på Bygdegården en vacker dag i maj 2018 för att fråga lite om vad som händer på Bygdegården.

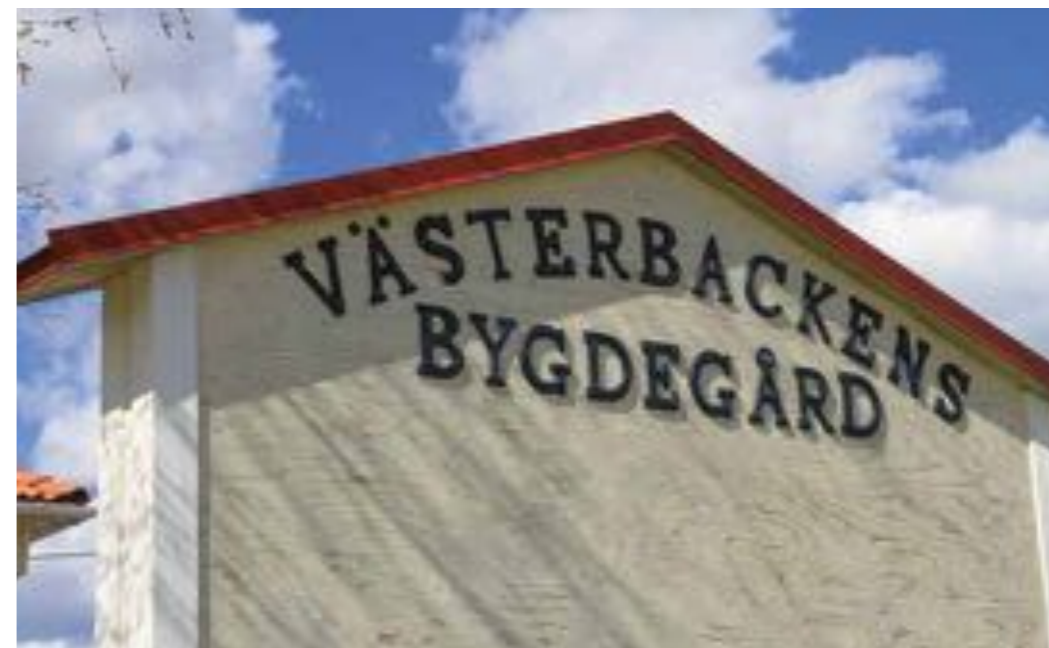
Från början

Om vi tar det från början så bildades Västerbackens Bygdegårdsförening år 2003 ge-

nom en sammanslagning av Flästa Fritidsklubb och Norränge-Forneby Byförening. Bygdegården fungerar som en samlingslokal för byarna Flästa, Forneby och Norränge. Huset var tidigare en IOGT-lokal, som många flästabor har levande minnen från. Namnet Västerbackens Bygdegård har Lasse Lundström som upphovsman.

En riktig bilparkering

I Bygdegården finns det stolar och bord, glas och porslin för 150 personer. Inget riktigt kök men catering går bra. Kaffebryggare och en professionell diskmaskin finns. En riktig bilparkering inte att förglömma. Med nödvändiga parkeringsvakter. På ljud- och bildsidan har vi topputrustning, låter John-Erik mig förstå. Nyligen har Bygde-

gården med statliga bidrag också gjort en modern handikappanpassad entré. I lokalen förvaras en fin modell över Flästa by som den såg ut före laga skifte. Dessutom en intressant fotoutställning av Gustav Asp och en samling träsnidade figurer av folk-skolläraren Julius Forsman.

Bygdegårdensföreningens sköter dessutom ”stationer” som Lars-Larstjärn, gamla bollplan

uppe i Flästa, Öjungsstugan, Skeppstan och bollplan i Norränge. Styrelsen har en bra sammansättning med olika åldrar och kompetenser och John-Erik betonar att det finns resurser för utvecklande verksamheter.

Spelar av hjärtans lust

Musikcaféet som startade 2013 har blivit en succé. Hit kommer musiker för att spela. De får inget betalt och åker lång väg hit

Detalj från modell av den gamla byn som låg vid Byssmyran. Modellen förvaras i Bygdegården.

Lite humor skadar inte.

men spelar av hjärtans lust. Entréavgiften är 80 kronor och inkluderar kaffe och smörgås. Redan två timmar före tillställningens början är vissa besökare här. Det har hänt att vi fått sätta upp skylten "Fullsatt", säger John-Erik. Framgångarna har gjort att andra orter tar efter oss så vi måste vara bäst för att hålla ställningarna, fortsätter John-Erik.

Julmarknaden och julgransplundringen är andra mycket populära tillställningar. Det har blivit en tradition. Folk kommer för att de vill träffas, fika och prata. Köpa ostkaka, julkorv och handla julprydnader. Inför julen 2017 restes en stilig julgran här som sprider julstämning över Bygdegården. Julgransplundringen är en tradition som hål-

ler greppet om barnen. Vem minns inte sin barndoms godispåsar!

Medlemsförteckningen för 2018 säger: 325 medlemmar, 140 hushåll. Och ekonomin är god.

Det nya projektet är barnaktiviteter. Här är vi bara i början, säger John-Erik, väl medveten om att föreningar och organisationer har en förmåga att stelna i formerna om man inte fyller på verksamheten med barn- och ungdomsaktiviteter. Men vi är på gång med utsedda projektledare, säger John-Erik. Det ska bli spännande att se vad dagens barn vill göra.

Stig Larsson

Nykterhetsrörelsen - IOGT

NYKTERHETSRORELSEN VAR en folkrörelse i vårt land som bildades på 1800-talet. Det var en naturlig reaktion på det utbredda supandet, som ofta lämnade familjer i fattigdom och elände.

IOGT, Independent Order of Good Templars, bildades i USA som ett ordenssällskap där man krävde helnykterhet. IOGT kom

till Sverige 1879 då Logen nr 1 Klippan bildades och spreds sedan snabbt i Sverige. Logen nr 1918 Flästa Nyårsgåva bildades i januari 1894. Den hade 15 medlemmar från start. Möten hölls i Flästa folkskola. 1898 flyttade man mötena till Östergården och då föddes tankar på att bygga en egen lokal. Brukspatron Adolf Unger skänkte lämplig tomt åt nybygget. Den kom att ligga

Den gamla IOGT-lokalen som brann ner 1959.

IOGT:s julfest var traditionsrika tillställningar.

Utflykter var populärt och gärna med lastbil och lastbilsflak.

Skidtävlingar var en av vinterns höjdpunkter som IOGT anordnade.

där idag Västerbackens Bygdegård ligger. Godtemplarhuset, som det kallades, brann ner 1959 och första spadtaget till ny lokal togs 1961. Vid Öjungen byggde Logen en stuga, Öjungsstugan, för diverse aktiviteter. Den invigdes 1971 och Per Nilsson (Jon-Hans) skänkte timret till stugan.

Ungdomsledaren nummer ett

Grundarna och de mest aktiva personerna av IOGT i Flästa var Jonas Olsson, PJ Strid och Per Otto Holmqvist. Sedan kom Signe och Enar Frank att spela en framträdande roll. Edvin Lindberg var ungdomsledaren nummer ett. Logen ordnade olika aktiviteter med skidtävlingar och julfester som stående inslag på året. Många kommer också ihåg IOGT-lägren i Bergvik, Laviken i Växbo och Stenö utanför Söderhamn.

Edvin Lindberg var ungdomslogens ledare i många år.

Bönhuset där vi gick i söndagsskola.

Bönhuset

ARBRÅ MISSIONSFÖRSAMLING, som bildades 1877, hade inledningsvis sporadisk verksamhet i Flästa. År 1916 flyttade Erik och Tyra Jonson från Ovanåker till Östergården där de upplät ett rum för möten och söndagsskola. De erbjöd även församlingen en plats lämplig för ett missionshus. Församlingen byggde missionshuset efter ritning av Erik Persson i Hof. Byggmästare var Olof Olsson (Spess-Olle) från Kyrkbyn. Grundstomme var ett timmermagasin som stod vid Byssmyra samt Per-Mickels bostuga från Nyvallen. Magasinet uppfördes som stora salen och bostugan som lilla salen. Från mitten av 1920-talet var Arvid och Rut Tingelöf vaktmästare. Fondtavlan målades, efter förlaga, av Arvid Tingelöf och Karl Fredholm, "Anders-Jons Karl".

Det färdiga missionshuset invigdes hösten 1920 vid en välbesökt högtid. Nu blev

verksamheten mer regelbunden och då missionshuset byggdes med dopgrav blev Flästa den naturliga platsen för dopförrättningar. 1954 flyttades dopgravens till Arbrå Missionskyrka. Det vi framförallt minns är söndagsskolan som pågick ända till det brann med bland annat Arvid Tingelöf som lärare. Vi kommer också ihåg det årliga Flästamötet tredje söndagen i augusti.

Den 5 mars 1966 brann hela byggnaden ned orsakad av olycklig eldning på nedre våningen. Någon människa kom inte till skada men inget av husets inventarier eller Tingelöfs tillhörigheter, bland annat hans fotografier, kunde räddas. Församlingen beslöt att inte återuppföra missionshuset och tomten såldes till Ture och Gun Östergård där de uppförde ett fritidshus.

Stefan Permickels

Lars-Larstjärn

Den gamla badbryggan i lätt dimma.

DET HAR FÖRSTÅS badats och simmats på olika platser i byn som Norbergsmyrans, Olarsdammen och så klart Öjungen. Men i Lars-Larstjärn organiserades simskola och man ställde iordning omklädningsrum, toaletter, hopptorn, livboj och räddningsbåt. Dessutom en brygga med livlina 50 meter ut, som användes vid provtagning av simmärken. Under en kort tid hade ”Stör-Ture” också en liten kiosk här så vi kunde köpa läsk och kex med mera. Lars-Larstjärn blev byns riktiga badplats.

Från början badade man från linsänkena sedan från en enkel brygga. Linsänkenas ruttnande stockar sticker fortfarande upp och vägrar att helt sjunka. Det är som en

hälsning från en annan tid. Linsänkena var utmärkta fiskeplatser. Visst kunde man ramla i men det var också lite av spänningen. Mest var det små abborrar, så kallade tusenbröder, vi fick upp men det blev också en och annan gädda.

Dramatik

I början på 40-talet byggde man sedan timrade bassänger som i början på 80-talet ersattes av bassänger med tryckimpregnerat virke. Här har barn badat, skojat, hoppat och dykt i det varma vattnet under glada tillrop i många år, lyckligtvis utan att någon drunknat. Ett allvarligt tillbud inträffade dock år 1968 då Mats Elg fastnade med foten i botten på en av bassängerna med

Stilla rodd och fiske.

endast munnen ovanför vattenytan. Den tillkallade brandkåren fick ta hjälp av en grodman för att lossa foten så den dramatiska incidenten fick ett lyckligt slut.

Simskolan kommer förstås många ihåg. Först var det torrsim på land, sedan övningar med simdyna i Lilla bassängen som var en halv meter djup. Nästa steg var nya huttrande övningar i Stora bassängen som var en meter djup. Det stora eldprovet och det tredje steget var att simma utanför bassängerna och här var det bråddjupt, minst fyra meter och ”inget botten” som vi sa.

Badvett

En av simlärarna hette Karl-Evert Svensson som också var en mycket duktig 10-kampare. Han hade lektioner med badvett och en av frågorna var om det var farligt att bada efter att man ätit? Svaret var att det var farligt därför att man kunde få kramp då all energi gick till att smälta maten och man kunde drunkna. Det har vi sedan trott i alla år men nu gäller inte den sanningen längre. Ingen lär ha drunknat av ”full mage”.

Simavslutningarna var festliga tillställningar då det delades ut lagerkransar och simmärken av alla möjliga slag. En punkt på programmet var klädsim med diverse spex. Och vi kunde också storögt bevittna hur någon ”simtarzan” kunde simma 50 meter under vatten. Otroligt imponerande!

Minnen

Vi pojkar minns hur spännande det var att klättra upp och sola på det steketa plåttaket till omklädningsrummen. Därifrån kunde vi titta in i tjejernas omklädningsrum. Och från killarnas omklädningsrum fanns det kvisthål till tjejernas omklädningsrum! Aj, aj, aj!

Badplatsen vid Lars-Lars tjärn är fortfarande i fint skick även om vi sommaren 2018 råkade ut för ett haveri med bryggan genom att de bärande stolparna vek sig. Men till nästa år är de säkert reparerade och vi och utsocknes badgäster kan njuta av den fina badplatsen till fullo igen.

Stig Larsson

Vägvisare till byns bad.

De gamla linsäkena ger inte riktigt upp trots sin ålder.

Linnet

LINBLOMMAN ÄR Hälsinglands landskapsblomma som bekant. I Flästa, som på många andra platser i landskapet, har det odlats mycket lin. Skogen och linet var två mycket viktiga inkomstkällor för Hälsinglands bönder.

Att bereda lin består av många faser. Här får ni en kort sammanfattning igen ni som glömt alla faser i linets väg från strå till tråd. Beskrivningen kan ni finna vid Lars-Larstjärn som också kallades Linsänkestjärn.

Så här går det till att bereda lin.

Den vackra linblomman.

Sporten

Maria Eriksson och hennes dressyrhäst Galliano.

VILKEN GLÄDJE det finns i sporten! Fotboll, bandy, ishockey har varit de största grenarna. Och friidrott förstås. Männen och killarna har kanske varit mest aktiva i sport och idrott. Det har varit deras domäner på något sätt. Men på senare tid har tjejerna klivit fram ordentligt och placeringsmässigt nått större framgångar än killarna. Och i andra sporter. Bland tjejerna står Maria Eriksson, dressyr och Malin Ström, löpning fram som de stora stjärnorna.

Maria Eriksson

Maria "Ja" Eriksson (född 1969) vann med Bollnäs Ridsällskap lag-SM i ponnydressyr 1984 och 1985. Med hästen Galliano tog

hon silver vid SM 2009 och ingick i svenska EM-laget i dressyr. Kanske är hennes stronga prestationer inte riktigt kända utanför hästkretsarna men hör man till Sveriges elit i flera år så är man definitivt mycket duktig. Maria åker nu runt i landskapen omkring oss och är dressyrtränare och tävlar även själv i dressyr.

Malin Ström

Malin (född 1986) var i flera år en duktig löpare i sprintereliten. Åren 2006-2009 tog hon fyra bronsmedaljer på 200 m i SM. Efter att ha fött barn 2014 började hon träna igen för att komma i form efter graviditeten men skadade sig i SM 2015.

Malin Ström tar kurvan på 200 m.

Efter rehabilitering började hon åter tävla och blev tvåa på 200 m i SM 2016. Men full utdelning blev det på SM 2017 med guld på 100 m och silver på 200 m. Malin har hittills deltagit i fyra finnkamper och deltog i EM i Berlin 2018.

Om vi tar fotbollen så tänker jag på tre gamla, stora profiler: Ture Östergård, Sölve Jonsson och Erik Sjögren.

Ture (född 1927 död 1993) var den store eleganten som från sin centerhalvplats i Arbrå Bollklubb dirigerade spelet med djärva bakåtpassningar till målvakterna som sin specialitet. Varför spela säkert när det var mycket roligare att briljera med elegans och fitness, var hans inställning. Ture värvades senare till storklubben Sandvikens AIK och ett kontorsjobb på Sandvikens Järnverk.

Sölve (född 1936) var kämpen som med dödsförakt kastade sig framför fötterna på den framrusande forwarden. Det är en gåta att Sölve inte fått alla tänder utsparkade men han var en vältränad tuffing som i många år var en av Hälsinglands bästa målvakter. Ryktet om hans kvalitéer gick till dåvarande allsvenska laget Degerfors som försökte värva Sölve men han vågade inte ta steget ut i det okända och pröva sin förmåga i ett större sammanhang. Det har Sölve ångrat.

Erik (född 1941) var en en strateg i försvaret som med säker placeringsförmåga läste spelet och inte offrade onödig kraft på brutala brytningar. Han var en bollbegåvning som hade kunnat lyckas i många sporter med sin talang. Han var till exempel juniorlandsskapsspelare i fotboll, ishockey och bandy. Erik uppvaktades också av storklubben Djurgården men stannade kvar på hemorten eftersom han kände sig mer hemma här.

Hockeybana

1959 tog folkskolläraren Lars Dalenius initiativet till att bygga en hockeybana vid vägen till Lars-Larstjärn. Dalenius hade växt upp med bandyn men förstod att det även gick att spela bandy på en hockeyrink. Dalenius tiggde virke av bröderna August och Per Larsson, som hade mycket idrottsintresserade söner så det gick nog lätt. Sargen spikades ihop på Högafabriken och så småningom kom det till en elbelysning också. Spolning av is gick till som så att en kille drog en jutesäck fastspikad på en bräda och en annan vattnade säcken med det svagt rinnande vattnet. Det blev en millimeter is i taget. Så höll vi killar på i två-timmarspass. Det tog tid, mycket lång tid. Ett år fick vi hjälp av Arbrå brandkår som borrade hål i

Ture Östergård tredje man från vänster i nedre raden. Till höger om honom vapendragaren Bo "Bisso" Zetterlund.

Arbrå BK i sina klassiska röd-vita dräkter med Sölve i mitten och Erik till höger om honom på nedre raden.

Byssmyran och vräkte på med vatten. Det blev en gulbrun inte så vacker is men tjock blev den.

vi sa att pengarna skulle gå till att bekosta hockeybanan så var det okey.

Klubbstuga

Samma år som hockeybanan skulle byggas var det SM i orientering vid gamla Lars-Lars. Dalenius, som var en driftig person, föreslog att vi skulle ta en parkeringsavgift för bilar där hockeybanan skulle ligga. Orienteringsfolket var inte precis van vid parkeringsavgifter och gruffade lite men när

Tio år senare, 1969, bildades Flästa Fritidsklubb med Folke Rahm och Nils-Erik Larsson som drivande krafter. Det blev ett centrum för sport och fritid. Först blev det en tennisbana, sen en fotbollsplan och så en hockeybana. Och till sist en klubbstuga med omklädningsrum och kök. Klubbstugan kom

Klubbstugan

...vid fotbollsplanen.

från Hedlunds snickeri i Forneby. Själv minns jag (född 1944) när Flästa på Arbrå hockeybana slog Vallsta i ungdomshockeyn med 6-0. Jag gjorde alla sex målen. Och hade nr sex på min tröja. Sånt glömmar man inte! Jag minns det som igår. Det var inga slagskott från blå linjen. Inga eleganta soloprestationer heller. Jag höll mig helt enkelt framme och vispade in pucken när tillfället gavs. Jag fick inga anbud från stora hockeyklubbar men roligt hade jag på hockeybanan. Det kan jag lova. Sporten var oerhört stor för mig och många andra när vi växte upp. Till men för skolarbetet. Hur kul var det att läsa tre trista sidor historia

eller lära sig obegripliga kemiska formler när man kunde spela hockey. Eller fotboll.

Det var då. Idag är lagsporterna på tillbakagång. Nu och det är andra sporter och intressen som är aktuella.

År 1959 arrangerades SM i orientering i trakterna kring gamla Lars-Lars. Vinnare blev Pontus Carlsson från Mullsjö i Småland. Det var en stor händelse i sportvärlden att Flästa fick vara platsen för ett SM i orientering.

Stig Larsson

Öjungen

Utsikt mot Öjungen.

SJÖN ÖJUNGEN - eller Öjung som vi flästabor säger - är en stor sjö som vi har och haft både nytta och nöje av. Året runt i alla år. Här finns många sommarstugor med plats för ett rikt sommarliv, fiske, bad, båt och vattenskidor. Här hade också IOGT en egen sommarstuga med många aktiviteter.

På vårvintern kan vi se pimpelfiskare utrustade med fiskedon, spark, fårskinn och kaffe i termos. Vid gynnsamma väderförhållanden är Öjung den perfekta platsen för långfärdsskridsko. Att på spegelblank is kunna sträcka ut med långa skär är en njutning, säger skridskoentusiasterna.

Förr fanns här också en såg och en tjärfabrik av hyggligt stora mått så Öjung är även förknippat med industriell verksamhet. På Hällöa fanns det också en ångbåt - både för

Redo för bärplockning

nyttan och nöje. Man fraktade timmer. Och fruntimmer! Nära Öjung ligger det många fåbodar så det var ett aktivt liv och leverne runt Öjung på den tiden.

Den gamla sågen.

Öjungen från sidan där den gamla sågen låg

I skogarna runt omkring finns lingon, blåbär och svamp. Gula kantareller är skogens guld. Vem avslöjar sitt kantarellställe?

Åker vi skogsbilvägarna längre in i skogen stöter vi på de fiskrika sjöarna som Lillsjön och Stugsjön. Flästa är verkligen rikt på sjöar.

Är Öjung en fint ställe att vara på idag så kommer det att bli ännu finare i framtiden. Det är en stor sjö med många öar, 31 meter djup och en yta på 2,14 kvadratkilometer. Det är också en bra bilväg hit. Här finns utmärkta möjligheter till nya utvecklande verksamheter både sommar och vinter.

Vägen ner mot Lillsjön.

Idyll vid Stugsjön.

Vägbelysningen

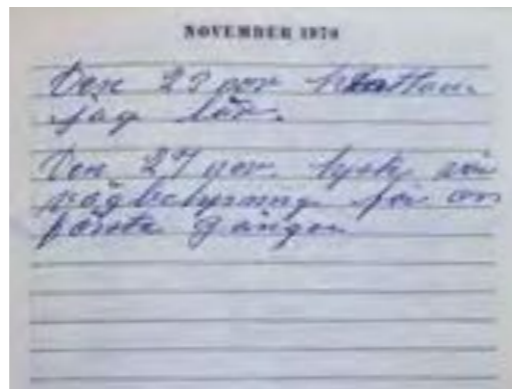
Tänk dig hur det skulle vara att gå genom byn en sen kväll i november utan belysning? Det skulle vara mörkt och dystert. Fantasin skapar obehagliga väsen. Vägbelysningen kom som ett nödvändigt och trivsamt inslag i byn. Den 27 november 1970 tändes vägbelysningen för första gången. Det har Greta Permickels så förutseende antecknat i sin almanacka. Vägbelysningen kom till genom anslag från Arbråsjöarnas Regleringsfond och insatser från byborna. Alla byar har inte vägbelysning så vi kan vara stolta och glada för den. År 2018 renoverades vägbelysningen med ny armatur och med nya men färre stolpar.

Vid Simas.

Mot Ol-Lars

Greta Permickels notering i almanackan den 27 november 1970.

Vid Pell-Pers.

Spruthuset

HÄR HAR VI spruthuset! Det heter spruthuset därför att här fanns byns brandsprutor. Man förstår att det var absolut nödvändigt att snabbt kunna släcka eldsvådor före de moderna brandbilarnas tid. Då fick hela byn rycka in med hinkar och slangar och alla andra tillgängliga brandsläckningsredskap. Öppnar man dörren till spruthuset står det 1851 inskuret på insidan av dörren. Alltså är det 167 år gammalt. Kvar finns några av de gamla brandsläckningsredskapen. Här står också en gammal likvagn parkerad, som fortfarande är i fint skick och användes nyligen vid en värdig gammaldags begravning.

Tills för några år sen fungerade spruthusets dörr också som en anslagstavla men sånt håller man inte på med nu i facebook's tidevarv.

1851 - snygg inskuret i dörren.

Den gamla likvagnen.

Fallsvea

De fyra ladorna med gamla jordbruksredskap vid Fallsvea.

VAD ÄR DET FÖR lador som ligger här på Ringvägen och som vi bara åker förbi? Det är gamla lador som Per-Mickels och Östergården har skänkt till byn. I de här ladorna finns gamla jordbruksredskap från byn som kälkar, plogar, vagnar och

tröskverk. Det är alltså ett slags bymuséum som rymmer forna tiders jordbruksredskap. Titta gärna in och bekanta er med redskapen och fundera över dåtidens jordbruk och reflektera över den tekniska utvecklingen.

Gamla redskap, dyngsläde och dyngspridare till höger.

En gammal motorsåg - Homelite.

Kvartsmilstolpe vid Hanks.

Kvartsmilstolpar

VAD ÄR DET här för skyltar? Och vem var den där Cronstedt? Fredrik Adolf Ulrik Cronstedt var landshövding i Gävleborgs län. År 1785 meddelade Cronstedt att det skulle sättas upp fjärdingstolpar på varje kvartsmil längs dåvarande landsvägar. Det var ett slags mätpunkter för skjutssystemet och avståndsmätning för att beräkna skjutstaxan. I Hällbo masugn gjöts 300 stolpar av tackjärn och idag finns 200 kvar i fint skick efter reovering 1990. Historiskt sett

är det intressant eftersom det ger kunskap om var landsvägarna gick på den tiden. En gammal mil är 1 068 mil.

Initialerna F. A. U. C. har lockat allmogen till tolkningar som: Fan Anamma Uslingen Cronstedt eftersom det var bönderna som fick vara med och betala. Far Aldrig Utan Cognac - var en annan humoristiskt tolkning av namnet. Folkhumorn har alltid funnits där.

Stegelbacken

DEN HÄR VACKRA slingrande vägen mot Växbo bär på en grym hemlighet. Vid sockenstenen mellan Bollnäs och Arbrå låg en avrättningsplats - Stegelbacken. Den är inramad av fyra stolpar. Stegla betyder att spika fast en avrättad persons kropp eller huvud på en påle i förnedrande och avskräckande syfte. Stegling förbjöds i Sverige 1841. På denna plats avrättades 1799 en ung jämtpojke som dödade sin forbonde och

gömde honom. Det har sammanlagt skett fyra avrättningar i Stegelbacken under åren 1780-1818. Det skedde genom halshuggning, stegling och bränning på bål. Rester av stupstocken fanns kvar till 1910-1920-talet, då den insändes till Nordiska museet.

Den vackra slingrande vägen med raka, resliga tallar har en hemsk historia. Tänk på det nästa gång ni drar förbi med bilen.

Här vid sockenstensgränsen Bollnäs-Arbrå låg avrättningsplatsen.

Norbergsmyrän och Byssmyran

NORBERGSMYRAN och Byssmyran är två vattensamlingar så kallade dödisgröpar. De har inget riktigt tillflöde och inget utflöde. För länge sedan nyttjades de till att ge djuren vatten. Och även att hämta vatten från vid eldsvådor. Här har man tvättat mat-

tor, badat och fiskat rudor. Vi kunde också ta årets första skridskoskär här i november månad då isen frös till över en natt. Det var då. Nu är de här vattensamlingarna en del av den vackra landskapsbilden. De rensas därför med jämna mellanrum.

Norbergsmyrän

Byssmyran

Bomärken

BOMÄRKEN ÄR ETT slags ägarmärken. De finns i hela Sverige och har använts till att märka egendomars tillhörighet, särskilt redskap. Det kunde vara inbränt eller inristat. Bomärken, som har drag av runor, följde

gården. Före den allmänna skrivkunnighetens utbredning användes också bomärket istället för namnteckning. Här är bomärken från Flästas 13 ursprungliga stamhemman uppptecknade efter en handling från år 1785.

Platta med 13 ursprungliga stamhemman och deras bomärken.

Flästas ende riksdagsman

FLÄSTAS ENDE riksdagsman har varit Hans Larsson. Han härstammade från Lars-Pers, Hof 10. Han gifte sig och blev måg i Flästa 6, Östergården. Han var född 1828 och avled 1884. Han efterträdde Eric Ersson från Vallsta som representant för västra Hälsinglands valkrets i riksdagens andra kammare 1870-1877.

Flästas ende riksdagsman Hans Larsson.

Hans Larsson tog inte ofta till orda i kammaren och kunde inte beskyllas för att ha talat i onödan. Hans anföranden var korta men ändå meningsfulla och visade att han visste vad han talade om. Han sa mest sin mening i motioner som framförde problem och krav av betydelse för den valkrets och meningsgrupp han representerade.

Sedelutgivningsrätt

Vid sin första riksdag tog han upp de krav som Eric Ersson med all energi framhållit, nämligen avskaffandet av de privata bankernas sedelutgivningsrätt. Motionen avslogs, återkom året därpå men den avslogs också då. Först 1899 överfördes all sedelutgivningsrätt till Riksbanken. Han var i den frågan långt före sin tid.

Norra stambanan

En av de större frågorna vid 1875 års riksdag var frågan om Norra stambanans sträckning norr om Ljusdal och fram till den norska gränsen för att sammanbindas med en bana från gränsen till Trondheim. Striden stod mellan östlig sträckning som inom Jämtland skulle dras norr om Östersund. En mindre förbindelse skulle byggas till Östersund. Hans Larsson kämpade för en västlig sträckning via Ånge och Östersund som skulle utgöra föreningslänken mellan Bottenhavet och Atlanten. Det blev det västra förslaget som segrade och är i huvudsak det vi idag kallar "Atlantbanan".

Hans Larsson var även en varm vän av utbildnings- och upplysningsväsendet. Han ivrade starkt för ett anslag på 10 000 kronor till folkhögskoleväsendet som då var en nyhet för vårt land. Första kammaren avlog framställningen medan andra kammaren, efter anförande av bland andra Hans Larsson, biföll framställningen.

”Hans Larsson tog inte ofta till orda i kammaren”

Stefan Permickels

Julius Forsman

Julius Forsman, folkskollärare i Flästa i 33 år.

Pippi Långstrump - av Forsman.

SÄG JULIUS FORSMAN och alla flästabor får ett vänligt leende på sina läppar. I alla fall de äldre. Antingen har man haft honom själv som lärare eller också har man hört andra vördnadsfullt berätta om honom. Han är en legendar i bygden. Byns folkskollärare nummer ett.

Julius Forsman föddes i Oslättsfors, Hille i Gävle kommun 1886 och dog i Arbrå 1974. Efter några korta vikariat på ett par orter fick han ordinarie lärartjänst i Flästa 1917 och där arbetade han kvar ända till sin pensionering 1950.

Uppskattad folkskollärare

Forsman var alltså lärare under 33 år och hann under alla dessa år sätta sin prägel på Flästa. Hans gärning, och här passar verkligen ordet gärning in, bestod i att han var en mycket uppskattad folkskollärare av den gamla goda sorten. En folkbildare. Förutom lärare var han, en skicklig träslöjdare och nykterhetsvän. Hans vänliga röst säger mycket om hans sätt att vara. Det var inte helt ovanligt

att ”rottingen fick tala” på den tiden. Men Forsmans inlärningsmetoder byggde i stället på humanism och engagemang. Han var en folkskollärarnas folkskollärare.

IOGT

Han var också initiativtagare till att återuppliva ungdomslogen inom IOGT. Teatergrupper och en barnkör från Flästa gjorde under hans ledning många framträdanden inte bara i Flästa utan även runt om i landskapet.

Många flästabor kan visa snidade träskulpturer av Forsman på sina bokhyllor som ett kärt minne av denne lärarlegendar. Ofta med den stolta kommentaren ”den här har Forsman gjort”.

I samband med Forsmans bortgång instiftades en minnesfond av de då insamlade penninggåvorna. Familjen Forsmans framförda önskemål var att medel ur fonden skulle vara till gagn för Flästabygden.

Stig Larsson

Gustav Asp

I GUSTAV ASP hade Flästa en bra fotograf. Kanske inte riktigt uppmärksammat efter förtjänst men tittar man på hans foton så ser man att han hade en utmärkt blick för ljus, komposition och innehåll. Han var även konstnär, författare och redaktör för tidskrif-

ten Aspens Sus. Många av hans bilder finns på Västerbackens Bygdegård. Se hans bild av Per Nilsson som står andäktigt beundrande vid det majestätiska trädet. En talande bild om Per Nilsson och skogen.

Sädeskärvar i snygga formationer.

Förgrundens betydelse. En av Gustav Asps många fina bilder som finns att se på Västerbackens Bygdegård.

Mäktiga stockar.

Signe Frank

SIGNE FRANK F. PERSSON föddes i mars 1923 och växte upp i Jans som är avstyckat från Jon-Hans och byggdes på 1840-talet. Det byggdes av Jan Carlsson som var morfars far till Signe. I tre generationer var de vid Jans, förutom bönder även affärsmän och man handlade med lin och produkter därav men även skinn såldes. Man handlade och sålde främst i Östersund och Uppsala. Mycket såldes i Uppsala på den stora marknaden Uppsala Disting på Kyndelsmässan i februari varje år. I 60 år hyrdes en liten bod på Svartbäcksgatan i Uppsala, först av Jan Carlsson och sen av Signes morfar Olof Johansson. Det kom även upphandlare till Jans och i denna miljö med många beresta människor och historieberättelser uppstod en av anledningarna till Signes intresse för byns historia.

Signe Frank fyller år och blommorna är framställda.

Signe var Flästas egen lokalreporter som skrev i Ljusnan och Arbråbygden. Hon skrev om de små och stora vardagshändelserna i byn samt intervjuer med främst äldre människor från Flästa. Jag erinrar mig en typisk bild av Signe. Det var i början på 1980-talet då Signe kom till "Permickels halvmånen" vid Vrånge. Hon hade sin standardutrustning; papper, penna, kamera och bandspelare när hon intervjuade pappa Erik.

Forna tiders seder

Signe har varit den främsta kulturpersonligheten i Flästa och hon visste mest om Flästa bys historia, ja kanske om hela Arbrås historia. Hon fick Bollnäs kommuns kulturpris 1995 och utsågs till den första "Årets Ida" av Arbråkampen. Hon var mycket anlitad för att berätta om forna tiders seder och bruk långt utanför kommunens gränser. Hon hade en ovärderlig skatt av anteckningar, ljudupptagningar och fotografier kring vår bygds historia. Dessa hoppas jag ska bevaras och så småningom publiceras så att generationer efter oss får ta del av denna historia och kulturskatt.

Liljevalchs konsthall

Signe studerade etnologi/folklivsforskning vid Högskolan Gävle/Sandviken under 1980-talet och skrev då två uppsatser om linets historia i Arbrå. Uppsatserna var upp till 60 högskolepoäng. I sin fördjupningsuppsats (41-60 poäng) nämner Signe tre väverskor från Flästa. Det är Karin Olsdotter Brolin från Skomakars, Helena Ersson från Rönninges och Edit Simas. Edit deltog vid Svenska hemslöjdsföreningarnas jubileumsutställning på Liljevalchs konsthall i Stockholm sommaren 1982 där hon visade många besökare hur man väver dräll.

Under åren 1976-1985 ledde hon sex studiecirklar benämnda "Bygd i förvandling" där hon och ett antal bybor samlades, berättade och inventerade diverse skriftliga dokument för att skriva om byns historia. De skrev även om alla hus i byn både de som fanns då och de som rivits. Där har vi för denna bok funnit många fakta.

Stefan Permickels

Ingrid Östergård

Ingrid Östergård och Skogbonaden i Skog kyrka.

INGRID ÖSTERGÅRD, född Bodén, kom från Tönnånger i Skog och flyttade till Flästa efter giftermål med Sigvard Östergård 1970. Ingrid är uppväxt på en bondgård och där lärde hon sig att väva. Läsåret 1966-67 gick hon en ettårig textilutbildning på Forsa folkhögskola som gav Ingrid djupare kunskap och färdighet i framförallt vävning. Ingrid har vävt i olika tekniker och ett antal uppmärksammade verk.

Skogbonaden

Det mest kända av hennes verk är en kopia av Skogbonaden från 1200-talet som hon vävde i originaltekniken sumak (snärjväv) som vävdes 1993-99 och invigdes år 2000 av biskop Tord Harlin. Skogbonaden, som upptäcktes 1912 i Skogs kyrka, visade sig vara en frisartad bonad 175cm lång och

35 cm bred. Originalen förvaras på Statens Historiska Museum i Stockholm och Ingrids kopia är placerad i en vacker trämonter i Skogs kyrka.

Ilsbopällen

En annat verk är den så kallade Ilsbopällen som är en rekonstruktion av ett 1400-talstäck. Pällen, eller täcket är 180x140 centimeter indelat i rutor med olika stiliserade motiv är gjord i intarsiateknik på färgad vadmal. Ingrid la ned ett års arbete på rekonstruktionen. Ilsbopällen används nu i Ilsbo kyrka som bårdtäcke vid begravning och till altarringen vid vigslar och dop.

Ett tredje verk är Hjorten från Hög där originalet också är från 1400-talet. Den

Detalj från Skogbonaden.

Ingrid läser på om sin egen bonad.

hittades på en stolsrygg i sakristian i Högs kyrka. Ingrids kopia är gjord i intarsiateknik och hänger på en vägg i Högs kyrka.

Ingrid erhöll Gävleborgs läns landstings kulturpris 1999 och Bollnäs kommuns kulturpris 2002.

Arbetade hemma

Ingrid har arbetat i hela sitt liv - hemma i Östergården med lantbrukets sysslor, i Hanks affär, på vävstugan i Vallsta, på Föreningsbanken och ett tag var hon hårfrisör-ska åt många i Flästa.

Stefan Permickels

En 118-åring

HOS SIMAS STÅR en riktigt gammal flaggstång. Den är 118 år och har en spännande historia. Det skulle bli bröllop mellan Sigrid Andersson och Per Eriksson. Året var 1900. Några dagar före bröllopet kom de plötsligt på att de måste ha en flaggstång. Varför denna akuta insikt? Bröllopet var väl planerat långt i förväg, tänker man. Kanske gick något snett med den gamla flaggstången? De åkte i alla fall ut i skogen och hittade en fin tall

som de satte upp. Den barkades men målad hann den inte bli. Sedan har den stått där i 118 år. Och nu också målad. Den torde vara en av de äldsta flaggstängerna i landskapet. Flaggstången har därför varit omtalad i både Ljusnan och tidningen Land. Det pågår en tävling i ämnet "äldsta flaggstången" där Simas flaggstång säkert ligger bra till. Från sin upphöjda plats har flaggstångsknoppen nog sett och hört en hel del under dessa 118 år.

Stor sensation! Flyget kommer till byn och året är 1928. I bakgrunden Per-Mickels.

Flyget kommer till byn

"FLYGER PETTER, så flyger jag." Det var Karl Fredholm, dräng hos Petter Andersson, som yttrade de orden som kom att bli bevingade ord i Flästa. Året var 1928. Det var april månad och ett flygplan hade landat på Flästasjön. Med planet gjordes uppstigningar mot en avgift av 10 kronor per person. Det var sannolikt med skräckblandad förvåning som ortsborna tog chansen att se hembygden från ovan. Skulle man våga eller inte? Karl Fredholm löste dilemmat genom att göra som husbonn. "Flyger Petter, så flyger jag."

Paddan

Historien om flygmaskinen som landade på Flästasjön belyser ett spännande och dramatiskt skede i privatflygets utveckling. "Paddan" som flygmaskinen kallades inköptes av en privatperson H. Ring, som gjorde lumpen vid Malmslätt i Linköping. Där hade han blivit bekant med en annan flygintresserad värnpliktig "Lars-Lars-Erik" Larsson från Flästa. Ring hade köpt maskinen med avsikt att göra uppstigningar med passagerare. Som piloter engagerade han

två goda vänner från tiden på Malmslätt "Tjock-Otto" Dahlhammar och Karl-Erik Nordbäck. En förutsättning för flygningarna var att det fanns isar att starta och landa på därför gjorde de en turné norrut från Stockholm och landade så småningom i Flästa den 15 april där de mottogs av Lars-Lars Erik Larsson och andra flygintresserade ortsbor. Passageraruppstigningarna inleddes redan samma dag och man flög till det blev sen kväll.

Brusten roderlina

Den 2 januari 1929 skulle Paddan flygas från Vadstena till Malmslätt för översyn. Strax efter starten störtade maskinen, sannolikt på grund av brusten roderlina. Piloten Dahlhammar och ägaren/mekanikern Ring omkom båda.

Det här är delar av en text från Ljusnan/Håkan Stenberg den 5 april 1988. Fotot har tagits av Arvid Tingelöf, som bl.a. var söndagsskollärare. Artikeln har sammanställts på uppgifter av flygentusiasten Sivert Norell, som också har identifierat människorna på bilden.

Gamla bilder berättar

Vi tar hjälp av gamla foton för att berätta händelser och företeelser från Flästas historia.

Skallgång

Se på den här bilden! Året är 1921. Det är samling till skallgång och det kanske är över 100 personer som står redo att börja sitt ivriga sökande efter de försvunna. Man ur huse. Hur gick det? Jo, det var två ynglingar som rapporterades saknade. Vad hade hänt med dem? Man befarade det värsta. Men det visade sig att de hade rymt för att klara sig undan militärtjänst och skulle emigrera till Amerika. En annan version hittar vi i Arbrå Hembygdsförenings arkiv som säger att det var en man från Koldemo, som förirrat sig men hittades vid ett senare tillfälle. Vi tycker att den första versionen är troligare. Och framförallt mera spännande.

En tragedi

Vilken tragedi för familjen och byn. Anders Wählén blev bara 15 år gammal. Historien finns att läsa på minnesplattan som står på olycksplatsen ovanför Stenbo.

Slätter

Vi som är lite äldre kommer ihåg slättertiden. Det var bråttom. Höet skulle in och det fick inte regna. Då blev torktiden längre och kvalitén sämre. Man lyssnade noga på väderleksrapporten. Varmt och svettigt var det. Flugor och bromsar var en plåga. Den svalkande svagdrickan stod i skuggan vid hässjans ände. Kaffet smakade fantastiskt gott. Här är en bild från Norells slätter med kaffe, kopp och fat. Häst, hässja och släpräfsa. En idyll! Som en väggbonad.

Traktor och självbindare

På traktorn Erik Eriksson och på självbindaren hans far Erik Persson. Moderna då...runt 1930. Kolla järnhjulen! Här är en annan historia som har med fordon att göra. Erik Permickels tog körkort tidigt redan 1922 som 20-åring och då hette han Erik Eriksson. Körkortet togs i Söderhamn och kostade 10 kr och det använde han ända till 1961 då han blev stoppad av polisen och det uppdagades att fotografiet på körkortet var en 20-årig Erik Eriksson och inte en 60-årig Erik Permickels.

Kryckeståt

Kryckeståt var en uppvakning i samband med lysningen. En gammal tradition som kommit av sig. Här är det kryckeståt för Gunnel och Olle Schön. Längst fram på hästen sitter Bruks-John, som var byns praktiske allt-i-allo. Sedan kommer Anders-Jons Gunnar på sin Fergusontraktor och det övriga följet.

Massor av snö

Titta på hustaket och telefontrådarna! Och Erik Permickels snöskyffel av trä.

Ella Rosén vid folkskolan Flästa

Diamant 98 cc 55 kg 2,25 hk, reg. 1939 till Per Albin Rosén. Till Göteborg 1946

Lättviktare

Även tjejer kunde köra motorcykel. Här sitter Ella Rosén, syster till Stör-Ture Rosén, på en s.k. lättviktare. Häftig bild!

Snygg posering

Varför ställa upp sig på en tråkig rad när man kunde göra något roligare av det? Här har de brutit mot normen och de ser ut att ha haft det riktigt roligt. Gunvor Brolin, Ida Jonsson, Ankvistesses Tilda, Karin Norell, Berta Norell, Rut Tingelöf, Kvist-Bricken Jonsson, Hanna Andersson, Allan Tingelöf, Sigrid Svärd, Arne Tingelöf, Ture Östergård, Märta Tingelöf.

På IOGT-läger

Titta på Lennart Sjögrens stolta och förnöjsamma min. Han har fångat sex vackra flästaflickor på ett IOGT-läger.

Badhus/bastu

I sann renlighetsanda byggdes ett badhus i sandgropan vid folkskolan. Här fick barnen bli riktigt rena med tvättning och bastu. Baderskor var Stina Dalberg och Elgs-Kalla.

Reklammössan

Precis till sommaren och slåttern kom den - reklammössan! Den var tunn och lätt. Hade en gul solskärm och var gratis. Det var Arbrå Järnhandel och andra handlare som gjorde reklam för sig.

Alfa-bilder

4 askar för 1 krona! "Välgörande och välsmakande alfapastiller." Bilder på fotbollsspelare. Idag är de begärliga samlarobjekt på Blocket.

Potatisupptagning

18 personer på rad beredda att ta upp potatis.

Kolmilan

Ett farligt jobb. Kolmilan skulle vaktas så att den inte brann upp. Det skulle bli kol och inte aska. Och man fick inte ramla ner och brinna upp själv.

Slätterarbete

Häst, släppräfsa och Simas-Andreas. Flickorna med höräfsorna dansar som älvor på ängen.

Mera slätter

Flästa är som bekant kulligt och backigt.

Plöjning

En Gustav Asp-bild.

Avspänd stil

Ett gäng unga herrar tar igen sig på Fridsön i Öjung

Olle
Joners
Anton
Norell
Andreas
Persson
(Simas)
Artur
Olsson
(Rödsands)
Erik L.
Eriksson
(Per-Ers)
Per
Rickström
(Bysses)
iggande
Pell-Pers
Per
Agust
Simas
Jonas
Norell
Axel
Rickström
(Bysses)

En vagn kommer lastad
 Fordson, Sune och Jonas Norell med fullastad vagn.

En nytt gäng fotbollskämpar

Ett fotbollsgäng från förr i tiden

Fotboll på Oppigården
 Övre raden: Bengt Olsson, Sören Eriksson, Bernt Eriksson, Stig Ädel, Göran Lund, Nedre raden: Kjell Eriksson, Staffan Larsson, Stig Larsson

Flästas köttbonde

Utdrag ur Arbråbygden, nr 2 1968.

En soldats Legokontrakt

Det torde finnas åtköpliga soldatkontrakt i vår socken, men inte alltid är det möjligt att få tag på dessa. Det är dock intressanta stycken i en bygdshistoria som är värda att bevaras. Efterföljande kontrakt är från Flästa och därav framgår att man var noggrann vid överrenskommenheten, 32 fot lång och 18 fot bred skulle soldatens bostad få vara och det medföljande kottet ger besked om hur det tog sig ut i färdigt skick. Soldaten nr 56 Rönns som bebyggde torpet (som kallats Rönns uti riset) blev också få vara med. (Han var alltså soldat åt Lars Larsen, undernektnat av dåvarande londen där Erik Larsson, och åt Pål Peters, underskrivet av Pehr Andersson. Så här lyder kontraktet:

Kvittetorpet Rönns i Flästa. De närliggande byggnaderna. Flästa köpbygd med stugor.

No 56 Rönns
Legokontrakt

At Arbet Sockensin, som Rekryterings underkända äro, utvisas härmed till Dräpans Lars Larsson till Soldat för Rötta Nr 56 vid Arbet Kompani af Kongl. Heltids Regimentet med följande villkor:

1) Soldaten bekommer i ett år allt såsom Legu Etkänds-familje kronor, hvaral hälften erhålles tvänne månader sedan han vid Rekryteringen blivit uttagen, och det öfriga bekommer han en månad efter, sedan han vid Rekrytämnet blivit uttagen tjänstgör Soldat godkänd. Efter 20 års tjänst, skall han få brukje 12 desember, till och med 25, tilligen bekomma 5 kronor, samt ytterligare, för den tid han sedan i tjänst kvarstår, 10 kronor erskanda myn heligen.

2) Sedan Soldaten blivit behörigen upptagen, bekommer han af Rottillarne 5 ad Refvar eller i Tusenlöd odlad, och lika mycket odlingsbar Nybudsjord, hvilken jord han efter 25 års tjänst får behålla uti sin, och uti sin under tjänsten varande hustrus lifstid, — skulle han genom sjukdom eller andra ofövärlade lekligheter dröfvarinnas nådiga taga afsked, så får jorden öfvas på lifstiden begagnas, men om han utan ofövärlade orsak bereder sig afsked på kortare än underlifstid, så återgår det odlade Tusenlödet, för hvilket Socknen under Soldatens lifstid skall uppbära arrende. Jorden benämnas Käbbingsriet i hemmanet No 9 i Flästa.

3) Skulle Soldaten genom vanfärd, lidelighet eller andra sjelfskändade orsaker öfvas kasserad, så återkommas af Legu lörd som kan vara uppburen, äfvensom det dock återstående är återkändt, och jorden afträdes gänst, att utarrenderas på som-

ma villkor och tid som i följande moment säges.

4) Om Soldat lifver till Underlifstid befördad och Rötta drögens lifver värd, så afträdes all jorden till Församlingen, om denna befördan sker innan han tjent i 10 år såsom Soldat eller Korpral. Sker befördan efter denna tid, till och med 20 års tjänsttid, så afträdes endast det odlade Tusenlödet, men om han icke befördas lifver efter 20 års tjänsttid, så behåller han jorden i sin och sin under tjänsten varande hustrus lifstid. I hvarje fall tillhåller arrendet Legokassan för den tid som i andra momentet föreskrivas, och är inbudsformen framför någon annan berättigad arrendera jorden, när han derför vill giva lika mycket som andra.

5) Söms gjordplats erhåller Soldaten 70 stänger eller 4 kapp-lände vidt, härk för uppbyggnad en stugobyggnad, 32 fot lång, 18 fot bred, en och en half vånig hög, jämte andra nödiga byggnader, och skall i överrenskommenhet med förtäningarna, begagna arbeten för kreaturs i Rötta Skog, och derk, efter deras af lossas skedd tillgång och af Rottedlagarne bestämd anvisning, taga nödiga byggnadsämnen, stångsälling och vedbränd, men allt annat tillhörande i afseende på skogen vara förbjudet och anse som lövverk.

Med förestående kontrakt förklara vi oss till alla delar nöjda, och förpläta oss, å huse sidor, att det samma följdes, vilket vi till prinsterna vilso i tillkallade vittness närvaro med våra namn och lösrörken, underskrifvande hustrerke.

Arbet den 24 april 1875.

Erik Larsson No 6 Pehr Andersson No 9 — 8 försänd
8 försänd bege i Flästa

Wittnar
O. Qvick
Nils Ensson, bege i Flästa

Denna dag har en Öfverrenskommenhet träffats emellan en undernektnad Rottedlagare och Soldat nämligen, att jag Rönns denna dag ensottager den jord mig är tilldelat enligt kontrakt i Käbbingsriet kallad, som villkor att jag Rönns skall af Rottedlagarne erhålla 70 sty. Byggnadsämnen framförde till byggnadsplatsen som af mig å denna skog bygges, jemte 20 dagverken löst och karl å egen kost till körtning af sten, äfvensom hjälp till väg från min bostad upp till landvägen för mina kreatur, jemte nödiga körklar efter det samma, och vilken väg vi förbinda oss att uttaga efter Rönns emellan Oluf Ensson No 12 och Torpaens Oluf Olsson äga. Och förklara vi oss här med å bege sidor nöjda som skrivit i Arbet och Flästa den 7 nov. 1875.

Wittnar
E. O. Hansberg (7) Erik Larsson No 6
Pehr Andersson No 9
Bege i Flästa

1897 erhöi Rönns avsked på grund af oduglighet till krigstjänst enligt läkarebetyg, han var då 46 år (född 1851). I avskedspäret bestämdes han No 56 Rönns, varpå detta heror vet inte jag, men kanske hade rotenamnen ändrats. Rönns avled 1915, torpet är nu i en dotterens ägo och har friköpts enligt ensottarlagen. De ursprungliga byggnaderna har ersatts med nya, men det gamla kottet och kontraktet minner om hur det var en gång.

S. F.

7

Här finns det plats för många kalvar.

DEM ÄR DET som arrenderar och brukar en massa åkrar både här och där i Flästa? Det är köttbonden Tomas Jonsson. Om inte Tomas brukade alla dessa jordlotter skulle Flästa snart växa igen. Det tänker vi inte på.

Tomas, som är 51 år, är född på gården Isaks. Pappan, Bror Jonsson, var månskensbonde och jobbade på industrin Sandvik i Bollnäs. Tomas var intresserad av att bli bonde men var allergisk mot gräs så han gick först på skogsskolan i Ljusdal. Körde sedan skogsmaskin i ca tio år och jobbade därefter som verkstadsmekaniker i tre år. Allergin växte bort och år 2002 byggde han det första djurstallet och blev heltidsbonde. Har sedan byggt ut flera gånger.

Tomas är en arbetsmyra, som gärna vill ha mer mark att bruka, fler småkalvar att föda

upp, mer arbetskraft att anställa och mindre pappersarbete. Än så länge är verksamheten bara lite påverkad av den pågående köttdebatten men Tomas är orolig för den ryckiga jordbrukspolitiken och den ökade byråkratien inom lantbruket.

Förutom Tomas själv arbetar tre personer på gården.

Köttbonden Tomas Jonsson.

Gårdsnamn: Isaks

Ägd areal: ca 40 ha åkerjord

Brukad areal: ca 300 ha åkerjord

Areal skog: 45 ha

Antal köttdjur: ca 1000 st, varav ca 650 går till slakt varje år

Maskiner:

Traktorer 3 st, hjullastare 1 st,

traktorgrävare 1 st, skördetröska 1 st,

hackvagnar 2 st, såmaskin 1 st,

vallslättermaskin 1 st, grovfodervagn 1 st,

vanliga jordbearbetningsmaskiner

Flästas mjölkbonde

Sven-Olov Mörk och sonen Olle i ladugården

PELL-PERS ÄR FLÄSTAS enda jordbruk med mjölkkor. Det vilar något stillsamt över kossor där de betar, tuggar och blänger. Det känns som de inte förstått att man måste ha bråttom. Det hör landet till. Det är en kulturgärning att ha kor och vi är glada att Pell-Pers fortsätter med sina mjölkkor.

Mjölkorna tar igen sig

Sven-Olov Mörk, som nu är 75 år, tog över rörelsen efter sin far John Mörk för många år sedan och driver jordbruket med sonen Olle. Och på sommaren också delvis med

sin andre son Erik. De håller på som vanligt men ett generationsskifte planeras.

Gårdsnamn: Pell-Pers	Maskiner:
Ägd areal: ca 45 ha	Traktorer 2 st
Brukad areal: 80 ha	Hjullastare 1 st
Areal skog: 208 ha	Rundbalspress 1 st
Antal mjölkkor: 32 st	Vanliga jordbruksmaskiner
Ungdjur för köttproduktion och rekrytering till mjölkkor: ca 60 st	

Skolträff

Sommaren 2005 ordnade de tidigare skol-flickorna Margareta Simas och Sol-Britt Rönn en lyckad träff på Västerbackens Bygdegård. Det var en grupp före detta elever som var födda mellan åren 1941 och 1946. Vi var alltså runt 60 år. Det blev en fin och välbesökt tillställning med många ”kom-

mer du ihåg”. Vi pratade, skrattade, tittade på bilder, åt och tog en promenad till Lars-Larstjärn. Och naturligtvis ett grupp-foto. Här är bilden med alla namnen. Damera med sina flicknamn.

Stig Larsson

Flästa från ovan

Att se hur gårdar, vägar, sjöar och fält ser ut från ovan är fascinerande. Perspektivet blir nytt och spännande. Det kanske är därför det varit så populärt med flygfoton. Det finns en stolthet i dessa flygfoton som ofta har en hedersplats i många hem.

Här har Vilhelm Rosén använt ny teknik och med hjälp av drönare fotograferat Flästa från ovan.

En riktigt snöig vinter

Vintern 2017-2018 går till historien som kall och snörik. Mycket snörik. Kommer ni ihåg - det var en meter snö och kanske mer. På vissa ställen i skogen upp till två meter. Häng med på en sväng genom byn och upplev vintern en gång till! Kameran har förstärkt intrycket. Det medges.

En rekordsommar

Vi har inte glömt den senaste sommaren 2018. Rekordsommaren! Nästan inget regn. Och sol, sol, sol. Drygt 30 grader. Växtligheten avstannade. Snudd på katastrof men Flästa var inte värst drabbat i Sverige.

Flästa idag

Det händer mycket i Flästa. Det vill vi visa med bilder.

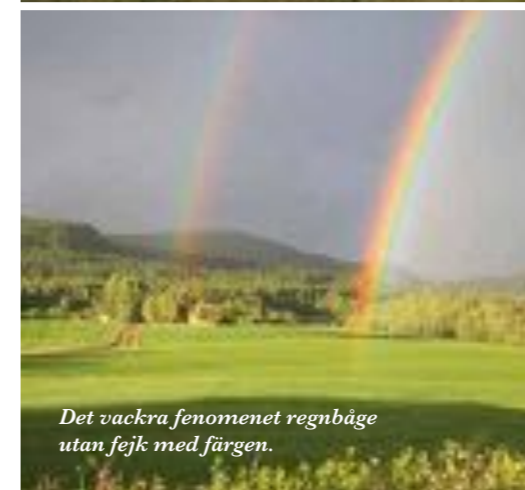

70 km mot Långren.

Modern skördetröska.

Det vackra fenomenet regnbåge utan fejk med färgen.

Parhästar.

Okammade hästar hos Östergården.

Drar det ihop sig till regn?

Smäcker elegans. Hästar på Oppigården.

Närgånget.

Inga glor så stilla som kor.

Försommar i björkskogen. Slåttern, Isaks gata.

*Volvo PV 544 1962, 75 hk.
Stolt ägare Göran Nilsson.*

Här tar vi det lugnt.

Cadillac Sedan De ville 1959, 325 hk. Stolt ägare Ulf Eriksson.

Skränande kajor, usch! Tänk på att de är intelligenta fåglar som också trivs bra vid Uppsala Universitet.

Ett lass flickor mot badet.

*De starka grabbarna från vänster:
Erik Östlund Elg, Marcus Elg,
Adam Lund, Gustav Mårtensson.*

Kan vi hämta morgontidningen även om fem år?

Lupiner. Vilka färger! Men många oroar sig för att de tar över andra blommors plats.

Hämtar vi dagens post i våra postlådor i framtiden?

Vindsnurrorna delar folk i olika läger.

Fin vattenspegel, Vallgatan.

En revolutionerande höbärningsmetod som lyste vitt och vackert i det gröna landskapet när den kom. Lyste för mycket tyckte många.

Kommer de idag nästan folktomma bussar att gå om fem år?

Flugsvamp. Underbart vacker. Det räcker så.

Snart blir det rönnbärsgelé.

Röda vinbär. Syrliga och vackra.

Hösten samlar ihop sina löv.

Lingon. En klassiker i det svenska hushållet.

Skogens guld - kantareller!

Bodbergets branta bergskam lockar bergsklättrare.

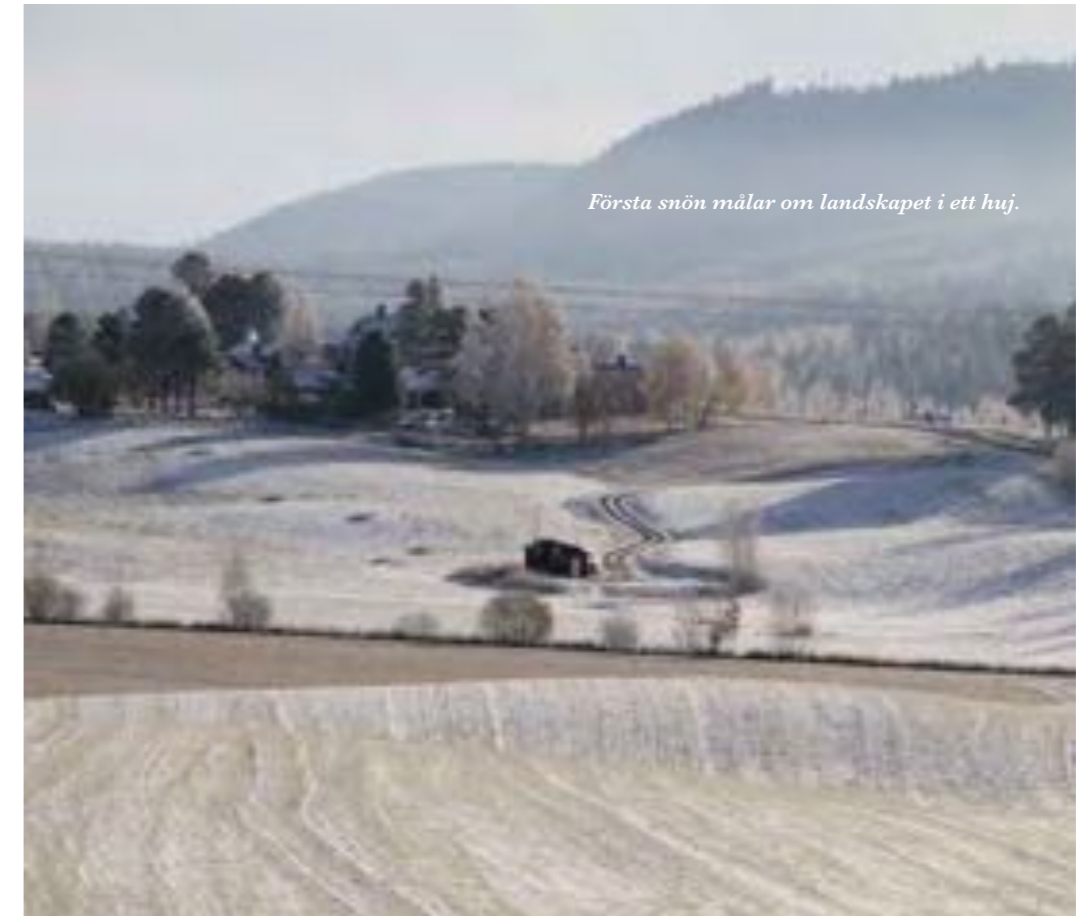
Brännässlor i förädlad form.

Torkad björkved - brinner skönt i vinter.

Lång väg från Långberget.

Första snön målar om landskapet i ett huj.

Frosten kommer krypande.

*Naturen är vacker
kanske särskilt när
man är närgången.*

Gamla grå lador har en vackert väderbiten yta.

Gammal träräfsa från räfsans tid.

Såg som vilar stilla i många snickarbodar.

Personliga berättelser

Vi har låtit några personer berätta om sitt Flästa. Det är personer födda här, inflyttade hit eller fritidsboende här. Det är beskrivningar om Flästa idag och i framtiden.

Belgare i Flästa

JAG HETER GEORGES Hennemont och är född 1950 i Verviers i Belgien. Jag har arbetat hela mitt liv inom Postbanken i samma land. Som stor naturentusiast har jag gjort många skid- och vandringsresor till olika delar av världen bland annat Nepal, Chile, Bolivia, Kenya, Jordanien, Marocko, Tibet och USA.

Men hur hamnade jag då i Flästa?

Efter alla mina resor till Kanada hade jag fått lust att köpa mig ett hus där. Min fru Nicole kom genast på flera nackdelar med förslaget. När hon kom hem efter en kort resa till Stockholm föreslog hon att jag skulle tillbringa nästa semester i Sverige. Så gick det till när jag i augusti 2011 för första gången reste till detta för mig helt okända land. På grund av sitt geografiska läge liknar Sveriges natur på många sätt Kanadas, samma vidsträckta skogar, sjöar och öppna viddar. Helt enkelt ett fantastiskt land om man vill vistas ute i friska luften.

Jag följde kusten från Malmö till Göteborg och styrde sedan resan genom inlandet från söder till norr. Jag blev genast förtjust i de skogsklädda områdena med sina utspridda sjöar.

När jag kom hem igen sa jag till min fru att hon skulle leta efter ett hus åt oss i detta storslagna land. Efter en första affär som inte gick i lås återvände vi för att titta på ett tjugotal hus. Ingen tur. Men då i ett fönster till en mäklarbyrå fick jag syn på två hus. Mäklaren kunde inte följa med men gav oss adresserna. Första huset i Alfta hade jag gärna sagt ja till men det var pyttelitet och låg mitt bland en massa höga granar. Det var för mörkt.

Andra huset låg i Flästa och här tog hjärtat ett skutt i bröstet på oss. Min fru såg det röda

Nicole och Georges Hennemont utanför Rosanders.

huset och jag såg naturen runt omkring. Vi återvände till Bollnäs för att tala om att vi ville köpa huset.

Alrig ångrat oss

I mars 2012 flyttade vi in med varsin sovsäck, ett campingbord och två stolar. Nu är det 2017 och vi har aldrig ångrat oss. Hur kommer det sig då? Dels är det närheten till naturen med möjlighet till vandring, fiske, skidåkning, paddling och bad, dels affär och hälsocentral på lagomt avstånd. Men det viktigaste av allt är våra vänliga, hjälpsamma och tillmötesgående grannar.

Jag hoppas vi får njuta av huset i många år och dela en belgisk öl och lite choklad med våra grannar som kommit att bli våra vänner. Vi bor i Rosanders hus.

Georges Hennemont

Sörliden i Flästa

Lena Ramel och Gunnar Hagelin på Sörliden.

EN KVÄLL I NOVEMBER 1989 knackade min 80-årige pappa på Sivert Norells dörr för att höra sig för om det fanns möjlighet att få köpa en bit mark för att uppföra ett fritidshus på. Och det fanns det. Där Siverts gamla smedja låg och där en jättetall vaktat mer än hundra år skulle bli platsen där pappa och hans fru Ruth fick tillbringa 15 lyckliga år tillsammans.

Pappa föddes i Arbrå 1908 och familjen flyttade till Östersund nio år senare. Somrarna tillbringade pappa hos sin faster Kerstin

Michelson som drev ett kafé i Vallsta. De sommarloven beskrev han som de roligaste och lyckligaste i livet och han längtade i hela sitt liv tillbaka till sitt barndomsland.

Han var verksam som advokat i Västsverige och blev pionjär och expert inom miljöjuridiken. Att vårda och bevara den svenska naturen och kulturarvet blev ett livsuppdrag för honom.

Stora renoveringsbehov

1965 återvände han till Arbrå för att begrava sin gamle far, min farfar Per Michelson,

på Arbrå kyrkogård där familjegraven fortfarande finns. Han letade samtidigt efter ett fritidshus i Arbrå och hade turen att hitta gården Pehrser i Norränge, en hälsingegård med stora renoveringsbehov. Det avskräckte honom inte och med stark känsla för gårdens kulturhistoriska värde rustade han den föredömligt långt innan byggnadsvård var ett vedertaget begrepp.

Beslutade att sälja gården

När pappa blev änklings blev Pehrser, som krävde mycket arbete, för stort för honom och han måste fatta det tunga beslutet att sälja gården. Men saknaden efter Arbrå var stor och 1988, vid fyllda 80, bestämde han sig för att bygga nytt i hembygden enligt traktens gamla traditioner. Huset skulle vara i hanterlig storlek och med de bekvämligheter som behövs den dagen orken börjar tryta.

Husen, tre från början, ritades av arkitekten Sten Ramel och har gått som vandringsutställning i flera länder som exempel på nybygge, föredömligt anpassat efter sin kulturmiljö.

Byggnadstekniskt är de numera fyra husen väl förankrade i den hälsingska byggnadstraditionen. De tre först uppförda husen omsluter trädgården som är vänd åt söder. Den senare tillkomna snickarboden ligger ovanför med utsikt mot Sivert Norells öppna fält och skogen. I trädgården odlas gammaldags perenner såsom pion, akleja, krollilja, jätteprästrage och drakmynta.

Inga standardinslag

Storstugan, gästhuset och snickarboden med gästrum är uppförda i lösvirke med lockpanel medan spelmansstugan är byggd i fulltimmer med extra isolering invändigt. Det finns inga standardinslag i byggnaderna och såväl fönster som ytterdörrar är tillverkade av lokala snickerier. Samtliga hus är målade i Falu rödfärg, och ytterdörrarna är ockragula, strukna med Ottosons linolje-

färg. Fönstren har målats med vit linoljefärg med tillsats av grön umbra för att undvika att den vita färgen ger ett kallt intryck. Brokvisten med sin solsymbol i gavelfältet påorstugans fasad är, på samma sätt som de gamla hälsingska brokvistarna, tänkt att välkomna besökarna. Taken på alla fyra husen är klädda med enkupigt taktegel.

2003 vid 95 års ålder gick pappa bort och hade då de sista levnadsåren fått glädja sig åt sitt smultronställe som han döpt till Sörliden.

Inga 08-or

Vi är tre syskon och jag fick Sörliden på min arvslott. Min man och jag bor numera här på Sörliden mer än två tredjedelar av året. Vår granne Olle på Ol-Lars gav oss den finaste av komplimanger när han sa ”Ni är inga 08-or”! Så känns det för oss. Vi har fått så många goda vänner och bekanta i Flästa och min man Gunnar Hagelin är livligt engagerad i bygdegårdsföreningens verksamhet och bouleklubben i Arbrå.

Ambition att bevara

Vi vårdar vårt ställe med stor pietet och med ambitionen att bevara de vackra husen i bästa skick. Här finns plats för modellbåtsbygge i snickarboden, måleri i ateljén, och en och annan spelmansträff i ateljén som därför också kallas Spelmansstugan.

Särskilt glada är vi ju för att min dotter Karin med familj blivit fornebybor på Larses och att min man Gunnars son Martin med familj funnit sitt fritidsparadis i Nor. Dessutom har min syster Karin hittat sin villa inne i Arbrå och min bror Staffan sitt ställe vid Voxsjön.

Här har vi alla funnit det bästa man kan önska; goda grannar, lugn och ro, landskapets skönhet och tillfredsställelsen av att få bära släktbanden vidare i kommande generationer.

Lena Ramel

Snön ligger orörd och det blir stilla i mitt inre

För 25 år sedan i Flästa stod vår familjs fritidshus, Linbacka, klart. Jag hade föredess inte haft en ”stuga” eller ett lantställe att åka till. Farmor och farfar och mormor och morfar bodde ju redan på landet, så vad skulle vi med ett eget fritidshus att göra?

Då var jag 17 år och mest inställd på att få flytta från min uppväxtstads trånga och kvävande kostym och se något nytt och större. Jag har sedan dess bott i Uppsala, Göteborg och nu, sedan 16 år i Stockholm. Med åren som gått har Flästa blivit en allt viktigare plats för mig. Ett ställe att komma till där stjärnorna syns på himlen, snön ligger orörd och där det blir stilla i mitt inre.

Vad är det då med byn som gör detta? Som får mig att må bra, känna ro och tillhörighet, sammanhang och mening? Låter som stora ord kanske, men för mig helt uppriktiga och klara.

Bergen

Det första jag tänker på är bergen. De skiftar ständigt i färg och utseende, ger perspektiv och utgör riktmärken i landskapet. Det är något med att komma upp en bit. Att klättra uppför för att sedan vända sig om och upptäcka nya vyer och scener. Att växla perspektiv från det riktigt nära på marken framför mig till att lyfta blicken och betrakta landskapet på avstånd. Hur det stora blir litet och tvärtom. Det ger mig en känsla av luft och rymd. På Hisnapps topp med himlen som tak har vi sovit, min syster, barnen, sambo, hund och jag. På liggunderlag och i sovsäckar med fötterna vilande på kanten av utsikten. Det är en upplevelse som vi bär med oss allihop som ett mycket fint minne.

Stina Staffansdotter på Linbacka.

Och varje gång jag tänker på det slås jag av enkelheten. Att det här storslagna är vårt att ta del av utan inträde eller kontakter. Det är för mig lyx!

Skogen

Skogarna runt byn har jag bara börjat utforska på egen hand. Med karta i hand och hunden i sällskap har jag gått och sprungit mig fram. Vi har sett grävling, fågel och hare i vackert vit vinterskrud. Och vilande i

En inflyttad bonde

Vad tycker en inflyttad bonde om att komma till Flästa? Det är frågan jag har med mig när jag ska träffa Per-Anders Jakobsson på Oppigården en vinterkväll i januari 2018.

”
Jag går ofta utan plan, dit näsan pekar

mossan på en sten, ett orört, perfekt kranium, av det jag tror kan vara en räva. Att följa naturen och landskapet och inte den upp-trampade vägen har lett till många spännande fynd och erfarenheter.

Jag går ofta utan plan, dit näsan pekar och dit nyfikenheten drar. En fin slänt passar fint för en paus. En glänta där solen lyser ner likaså. Sommarens och höstens skog bjuder på bär och svamp och att kunna stoppa några kantareller i fickan när man ändå är ute i skogen - det är för mig lyx!

Vattnet

Som öppningar och likt speglar finns sjöarna och tjärnarna i landskapet. Jag fascineras av tjärnarnas svarta och mjuka konturer och imponeras av Ljusnans storslagenhet i trakterna nära Flästa. På samma sätt som bergen, ger vattnet mig en känsla av luft, rymd och liv. Lars-Lars tjärn är för mig den vackraste badplats man kan tänka sig. Att komma ner dit en tidig sommarmorgon, när dimman lättar och solen gör vattenytan blank och svart, fyller mig med sådan pirrande glädje och tillfredsställelse. Eller, som när jag sprungit med min hund på grusvägarna runt i byn och varm och andfädd hoppar i vattnet och känner hur det omsluter mig när min kropp sjunker ner, mot det som jag som barn lärt mig är ”bottenlöst”. Jag brukar soltorka på bryggan och strosar sedan vägen hemåt, uppfriskad och klar i tanken. På vägen passerar jag en av mina favoritvyer och ett motiv som jag ofta fotograferar i olika årstider och ljus, nämligen de härbren som står vid gamla Lars-Lars. Jag tycker det är så vackert när man kommer nerifrån tjärn och ser dem lite underifrån, hur de avtecknar sig

mot himlen. Bilden av deras brunsvarta timmerväggar mot en blå himmel och med sommarens grönska och blommor som bas, är nog min starkaste sommarbild som jag vårdar ömt i vintermörkret.

Rötterna

Ju äldre jag blir desto mer tänker jag på rötter och ursprung, tillhörighet och historia. Flästa är den plats som alltid funnits och som jag återkommit till under mitt liv. Här bodde farmor Ingrid och farfar August på Oppigården. Här växte min pappa Staffan upp tillsammans med sina syskon, kusiner, faster och farbror. Jag har bild- och inte mist doftminnen från hur det var hos farmor och farfar. Jag minns den metalliska doften i källaren som blandades med doften av olja. Synen av farfars arbetsoverall och Lantmannakeps med sådan där gul genomskinlig solskärm på en krok. Flugsmällan och skafferiet där jag nallade kakor. Salen med breda golvtuljor och farfars ”kontor”. Smaken av små pinfärska morötter ur landet. Dofthen av djur, hö och damm. Min värld på den tiden, när farmor och farfar fortfarande fanns, fylldes med råge av bara Oppigården, dess stall och lador, grönsaksland och väntande äventyr.

Det var mitt Flästa på den tiden. Nu ser jag mer. Vill se mer och lära mig mer om den plats som min pappa och hans syskon kallat sitt hem. Där pappa kört moppen i sank, nackat kalkoner och gud vet allt. Idag bor min syssling Katarina där med sin familj. Och Lars-Göran och Kristina. Att min pappa Staffan trampat marken, gjort hyss och lekt fyller mig med värme och kärlek till hela platsen.

Jag har inte vuxit upp i Flästa, inte kallat det mitt hem men ändå känns det som just det, hemma.

Stina Staffansdotter

PER-ANDERS BOR HÄR sedan juli 2011 tillsammans med sin fru Katarina och deras två döttrar Märta sju år och Klara nio år. Katarina är född här och har flyttat hemmen Per-Anders är inflyttad så den spontana frågan till honom är ”vilket var ditt första intryck av Flästa?”

”Det var bergen och det kuperade landskapet. Och från Oppigården har man en fin utsikt,” säger Per-Anders, ler och sträcker lite på sig.

Själv kommer Per-Anders från Töreboda i Västergötland där han tillsammans med sin pappa och två farbröder drev ett jordbruk med inriktning på kor och avel. Nu arbetar Per-Anders, förutom på sin egen gård, på Per-Ers jordbruk i Växbo. Där är han ”kokillen”. Avel är min specialitet, säger Per-Anders med ett eftertryck så att man förstår att han kan riktigt mycket inom detta område. Gårdens ägare Per-Åke Per-Ers är ”maskinkillen” så vi kompletterar varandra väl, säger Per-Anders.

Fler hästar än kor i Sverige

Vi pratar lite om jordbrukets utveckling och om att alla enheter blir större och större. ”För tio år sedan hade en lagård 30 kor i snitt. Idag är det 100 kor i snitt. För tio år sedan fanns det 10 000 mjölkbönder. Idag är det 3 500,” säger Per-Anders. Från Jordbruksverkets statistik kan vi läsa att det 2016 fanns 330 000 mjölkkor

och 355 000 hästar. Det finns alltså nu fler hästar än kor i Sverige. Det förvånar kanske någon men statistiken ljuger inte. För att ge lite perspektiv på historien kan vi i statistiken se att det runt 1930 fanns nästan två miljoner mjölkkor. Det var då Sverige var ett jordbrukssamhälle.

Per-Anders och Katarina har byggt ett fint stall, som var klart 2014 där det nu finns tre ridhästar. För några år sen gjorde de ett försök med två travhästar men det är en dyr hobby, säger Per-Anders. 87 procent går back, 10 procent går jämt ut och bara 3 procent går med vinst.

Spannmålsproduktionen minskar

Gården har förutom det stora stallet med tillhörande paddock fått ett nytt garage, lekstuga, badtunna och alla hus är nymålade. Röda förstås. Allt är tipptopp kan man konstatera.

”Spannmålsproduktionen minskar men för ensilaget finns det god avsättning så det blir mer av den varan i fortsättningen,” säger Per-Anders.

”Skogen då”, säger jag. ”Vi har en tioårig skogsbruksplan som vi följer. Röjer lite själv men anlitar annars folk med skogsmaskiner, dyra maskiner som helst ska gå dygnet runt,” säger Per-Anders. I detta sammanhang tror jag att svärfar, Katarinas pappa Lars-Göran, är till stor hjälp med sin gedigna erfarenhet.

Vårt samtal avbryts tillfälligt av att Per-Anders kilar ut för att sälja en bal ensilage till en väntande stamkund. Märta och Klara underhåller mig med att berätta att de går i skolan i Arbrå att de har katt och förstås

”
För tio år sedan fanns det 10 000 mjölkbönder

Per-Anders Jakobsson på Oppigården med dottern Märta och brorsonen Holger på traktordäcket.

gillar hästar och allt som hör en bondgård till. I år har de också fått en isbana utanför knuten. På sommaren är det nära till bad i Lars-Larstjärn. Lekstuga och studsmatta finns också på gården. Det kan inte bli mer livet-på-landet.

Ger inte mycket för det ekologiska
Efter tio minuter är Per-Anders tillbaka och vi fortsätter vårt samtal. Han säger att han inte ger mycket för det ekologiska utan hylar i stället det närodlade. Han tycker heller inte om den ökade stordriften och säger att om konsumenten skulle se stordriften i verkligheten skulle de tveka att köpa mat från stordriftens gårdar.

Per-Anders säger att en levande gård måste ha djur, därför planerar han att skaffa sig några får till våren. Dessutom vill han testa en japansk exklusiv köttas som heter Wagyu, även kallat kobekött. Det blir ett avelsförsök med japansk sperma och svensk

ko. Resultatet blir ett mycket exklusivt kött.

Katarina är husdjurslärare på Nytorp. Med sin agronomexamen och med foder som sin specialitet och djur på hemmaplan torde det vara en perfekt kombination för det jobbet.

Just när vi är klara med intervjun kommer Katarina in från kvällens dressyrträning. Jag berättar att Per-Anders sagt att han tror att det är lättare för en västgöte att flytta till Hälsingland än en hälsing till Västergötland. "Jag trodde det var tvärtom," säger Katarina och skrattar.

Familj med framtidstro

När jag dagen efter har samlat mina intryck så blir den kvarvarande känslan att här finns en driftig familj med framtidstro och energi som verkligen tagit hand om gården på allra bästa sätt.

Stig Larsson

Flästa och framtiden

JAG TROR ATT Flästas befolkning kommer att växa med fler invånare då många stadsbor kommer vilja flytta från städerna, ut till landsbygden och till viss del bli självförsörjande.

Jag tror att vi fortfarande kommer gå till Spjötan och äta kolbullar, att vi kliver upp tidigt och går på gökotta men det kräver att traditioner levs vidare. Att dom yngre invånarna lär sig av dom äldre men anammar dessa traditioner på sitt sätt och utvecklar dem.

Jag tror inte att Flästa kommer att förändras så mycket utseendemässigt mer än att hus målas om eller får en ny utbyggnad. Lador och skjul som i dagsläget år 2018 står på halv sju kommer ramla ihop eller rivs ner, både på gott och ont.

Folk kommer arbeta i Bollnäs, Arbrå, Ljusdal och Söderhamn med omnejd. Fler kommer kunna arbeta hemifrån då tekniken gått framåt. Ett plus för landsbygden anser jag. En förhoppning jag har är att då det

blir mer folk som bor här så kommer det gå fler bussar vilket gör att folk kan låta bilarna stå och åka med lokaltrafiken istället vilket skulle gynna miljön.

Jag har en ljus syn på Flästas framtid. Jag tror att våra barn som växer upp här nu kommer ha fina minnen av sin uppväxt och vilja att denna lilla by lever vidare så att deras barn kan få en liknande uppväxt.

Jag har en ljus syn på Flästas framtid

Anders-Jons 10/8 2018
Helen F. Simas 35 år

Helen Simas i butiken på Växbo Lin.

Gamla Lars-Lars/Morsarvet

I SAMBAND MED laga skifte 1876 flyttades gården Lars-Lars hit, där nu min familjs stuga Morsarvet står. Tre generationer hann bo på gården innan den av olyckliga omständigheter brann ned. Först mangårdsbyggnaden, ladugård, stall och loge 1937 och sedan den mindre mangårdsbyggnaden 1945. De tidigare ägarna var:

Erik Larsson, 1837-1883, g m Kristina Persdotter, 1836-1913

Lars Eriksson, 1867-1928, g m Brita Hansdotter, 1870-1933

August Larsson, 1901-1984, g m Ingrid Hedberg, 1903-1990

Per Larsson, 1907-1984, g m Svea Rosén 1918-2015

Lars-Göran Larsson, f 1946 (min särbo/sambo sedan 1987)

Platsen ansågs kanske litet olycksförföljd efter två bränder för gården kom aldrig att byggas upp här igen. De sista ägarna som bodde här var bröderna August och Per Larsson. Efter den sista branden köpte de in Oppigården, där August med familj bosatte sig medan Per och hustrun Svea byggde en villa i närheten och bröderna kunde sedan fortsätta att driva den nu utökade gården tillsammans.

Den plats där den nedbrunna gården stått kom att kallas Gamla Lars-Lars och den

fick stå i stort sett orörd fram till 2010 då vår stuga byggdes på platsen. Längre hade jag vankat på den gamla gårdsplanen, gått ned i de gamla jordkällarna, påtat i marken som var rik på lämningar som rostigt järn, glas- och porslinskärvor och undrat över livet där. Byggnaderna var borta liksom de människor som bott där men ändå fanns så mycket liv kvar där, ja platsen var fortfarande så levande efter alla år.

När Lars-Göran överlät tomtplatsen till mig och jag kunde påbörja byggnationen av stugan betydde det mycket för mig.

Den fina, levande atmosfären som jag värderar så mycket upplever också andra som kommer hit, inte minst mina barn och barnbarn. Jag tolkar det som att de gamla Lars-Larssönerna ser med behag och välvilja på att den plats där de en gång levde och verkade, nu röjts, städats och tagits i bruk igen av Lars-Göran och mig och mina efterkommande som är Malin Pennlöv och Peter Dalin med döttrarna Iris och Ester, Helena och Petter Pennlöv-Smedberg med barnen Ella, Alfred och Mona samt Per-Anders och Ida Pennlöv med sönerna Henry och Valdemar.

Kristina Pennlöv

Julia Eriksson med Jon-Hans i bakgrunden.

Min och Flästas framtid

JAG HAR VÄXT UPP på gården Jon-Hans i Flästa, min släktgård. Här har jag bott nu i snart 19 år. Som nybliven student, efter att ha studerat musik i tre år på gymnasiet i Ljusdal, kommer studierna fortsätta till hösten med fiolen i högsta hugg på Bollnäs folkhögskola med mer musik och inriktning folkmusik. Ett kärt intresse för mig är just musik men efter min tid i Ljusdal så har jag också fattat ett intresse för teater då jag var med i två av skolans teateruppsättningar. Som om detta inte vore kulturrikt nog så har jag ett stort intresse för konst och att måla, något som - likt musiken - följt mig sedan jag var liten.

Som det ser ut just nu så har jag inga planer på att lämna Flästa då jag kommer studera på hemmaplan, men beroende på vilka val och möjligheter livet kommer med så tror jag säkert att en flytt från Flästa kommer inträffa. Om jag så flyttar för ett år, tio år eller till och med 50 år så tror jag ändå att jag kommer återvända till Flästa då jag är väldigt hemkär och trivs här. En dröm för framtiden vore att kanske ha en ateljé med

utställningar här hemma på gården eller öppna en loge med dans och musik, starta något som lockar folk till Flästa. Jag kommer ihåg från min barndom att det var ganska mycket som hände i byn genom Flästa Fritidsklubb, men nu på senare år har jag ingen aning om vad som händer då jag gått i skola på annan ort. Händer det saker i Flästa? Flästa är lugnt och fridfullt men jag tror inte att byn skulle må dåligt av lite mer evenemang. Musikcaféet har varit - är - en stor hit med full lokal flertalet av gånger och jag tror detta är bra för byn, den får leva lite. Kanske är det jag som är för van vid evenemang och att det ska hända saker vid detta laget, men av erfarenhet vet jag vilken glädje det sprider bland människor att få vara med och uppleva.

För Flästas framtid hoppas jag att byn får vara just fridfull och samtidigt leva genom de människor som bor här och som är på besök, en lång, lång tid framöver.

Julia Eriksson

Flästa om 25 år

Thomas Jonsson
framför Fahlkvists.

FÖR DRYGT TIO år sedan läste jag teologi i Stockholm. Det var en prövande tid då jag än mer kom att uppskatta min hembygd. Förvisso var Stockholm vackert och kunde erbjuda saker som inte går att finna i Flästa, men trängsel, tunnelbanor och en hiskelig massa bilar avskräckte rejält. Studierna var distansstudier vilket innebar flertalet resor mellan Flästa och huvudstaden och stegen var många gånger tunga då jag klev av bussen på måndagskvällarna och släpade mig mot tunnelbanan.

Bodberget

Tillvaron hemma bjöd på möjlighet att ladda batterierna och som så ofta i mitt liv fungerade Bodberget som en extra effektiv "laddstation". Där på berget har jag tillbringat många sköna dagar och en och annan välsignad natt. Bodberget kan stor-

leksmässigt inte mäta sig med de mäktiga topparna i Norge eller Alperna. Det har istället andra kvalifikationer. Bodberget är lagom. Lagom - vilket vackert ord! Det ligger bra i munnen och för tankarna till något som de andliga vägledarna gärna talar om, nämligen måttfullhet. Det fulla måttet, inte för mycket men inte heller för litet. Lagom helt enkelt. Bodberget är ett måttfullt berg, inte för mycket av det goda men inte heller för litet. Det är alldeles lagom.

På det måttfulla berget finns frisk luft, skaplig utsikt och korpar. För en teologistudent kan korpar ha en särskild lockelse. Bibeln berättar nämligen om en och annan korp som får agera å Guds vägnar i vissa betydelsefulla situationer. Under min studietid fanns på berget i synnerhet två korpar som förgyllde min tillvaro. Jag är verkligen

ingen korpexpert men så mycket vet jag att korpar har rykte om sig att vara ena riktiga luftakrobater. Det stämde mycket väl på en av korparna på Bodberget. Han eller hon brukade komma glidande genom luften, fridfullt och avspänt för att helt plötsligt kasta sig runt med buken mot himlen och sedan tillbaks igen till "normalt" flygläge. Jag vet inte om det är vanligt eller ovanligt men det är i alla fall fascinerande. Min egen teori om varför korpen betedde sig på det viset var att det rörde sig om en ganska from korp. En korp som inte ville vända den himmelske Gudens ryggen. När den kom på sig själv med att flyga med ryggen vänd mot himlens Gud svängde den runt för ett kort ögonblick och visade buken istället. Som för att påminna sig själv om att Gud är värd vördnad. Ja, det var nog en ganska from korp som brukade glida omkring där på berget.

Korpen förmedlade en hälsning från högre ort.

upplevas oändligt tunga när tillvaron är jobbig för övrigt.

Jag satt där och suckade för mig själv en lång stund, men så greppade jag korpens igen och sökte upp korpen med blicken. Jodå, den gled fortfarande omkring där uppe i luften. Så bad jag en bön: "Herre, Du vet att jag behöver en hälsning från Dig. Snälla, ge mig ett tecken!" Med bönen avslutad ser jag hur korpen, som varit på väg bort från mig, plötsligt vänder och flyger rakt mot mig. Den kommer närmare och närmare och plötsligt slår den runt med ryggen mot marken och buken mot himlen. Akrobatövningen var över inom en sekund och kan självfallet betraktas som en tillfällighet. För mig fanns dock inget tvivel i den stunden. Korpen förmedlade en hälsning från högre ort som skänkte visshet om att vara sedd av den ständigt Seende och jag kunde lämna berget med missmodet knuffat nerför branten bakom mig.

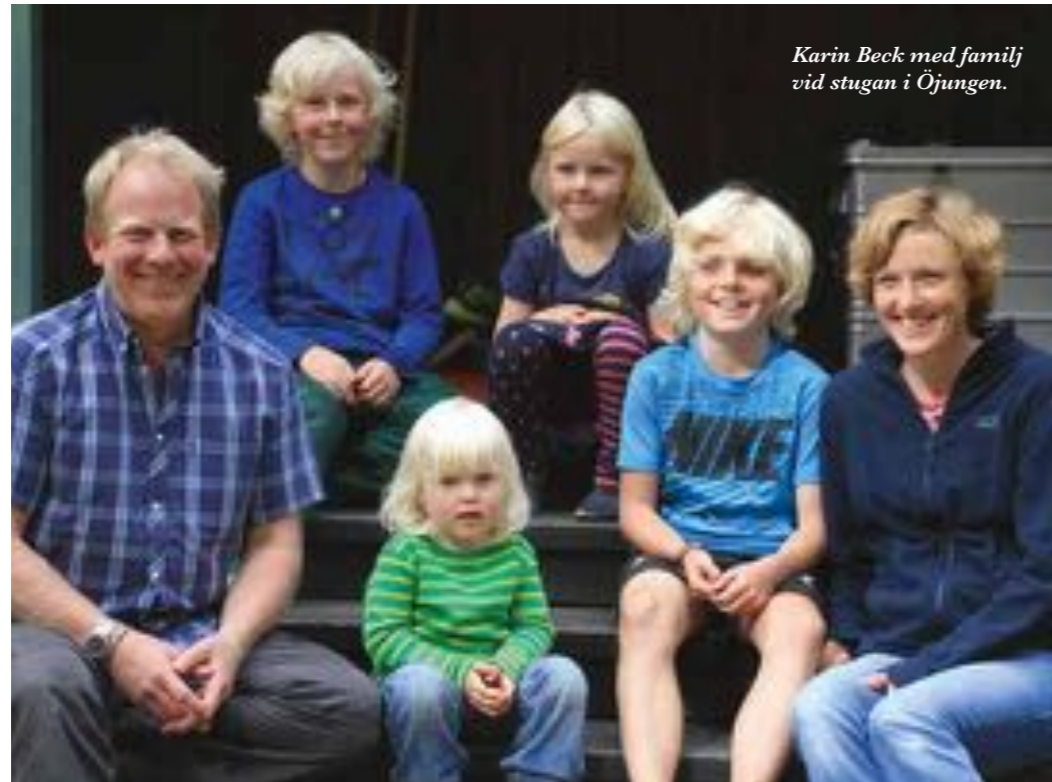
Bävade inför framtiden

Vid ett särskilt tillfälle under studietiden var det extra motigt av olika anledningar och jag hade efter en lång skospromenad styrt stegen upp på Bodberget i hopp om att finna lite extra motivation. Dagen efter skulle jag åka hemifrån och ta mig an uppgifter som jag upplevde som ansvarfulla och jag bävade en hel del inför framtiden. Jag var i stort behov av en bekräftelse på att det jag pysslade med inte var förgäves utan hade sin förankring i en kallelse från högre ort. Jag var i behov av inspiration och jag såg fram emot att få återse de fascinerande korparna. Väl på berget spanade jag efter luftakrobaterna. En av korparna dök snart upp men luftakrobatiken uteblev. Jag väntade och spanade men inga akrobatövningar visade sig och mitt missmod växte. Det är märkligt hur småsaker kan

Om jag blickar framåt 25 år får jag ödmjukt konstatera att jag inte har några särskilda visioner om hur Flästa kommer att se ut. Jag misstänker att Bodberget fortfarande finns kvar och jag hoppas att det även då ska vara en naturlig hemvist för en och annan korp som kan förmedla hälsningar från högre ort. Finns det fortfarande kraft och styrelse nog i mina ben att föra mig upp dit igen blir jag extra tacksam. Likaså om trängsel, tunnelbanor och en hiskelig massa bilar får vara fortsatt främmande för det vackra Flästa. Världen behöver många sådana platser. Så även om 25 år.

Flästa 2018-07-05

Thomas Jonsson

En stor bit hembygd 200 mil hemifrån

Det här är Karin Becks berättelse om sitt Öjungen. Hon är tyska och vi har inte velat rätta hennes ord. De får stå kvar med sin genuina äkthet.

Historien startade i 60 talet när min far Roland Wilz (*1943) följade med en kompis ifrån Murrhardt i södra Tyskland till Flästa. Kompisen jobbade på Lars-Göran Larssons gård. Min far var så förtrollad av landet, naturen och människor att det blev början av en djup förbindelse till Flästa, Öjungen, Lars-Göran och många mer personer.

Eftersom Roland var köksmästare, ung och ledig, kom han till Sverige för att jobba ett tag. Han fick ett bra jobb i operakällaren i Stockholm. Under den tid kom han ofta upp hit till Flästa och blev bekant med älgjägare i Flästas jaktlag, framförallt Tore

Persson. Roland var passionerad jägare och så kom det att han även fick jakträttet av Lars-Göran som jagar inte själv.

Så Roland var hit minst en gång om året. Senare blev det minst två gånger om året: Tack vare Lars-Görans förbindelser fick han köpa våra sommarstuga vid Öjungen i 1987. Hädanefter kunde han dela paradiset med sin familj: min styvmor Hilda, halvbror Andreas (*1989), mina bröder Armin (*1974), Rainer (*1976), Jochen (*1981) och mig (*1979). Vi följade ofta med hit och trivdes alla så hemsk bra i skogen vid Öjungen i Flästa. Snart blev Lars-Görans dotter Kicka och jag kompisar.

Jag själv var lika förtrollad av Sverige som min far så jag jobbade nästan ett år på två bondgårdar i Halland och Västmanland för att lära mig svenska språket innan jag började att läsa i Tyskland.

Tyvärr drabbades Roland av en allvarlig sjukdom. Det blev så dåligt att han var hit sista gång till älgjakten i 2006, ledsagad av sin god vän Horst Eblen som har ofta varit med tidigare.

Fastän det var inte lätt för oss barn att se hur stor Rolands lidande var, visste vi alla att det gäller bevara det som våra papa skapade. Så övertog jag stugan av han i 2012. Rolands (och våra) största önskan var att orka komma hit till Flästa en sista gång, även för att dö. Han levade för hans dröm. Men hans sjukdom var för stor. Han var mycket svag och förvirrad, han glömde bort mycket men en sak visste han säkert: hoppa av bussen vid „Rödsand“ och alla bekymmer skulle vara borta för att då skulle han vara nära sin stuga och Flästa, sin hembygd i hjärtan. I 2015 dog Roland i åldern av 71 år.

För mig finns det inget annat ställe vart jag kan vara närmare min papa än vid Öjungen. Det finns så mycket påminnelse, också sorg förstås, men säkert så mycket tacksamhet och livsglädje för mig, „hemma“ i Flästa.

Så tråkigt det är, så glad är jag att jag har träffat min man Tim som är biolog. Han trivs här så bra och passar till stugan, naturen och Sverige som handen i hansken. Ihop med våra fyra barn Max (*2008), Ben (*2010), Emma (*2013) och Frida (*2015) ger vi liv åt stugan varje sommar och fortsätter det som Roland skulle så gärna vilja ha gjort i många mer år. Också brorsan Rainer med hans sambo och få goda vänner hälsa på stugan ibland.

Vad roligt! Idag leker våra barn ihop med Kickas barn Klara och Märta i Flästa, 10årig Max funderar på om han ska komma ensam till stugan när han är vuxen och 5årig Emma är säkert att hon ska flytta till Flästa när hon är stor. „Det är så vackert här!“ säger hon. Vad betyder det? Det härligaste som kunde hända: Hembygdskänslan lever vidare!

Karin Beck

Flästa år 2050 - Några tankar

Vem vågar fundera över hur Flästa ser ut om drygt 30 år? Ja, vi funderar kanske inte så mycket på det. Vi tar ett år i taget. Det räcker. Men om jag nu skulle utmana mig själv och fundera över den frågan så går mina tankar så här:

Nuläge

Många tror att Flästas utveckling fortsätter i den riktning som gällt de senaste 50 åren. Affärerna är nerlagda. Industrierna är igenbommade. Skolorna är borta. Människorna flyttar. Ja, det är sant men det finns andra utvecklingstendenser.

Naturen

Flästa är en mycket vacker by med böljande kullar och omgivande berg. Det vet vi som redan bor här men många andra människor kommer också att upptäcka Flästas skönhet. Det vackra läget kommer att spela en allt större roll. Att se dagen gry, att öppna fönstret och släppa in årstidens friska luft är en naturupplevelse som kommer att uppskattas än mer i framtiden. Vi har fyra årstider. Högsommar och smällkall vinter och däremellan spirande vår och färgsprakande höst. Det är en naturlyx som inte alla orter kan erbjuda. Sjöarna och Ljusnan kommer i allt större utsträckning vara uppskattade naturoaser. Allt detta får många att stanna kvar och lockar andra att flytta hit. Kanske bor inte alla här året runt men tillräckligt länge för att de ska bli en del av byn. Samhället kommer att släppa på det stelbenta strandskyddet och landsbygden kan erbjuda möjligheter till ett fint boende i vacker natur. Det kommer att vara fint att bo på landet!

Kommunikationer/energi

Om 30 år finns i princip bara elbilar och självkörande elbilar. Och elcyklar förstås. De nu tomma bussarna behövs inte längre.

Järnvägen i Arbrå kommer att uppleva en renässans med nya mindre tåg efter Norra stambanan. Post och paket kommer att delas ut med drönare. Papperstidningar finns inte längre. Postlådorna kommer att finnas på museet under utställningsnamnet "Så var det förr". Olja, ved och flis är förbjudet. Det kommer att finnas solpaneler på varje hus. Solpanelerna blir de nya tegelpannorna. Vi kommer att knorra i början men sedan vänjer vi oss och med ny design kommer vi att gilla de nya taken.

Nya grödor

De fyra sädeslagen vete, korn, havre och råg har nästan spelat ut sin roll. De odlas på större arealer söderut. I Hälsingland odlas potatis, bönor, sparris, ja grönsaker av alla slag. Det lär finnas 250 ätbara växter i Sverige. Rovan gör kanske comeback i ny form? Kött blir dyrt att producera och konsumtionen minskar kraftigt. Konsumenterna vill heller inte ha det i samma utsträckning. Det vegetariska blir gott. Allt beror på tillagningen. Grönsaksprovning? Låter galet idag men inte otroligt om några år. Nya delikatesser testas fram. Kan man äta surströmming så kan man testa det mesta.

Industrier

De gamla, tunga skogsindustrierna finns inte längre i samma utsträckning. Men skogen finns och ur den kommer det att utvinnas många nya spännande kemiska produkter. Och naturligtvis kommer det att sägas björk, tall och gran. Flera vindkraft-

verk byggs. Den negativa inställningen till vindkraftverk försvinner och de ses som en nödvändig industri. Det nya jordbruket producerar grödor som säljs i hela Sverige, särskilt grönsaker. Projektet Djupdals vatten gör comeback och blir en framgångsrik industri. Riktigt källvatten kommer att vara en kvalitetsbeteckning som konsumenterna värdesätter högt. Flästa blir något av en Hästens By. Här finns genuin kunskap och stort intresse. Här finns också alla typer av hästar och en hästkultur som förvalts och utvecklats. Vem startar det först ridlägret? Från ridläger är steget inte långt till ridskola på gymnasienivå.

Stad och land

Staten inser att skillnader mellan stad och land inte kan bestå. Politikerna från vänster till höger, kan inte titta på när landet klyvs i två delar. Stad och land. Politikerna kommer att anamma Norges syn på landsbygden och satsa på en levande landsbygd på riktigt. Internet till exempel blir självfallet lika bra på landsbygden som i tätorterna. Järnvägen kommer att rustas upp så att det blir ett bra resealternativ. Apotek, läkare och butiker finns inte i Arbrå men väl i Bollnäs. Dit är det två mil och det får duga. Men det finns en stor livsmedelsbutik i Arbrå fast den kanske inte heter ICA. Gårdshandeln kommer att vara ett naturligt val.

Invandring

Försämrat klimat, krig och förtryck kommer att driva människor från andra länder att fly. Precis som vi svenskar drog till Amerika för 150 år sen kommer människor att söka sig hit. Det kommer att ställas krav på de invandrade och på oss svenskar. Det blir konflikter men det måste gå för vi behöver människorna. År 2050 kommer vi inte tycka att det är konstigt att människor från andra länder bor här.

Turismen

Turism kommer att byta namn till något mer aktivt namn. Men det krävs en entreprenör

för att få fart på verksamheten. En riktigt driven person som har en idé och vill jobba på den. Dag och natt. Turismen kommer att pågå året runt. Kosläpp och bergsklättring är nya uttryck för turism/kultur. Men det kommer många flera i den riktningen. Passiv turism kommer att ersättas av spännande upplevelser. Både för kroppen och själen.

Kulturen

Bydegården har en viktig roll att spela som centrum och motor. Inte bara med förvaltande verksamheter utan också med nya aktiviteter. Det ligger en spänning i mötet mellan gammal miljö och nya kulturyttringar. Teater och musik i gamla lador blir häftigt. Gemensamma aktiviteter som Julmarknaden tar ytterligare fart eftersom människor vill komma samman och umgås. Projektet Musikcaféet kommer att utvecklas än mer. En ny typ av Bingo kanske uppstår?

Vi själva

Hur tänker vi? Vad vill vi? Kanske är vi själva våra värsta fiender. Hur reagerar vi på nya idéer? Är vi tillåtande? Det måste till en positiv, stolt och dynamisk inställning till livet på landet. Bort med offerkoftan. Fram med blåstället! Tanken måste vara - nu bygger vi det nya med stolthet, självkänsla och framtidstro. Det ska vara fint att bo på landet!

Till sist

Jag är ingen professor i framtidsforskning. Jag är bara en man som är uppvuxen i Flästa och sett byns utveckling och vill låta mina funderingar löpa på. Kanske har jag bara fel. Kanske har jag några rätt. Hur tror du själv att Flästa ser ut år 2050? Fundera på det en stund!

Stig Larsson

Efterord

Nu har du läst boken Flästa - gårdar, historia, utveckling, framtid. Vi hoppas att du känner dig uppdaterad på byns historia och utveckling. Att vi levandegjort byn på ett rättvist sätt. Att du känner dig stolt över att vara en flästabo - född här, inflyttad hit eller har dina rötter här. Förmodligen har du åsikter om vissa saker. Kanske har du funnit något som du tycker är fel? Det är natur-

ligt att små fel dyker upp och alla kan inte ha samma uppfattning om allting. Men vi hoppas att du känner dig inspirerad att själv söka dig vidare i din omgivning. Glöm inte att fråga dem som vet något om din historia i tid. I stort eller smått. Nu hoppas vi att du går ut med nya friska ögon och tar in Flästa med byns historia som bakgrund.

Utsikt mot Simas och Hisnapp från Sjögråsidan.

TACK!

Vi riktar ett stort tack till våra ekonomiska
bidragsgivare som har varit

Bollnäs Kommun
Engströmska Minnesstiftelsen
Flästa Bys Skifteslag
Forsmanfonden
Stiftelsen Arbrå Jordägarefond

Vi vill också tacka alla enskilda personer som har
bidragit till att denna bok kommit till stånd.

Lars-Göran Larsson

Stig Larsson

Sivert Norell

Stefan Permickels

KÄNNER DU DIN BY FLÄSTA?

Vi tittar i backspegeln och låter nostalgin flöda.

*Vi kollar in nutiden och sätter ord
och bild på dagens Flästa.*

*Vi vågar blicka framåt med personliga
profetior om Flästas framtid.*

Häng med!

ISBN 978-91-639-9160-8

9 789163 991608 >